

Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunta

KOKOUSAIKA 15.10.2025 klo 17:00

KOKOUSAIKKA Kaupungintalo, 5 krs. valtuustosali

KÄSITELTÄVÄT ASIAT

Läsnäolijasivu	1
77 § Laillisuus ja päätösvaltaisuus	2
78 § Pöytäkirjan tarkastajat	3
79 § Käsittelyjärjestys	4
80 § Vaikuttamistoimielimen pöytäkirjat ja viranhaltijapäätökset	5
81 § Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunnan talousarvioesitys 2026	6
- Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunnan talousarvioesitys 2026, PÄIVITETTY	9
- Vastaukset talousarvioaloitteisiin	49
- Vastaus valtuustoaloitteeseen puhtaamman ja laadukkaamman ruoan tarjoamiseksi Kotkan kouluissa ja päiväkodeissa	51
82 § Osallisuusohjelma 2025–2029	60
- Osallisuusohjelma 2025-2029_versio_5.9.2025	65
- Osallisuusohjelma 2025-2029 esittely 30.9.2025	90
83 § Vammaisneuvoston toimintasääntö 2025, vammaisneuvosto 2025–2029	102
- Vammaisneuvoston toimintasääntö Kh 29.9	104
84 § Muut asiat	107
85 § Oikaisuvaatimus opetustoimenjohtajan päätöksestä täyttää peruskoulun lehtorin virka (394231 1220) Kotkan opetustoimessa, opetettavina aineina matematiikka ja kemia, määräajaksi 1.8.2025 - 31.7.2026	108
- Liite 1. Opetustoimenjohtajan päätös 16.5.2025 § 756	111
- liite 2. Oikaisuvaatimus 23.5.2025	114
Oikaisuvaatimusohjeet ja valitusosoitus	116

KOKOUSAIKA	keskiviikko 15.10.2025 klo 17.00–18.55	
KOKOUSAIKKA	kaupungintalo, valtuustosali	
OSALLISTUJAT Päätöksentekijät	Attenberg Juha Rasanen Kirsi Hauhia Mikko Hinttaniemi Andreas Kaari Pia Lommi Maaret Mustonen Nina Rinkinen Salla-Mari Tarvainen Aaro Tuomela Milla Rosenblad Arto	puheenjohtaja varapuheenjohtaja jäsen, poistui klo 18.26 § 81 aikana jäsen ” ” ” ” ” ” Sami Mustosen varajäsen
Muut osallistujat	Montonen Tiina Toikka Vesa Liukkonen Raili Puro Mervi Pirinen Emilia Abrahamsson Pamela	kaupunginhallituksen edustaja opetustoimenjohtaja varhaiskasvatusjohtaja johdon assistentti, sihteeri nuorisovaltuuston edustaja, saapui klo 17.36 § 81 aikana controller, poistui klo 18.46 § 81 jäl- keen
Poissa	Ilmasti Kimmo Keveri Raija Mustonen Sami Länsimies Jolanda	jäsen ” ” nuorisovaltuuston edustaja
ALLEKIRJOITUKSET	Puheenjohtaja	Sihteeri
	Juha Attenberg	Mervi Puro
LAILLISUUS JA PÄÄTÖSVALTAISUUS	Todetaan	Pykälät 77–85
PÖYTÄKIRJAN TARKASTUS	Kotkassa 20.10.2025	
Pöytäkirjan tarkastajat	Maaret Lommi	Nina Mustonen
PÖYTÄKIRJA YLEI- SESTI NÄHTÄVÄNÄ	Yleisessä tietoverkossa: www.kotka.fi/esityslistat 21.10.2025	
	Sihteeri	Mervi Puro

77 § Laillisuus ja päätösvaltaisuus

Todetaan.

Päätös: Todettiin.

Ei oikaisuvaatimusohjetta (KuntaL 136 §)

Pöytäkirjan tarkastusmerkintä

78 § Pöytäkirjan tarkastajat

Tarkastusvuorossa ovat Raija Keveri ja Maaret Lommi

Seuraavana vuorossa ovat Nina Mustonen ja Sami Mustonen

Päätös: Pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin Maaret Lommi ja Nina Mustonen.

Ei oikaisuvaatimusohjetta (KuntaL 136 §)

Pöytäkirjan tarkastusmerkintä

79 § Käsittelyjärjestys

Hyväksytään listan mukaisena.

Päätös: Käsittelyyn päätettiin ottaa lisälistan pykälä 85 "Oikaisuvaatimus opetustoimenjohtajan päätöksestä täyttää peruskoulun lehtorin virka (394231 1220) Kotkan opetustoimessa, opetettavina aineina matematiikka ja kemia, määräajaksi 1.8.2025 - 31.7.2026" ja käsitellä se pykälän 84 "Muut asiat" jälkeen. Muuten käsittelyjärjestys päätettiin hyväksyä esityslistan mukaisena.

Ei oikaisuvaatimusohjetta (KuntaL 136 §)

80 § Vaikuttamistoimielimen pöytäkirjat ja viranhaltijapäätökset

Kasko 15.10.2025

Nuorisovaltuusto -

Nuorisovaltuuston pöytäkirjat ovat katsottavissa
[Nuorisovaltuusto | Kotkan kaupunki](#)

Hallintosäännön 5. luvun 10 §:n mukaan otto-oikeutta viranhaltijapäätöksistä käyttää kaupunginhallituksen ohella se lautakunta, jonka alaisuuteen ao. viranhaltija kuuluu. Kuntalain 92 § määrittää, mistä päätöksistä lautakunta ei voi käyttää otto-oikeutta.

Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunnan alaiset viranhaltijat:

- opetustoimenjohtaja
- yleisopetuksen suunnittelija
- erityisopetuksen suunnittelija
- tukipalveluiden suunnittelija
- rehtorit (peruskoulut, lukiot, Kotkan opisto)

- varhaiskasvatusjohtaja
- päiväkotien johtajat
- palvelupäälliköt
- varhaiserityiskasvatuksen suunnittelija
- varhaiskasvatuksen kehittämissuunnittelija

Edellä mainittujen viranhaltijoiden 25.9. – 14.10.2025 välisenä aikana tekemät viranhaltijapäätökset ovat päätöksentekijöiden katsottavissa Luottamushenkilöportaalissa osoitteessa
<http://luottamushenkilöportaali.kotka.fi>

Esittelijä: opetustoimenjohtaja Vesa Toikka

Ehdotus: Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunta toteaa, että edellä mainitut viranhaltijapäätökset ovat olleet lautakunnan nähtävänä sähköisesti luottamushenkilöportaalissa ja että edellä mainitun toimielimen pöytäkirjojen ja viranhaltijoiden päätöspöytäkirjojen johdosta ei käytetä kuntalaissa tarkoitettua otto-oikeutta eikä muutoksenhakuoikeutta.

Päätös: Hyväksyttiin ehdotuksen mukaisesti.

Ei oikaisuvaatimusohjetta (KuntaL 136 §)

Pöytäkirjan tarkastusmerkintä

D/1766/02.02.00/2025

81 § Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunnan talousarvioesitys 2026

Kasko 15.10.2025

Valmistelija: Opetustoimenjohtaja Vesa Toikka, puh. 040 847 6791
Varhaiskasvatusjohtaja Raili Liukkonen, puh. 040 055 6296
Controller Pamela Abrahamsson, puh. 040 648 4340

Tiivistelmä: Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunnan talousarvioesitys vuodelle 2026.

Talousvaikutukset ym. Esittely liitteessä.

Esittelyteksti: Kaupunginhallitus käsitteli 9.6.2025 vuoden 2026 talousarvion kehystä. Kehyksen pohjana toimivat kuluvan vuoden talousarvio ja ennuste, joita on tarkennettu arvioimalla seuraavan vuoden toiminnan muutoksista aiheutuvia euromääräisiä vaikutuksia. Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunnan ulkoinen toimintakate vuoden 2026 talousarviokehyksessä on asetettu tasolle -72,103 milj. €. Muutos on -2,842 milj. € vuoden 2025 talousarvioon verrattuna. Kehyksessä on huomioitu muun muassa palkankorotukset, oppimisen tuen uudistuksen edellyttämät lisäresurssit, valtion hankeavustusten vähentyminen sekä kotihoidon tuen käytön väheneminen.

Kehysvaiheen jälkeisessä talousarviotyössä on kuitenkin arvioitu, että asetettu ulkoinen toimintakate ei riitä kattamaan opetustoimen vastuualueen kulueriä vuonna 2026. Johtajakokouksessa 8.9.2025 on linjattu, että opetustoimen talousarvioesitys lautakunnalle voi ylittää kehyksen -700 000 €. Tämä määrä kohdennetaan ensisijaisesti henkilöstökulujen sijaiskustannuksiin ja kotikuntakorvausmenoihin.

Vuoden 2026 talousarvioon on lisäksi tehty tarkennuksia useisiin tuotto- ja kuluerien budjettivarauksiin, mikä parantaa sitovaa toimintakatetta 505 000 € kehykseen verrattuna. Suurimmat muutokset liittyvät varhaiskasvatuksen henkilöstökuluihin ja palvelujen ostoihin sekä varhaiskasvatuksen tuottoihin, joissa tuet ja avustukset ovat vähentyneet. Näiden muutosten myötä kasvatuksen ja koulutuksen lautakunnan vuoden 2026 talousarvioesityksen ulkoinen toimintakate on -72,298 milj. €.

Liitteenä talousarvioesitys ja vastaukset talousarvioaloitteisiin.

Lautakunnan mahdolliset muutosesitykset, jotka mahtuvat toimintakatteen sisälle, toteutetaan lautakunnan käyttösuunnitelmassa. Ne lautakunnan muutosesitykset, jotka ylittävät toimintakatteen, sisällytetään valtuuston talousarviokäsittelyn muutosesityslistaan.

Liitteet: Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunnan talousarvioesitys 2026
Vastaukset talousarvioaloitteisiin
Vastaus valtuustoaloitteeseen puhtaamman ja laadukkaamman ruoan tarjoamiseksi Kotkan kouluissa ja päiväkodeissa

Pöytäkirjan tarkastusmerkintä

Esittelijä:	Opetustoimenjohtaja Vesa Toikka
Ehdotus:	Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunta päättää hyväksyä vuoden 2026 talousarvioesityksen ja lähettää sen eteenpäin esiteltäväksi kaupunginhallitukselle.
Asian käsittely:	Asiaa esittelivät opetustoimenjohtaja Vesa Toikka, varhaiskasvatusjohtaja Raili Liukkonen ja controller Pamela Abrahamsson. Puheenvuoroja asiasta käyttivät puheenjohtaja Juha Attenberg, varapuheenjohtaja Kirsi Rasanen, jäsenet Aaro Tarvainen, Milla Tuomela, Salla-Mari Rinkinen, Maaret Lommi, Pia Kaari ja kaupunginhallituksen edustaja Tiina Montonen. Asian käsittelyssä pidettiin tauko klo 18.26–18.36. Varapuheenjohtaja Kirsi Rasanen teki muutosesityksen Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunnan talousarvioesitys 2026 -liitteeseen sivulle 17 Toiminnan painopisteisiin. Painopiste: Taloudellinen tehokkuus, palveluverkon selvitystyö aloitettava täydennetään muotoon <i>Taloudellinen tehokkuus, palveluverkon selvitystyö aloitettava osana kiinteistöselvityksen mukaista tilatarve- ja palveluverkkotarkastelua</i>. Jäsen Maaret Lommi teki muutosesityksen Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunnan talousarvioesitys 2026 -liitteeseen sivulle 17 Toiminnan painopisteisiin. Painopiste: Taloudellinen tehokkuus, palveluverkon selvitystyö aloitettava täydennetään muotoon <i>Taloudellinen tehokkuus, palveluverkon selvitystyö aloitettava mahdollisuuksien mukaan osana kiinteistöselvityksen mukaista tilatarve- ja palveluverkkotarkastelua</i>. Jäsenet Milla Tuomela ja Aaro Tarvainen kannattivat varapuheenjohtaja Kirsi Rasasen tekemää esitystä. Jäsen Maaret Lommi veti esityksensä pois. Puheenjohtaja tiedusteli lautakunnan yksimielisyyttä Rasasen muutosesityksestä. Lautakunta oli yksimielinen Rasasen esityksen puolesta.
Päätös:	Hyväksyttiin ehdotuksen mukaisesti ja päätettiin lisätä Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunnan talousarvioesitys 2026 -liitteeseen sivulle 17 Toiminnan painopisteisiin täydennys tekstiin, joka täydennettynä kuuluu: <i>Taloudellinen tehokkuus, palveluverkon selvitystyö aloitettava osana kiinteistöselvityksen mukaista tilatarve- ja palveluverkkotarkastelua</i>. Controller Pamela Abrahamsson poistui klo 18.46 pykälän käsittelyn jälkeen.
Toimeenpano:	Ote: Kaupunginhallitus

Ei oikaisuvaatimusohjetta (KuntaL 136§)

Pöytäkirjan tarkastusmerkintä

--	--	--

TALOUSARVIOESITYS 2026

Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunta
15.10.2025

Sisällysluettelo

1. KASVATUKSEN JA KOULUTUKSEN LAUTAKUNTA	2
Opetustoimi	4
Varhaiskasvatus	18
2. INVESTOINNIT	34
3. HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	35

1. KASVATUKSEN JA KOULUTUKSEN LAUTAKUNTA

Toimielin	KASVATUKSEN JA KOULUTUKSEN LAUTAKUNTA
Vastuualueet	Opetustoimi ja Varhaiskasvatus
Vastuuhenkilö	Kaupunginjohtaja
Toiminta-ajatus	Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunnan tehtävänä on varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen, vapaan sivistystyön ja aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen. Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunta huolehtii kunnalle toimialaansa koskevassa erityislainsäädännössä määrättyjen tehtävien suorittamisesta.

TULOSLASKELMA

KASVATUS- JA KOULUTUSLAUTAKUNTA (2026)	TP 2024	MTA 2025	TAE 2026	ERO TAE 26 - MTA 25
Myyntituotot	896 529	808 013	833 000	24 987
Maksutuotot	1 378 924	1 324 500	1 280 000	-44 500
Tuet ja avustukset	1 941 955	1 233 144	965 600	-267 544
Muut toimintatuotot	72 545	95 137	59 000	-36 137
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0
TOIMINTATUOTOT	4 289 952	3 460 793	3 137 600	-323 193
Henkilöstökulut	-55 349 970	-56 487 631	-59 266 511	-2 778 880
Palvelujen ostot	-12 346 376	-12 709 924	-12 845 121	-135 197
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 384 361	-1 672 481	-1 721 981	-49 500
Avustukset	-1 473 404	-1 739 000	-1 489 000	250 000
Muut toimintakulut	-68 433	-113 218	-113 218	0
TOIMINTAKULUT	-70 622 545	-72 722 254	-75 435 831	-2 713 577
TOIMINTAKATE *)	-66 332 592	-69 261 461	-72 298 231	-3 036 770
Sisäiset tuotot	76 090	0	0	0
Sisäiset kulut	-25 316 296	-24 930 044	-24 510 246	419 798
Sisäiset erät	-25 240 206	-24 930 044	-24 510 246	419 798
TOIMINTAKATE sis. erät mukana	-91 572 798	-94 191 504	-96 808 477	-2 616 972
Rahoitustuotot ja -kulut	738	0	0	0
VUOSIKATE	-91 572 060	-94 191 504	-96 808 477	-2 616 972
Sisäinen korko	-20 505	-10 057	-33 145	-23 088
Poistot ja arvonalentumiset	-208 444	-399 775	-429 090	-29 315
Satunnaiset tuotot ja kulut	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-91 801 008	-94 601 335	-97 270 712	-2 669 376
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)		-94 601 335		94 601 335
Hallinnon vyörytykset	-4 092 283	0	0	0
Tilikauden voitto/tappio	-95 893 292	-94 601 335	-97 270 712	-2 669 376

*) Toimielimen sitovuustaso

Kaupunginhallitus käsitteli 9.6.2025 vuoden 2026 talousarvion kehystä. Kehyksen pohjana toimivat kuluvan vuoden talousarvio ja ennuste, joita on tarkennettu arvioimalla seuraavan vuoden toiminnan muutoksista aiheutuvia euromääräisiä vaikutuksia. Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunnan ulkoinen toimintakate vuoden 2026 talousarviokehyksessä on asetettu tasolle -72,103 milj. €. Muutos on -2,842 milj. € vuoden 2025 talousarvioon verrattuna. Kehyksessä on huomioitu muun muassa palkankorotukset, oppimisen tuen uudistuksen edellyttämät lisäresurssit, valtion hankeavustusten vähentyminen sekä kotihoidon tuen käytön väheneminen.

Kehysvaiheen jälkeisessä talousarviotyössä on kuitenkin arvioitu, että asetettu ulkoinen toimintakate ei riitä kattamaan opetustoimen vastualueen kulueriä vuonna 2026. Johtajakokouksessa 8.9.2025 on linjattu, että opetustoimen talousarvioesitys lautakunnalle voi ylittää kehyksen -700 000 €. Tämä määrä kohdennetaan ensisijaisesti henkilöstökulujen sijaiskustannuksiin ja kuntakorvausmenoihin.

Vuoden 2026 talousarvioon on lisäksi tehty tarkennuksia useisiin tuotto- ja kuluerien budjettivaruksiin, mikä parantaa sitovaa toimintakatetta 505 000 € kehykseen verrattuna. Suurimmat muutokset liittyvät varhaiskasvatuksen henkilöstökuluihin ja palvelujen ostoihin sekä varhaiskasvatuksen tuottoihin, joissa tuet ja avustukset ovat vähentyneet. Näiden muutosten myötä kasvatuksen ja koulutuksen lautakunnan vuoden 2026 talousarvioesityksen ulkoinen toimintakate on -72,298 milj. €.

Opetustoimi

Toimielin	KASVATUKSEN JA KOULUTUKSEN LAUTAKUNTA
Vastuualue	Opetustoimi
Toiminnot	Perusopetus, Lukiokoulutus, Luontokoulu Haili, Urheiluakatemia, Kotkan Opisto
Vastuuhenkilö	Opetustoimenjohtaja

Toiminta-ajatus Perusopetus tukee lapsen ja nuoren kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä perheiden kanssa. Tavoitteena on tukea oppilaiden kasvamista hyviksi ja tasapainoisiksi kansalaisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja. Perusopetus on koulutuksellisen tasa-arvon toteutumisen lähtökohta ja jatko-opintojen perusta.

Lukiokoulutus tukee opiskelijan kasvua ja kehittymistä tasapainoiseksi, vastuuntuntoiseksi ja sivistyneeksi kansalaiseksi, joka kykenee toimimaan kansainvälistyvässä ja muuttuvassa yhteiskunnassa ja jolla on valmiudet elinikäiseen oppimiseen. Lukiot antavat laaja-alaisen yleissivistyksen sekä valmentavat ja antavat kelpoisuuden jatko-opintoihin yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa sekä ammatillisessa koulutuksessa.

Kotkan opisto järjestää laadukasta aikuiskoulutusta, taiteen perusopetusta ja ammatillista lisäkoulutusta elinikäisen oppimisen periaatteen mukaisesti. Toiminta on kaikille avointa ja omaehtoisuuteen perustuvaa. Opisto pyrkii pitämään opiskelukustannukset kohtuullisina tavoittaakseen mahdollisimman suuren osan kotkalaisista. Lisäksi opisto järjestää yrityksille ja yhteisöille maksullista koulutusta ja ohjelmapalveluja. Opetustoimessa toimivat myös luontokoulu Haili ja Etelä-Kymenlaakson urheilijakoulutus.

LAUTAKUNTAAN NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

1. HYVINVOIVA KOTKA

Strateginen tavoite 1.

Varmistamme toimivan ja turvallisen arjen kaikenikäisille.

Mittari: Hyte-kerroin

Strateginen toimenpide	Toimenpide	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso
1.1. Luomme yhteisöllisyyttä ja turvallisuutta: kannustamme kaupunkilaisia omaehtoiseen toimintaan ja aktiivisuuteen. Tuemme osallistavaa kaupunkikulttuuria sekä panostamme yhteisöllisyyteen ja ehkäisemme alueellista eriarvoistumista koko kaupungin alueella, jotta kaikilla kaupunkilaisilla on tasavertaiset mahdollisuudet osallistua ja viihtyä kotikaupungissaan.	Lisätään yhteisöllisyyttä edistäviä toimia/oppilaiden osallisuutta	Edellisen lukuvuoden arviointi	Lukuvuosisuunnitelma Kirjatut toimenpiteet ja tavoitteet	Avoimuus ja osallisuus lisääntynyt
	Yhteistyö vanhempainyhdistyksen kanssa	Erilaiset yhteiset tapahtumat ja muut yhteistyömuodot	Kullakin yksiköllä omansa	Lähtötasoa korkeampi osallisuusprosentti
	Tuen uudistus tukee tasavertaista oppimista	Yhä uueampi oppilas voi opiskella lähikoulussaan omassa opetusryhmässään	Ryhmäkohtainen tuki ensisijaista	OPS:n mukaiset, monipuoliset ja joustavat rakenteet ja toiminmallit on otettu käyttöön
	Erityisluokanopettajan tuki, varhainen ja oikea-aikainen tuki	Tuen tarvitsijoiden määrä	Oppimisen tuen toiminta ennen opetussuunnitelmauudistusta	Uuden ops:n mukaiset rakenteet
	Kehitetään oppimisen tuen malleja lukioissa lukuvuonna 2025-2026	Kirjatut oppimisen tuen mallit	Nykytila	Uudet oppimisen tuen mallit kuvattu

Strateginen toimenpide	Toimenpide	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso
1.2. Arvostamme lapsiperheitä: varmistamme lapsiperheille tuottamiemme palvelujen laadun, turvallisuuden ja monipuolisuuden. Vahvistamme yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Yhdessä kolmannen sektorin kanssa pidämme harrastamisen kynnyksen matalalla.	Rakennetaan selkeä yhteistyörakenne HVA:n ja opetustoimen välille	Palvelukyselyt	Nykyiset toimintatavat muotoutuneet	Puolin ja toisin toimiva yhteistyöorganisaatio, joka varmistaa tärkeän linkin toimivuuden
	Hyvinvointialueelle annettavien sallittujen tietojen tarkentaminen	Palvelukyselyt	Kotkan tulkinta tietojen luovutuksesta on tiukka, mikä vaikeuttaa yhteistyötä	Tietojen luovutus vastaa hyvinvointialueen muiden kuntien käytänteitä.

Strateginen toimenpide	Toimenpide	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso
1.3. Tuemme nuorten hyvinvointia: kehittämme vapaa-ajan vietto- ja harrastamismahdollisuuksia. Rakennamme tapoja kehittää palveluja yhdessä nuorten kanssa sekä lisäämme yhteistyötä muiden hyvinvointia edistävien tahojen kanssa nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä syrjäytymisen ehkäisemiseksi	Otamme dialogisuuden ja dialogin työkaluksemme	Toteutuneet koulutukset, pajat, dialogit	Dialoginen toimintatapa toteutuu osassa yksiköitä	Dialogisuus ja dialogi on keskeinen toimintatapamme koko opetustoimessa
	Tarjoamme mahdollisuudet harrastaa	Harrastamisenmallin valtakunnallinen ja kuntatasoinen kysely	Harrastamisen malli 2025 -koulun kerhotoiminta	Laajennetaan harrastamisen tarjontaa

Strateginen toimenpide	Toimenpide	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso
1.4. Kehitämme kestäväää liikkumista: parannamme toimivaa ja saavutettavaa joukko-liikennettä sekä edistämme kävelyä ja pyöräilyä, jotka tukevat asukkaiden esteetöntä arkea ja kestäväää liikkumista.	Koulumatkahaaste	Osallistuvien luokkien osuus	Ei tiedossa	100 % yleisopetuksen 1.-5.-luokista
	Koululaisryhmien julkisen liikenteen hyödyntäminen	Maksuttoman matkustamisen käyttö	Ei käytössä (maksuttoman matkustamisen mahdollisuus alkoi vasta 1.8.2025)	Otettu käyttöön koulujen arjessa
	Polkupyörien hyödyntäminen koulupäivien aikana	Pyörien varauskalenteri	Käytetään vaihtelevasti	Hyödyntää olemassa olevaa pyöräresurssia entistä enemmän

Strateginen toimenpide	Toimenpide	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso
1.5. Edistämme liikunnallista elämäntapaa: huolehdimme liikunnan harrastamisen mahdollisuuksista ja tuemme kaikkien osallistumista liikuntaan tarjoamalla saavutettavia ja monipuolisia osallistumismahdollisuuksia.	Liikkuva koulu/ opiskelu	Nykytilaarviointi	Liikkuva koulu toiminta on vahvasti painottunut koulupäivään	Lapset ja nuoret liikkuvat vapaa-ajalla ja koulumatkoilla
	Järjestetään KymLi:n Välkäri-koulutuksia niille kouluille, joilla toimintaa ei vielä ole	Lukuvuosisuunnitelma	Kaikilla kouluilla ei vielä ole ohjattua välituntitoimintaa	Kaikilla kouluilla on ohjattua välituntitoimintaa
	Move-mittaukset	Koulukohtaiset, kunnalliset ja kansalliset tulokset	Aikaisempien vuosien mittaukset	Valtakunnallista tasoa parempi tulos. Tärkein tavoite lasten ja nuorten fyysisen toimintakyvyn edistäminen
	Järjestetään liikuntaa opettaville opettajille täydennyskoulutusta (KymLi:n vinkikoulutus opettajille)	Opettajien tiedot ja taidot paranevat	Nykyinen toimintakulttuuri	Liikuntatunnit tukevat oppilaiden fyysisen toimintakyvyn edistämistä

	Järjestetään KouluPT-toimintaa	Omaehtoisen liikunnan haltuunotto	KouluPT -toiminta ei ole vakiintunut tällä hetkellä	KouluPT -toiminta saadaan osaksi kouluarkea tukemaan oppilaiden fyysistä toimintakykyä
	Kasva urheilijaksi-koulutus urheiluluokkalaisille. (Vanhempien valmennusoppi koulutus alueen urheiluseurojen vanhemmille Valmennusoppi-koulutus lukiolaisille)	Toteutuneet koulutukset ja osallistujamäärät	Koulutukset ovat olleet käynnissä jo useamman vuoden	Koulutuksia järjestetään myös tulevaisuudessa (rahoitus jatkuu)

Strateginen toimenpide	Toimenpide	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso
1.6. Edistämme kulttuurihyvinvointitoimintaa: kehitämme kulttuuripalvelujen matalan kynnyksen saatavuutta ja moniammatillista yhteistyötä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa	Yhteistyö alueen kulttuurilaitosten/toimijoiden kanssa	Toteutuneet vierailut ja osallistujamäärät	Koulukohtaisesti vaihteleva	Osallisuuden edistäminen, joustava yhteistyö, lasten ja nuorten mahdollisuus kulttuurin kokemiseen
	Taidetestaaja peruskoulun 8-luokkalaiset	Kaikki 8-luokkalaiset saavat kulttuurikokemuksen vierailulla	Kaikki 8-luokkalaiset ovat osallistuneet	Suomen kulttuurirahaston rahoitus jatkuu ja tätä kautta pystytään turvaamaan Taidetestaajien jatkuminen

2. OSAAVA KOTKA

Strateginen tavoite 3.

Luomme kasvatuksen ja koulutuksen kautta elinvoimaa.

Mittarit: Väestö koulutusasteen mukaan.

Toisen asteen ja korkea-asteen koulutukseen siirtyneiden osuus perusopetuksen ja toisen asteen päättäneistä (%)

Strateginen toimenpide	Toimenpide	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso
3.1. Vahvistamme Kotkaa koulutuskaupunkina: varmistamme, että jokaisella lapsella ja nuorella on mahdollisuus sujuvaan ja laadukkaaseen oppimispolkuun varhaiskasvatuksesta perusopetuksen kautta toiselle asteelle ja korkeakouluhin. Luomme yhteyksiä koulutusasteiden välille, jotta siirtymät	Erilaisten oppijoiden huomioiminen	Nivelvaihepalaverien määrä	Opettaja / koulukohtainen toimintatapa, ei yhteistä mallia	Yhteinen malli laadittuna Säännölliset tapaamiset ja hyvien käytäntöiden vaihtaminen eri kouluasteiden välillä
	Lukutaidon vahvistaminen	Lukutaitoa mittaavat testit	Lähes kaikki osaavat lukea	Kaikki lukevat

ovat sujuvia ja oppimisen jatkuminen on turvattua	Monilukutaito	Ei asetettu	Monilukutaito on ope- tuksessa huomioituna	Monilukutaito edistää ops:n tavoitteiden saa- vuttamista
---	---------------	-------------	---	--

Strateginen toimenpide	Toimenpide	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso
3.2. Kehitämme oppi- misympäristöjä: tu- emme ajanmukaisten, turvallisten ja saavu- tettavien oppimisym- päristöjen kehitystä varhaiskasvatuksesta korkeakouluihin. Varmistamme kaksi- kielisen suomi-eng- lanti -opetuksen järjes- tämisen. Kehitämme vuorovaikutusta ja eri- laisia älykästä teknolo- giaa hyödyntäviä oppi- mismenetelmiä	Rakenteellisen turvallisuuden parantaminen	Auditointien määrä/vuosi	15 auditointia	Säännölliset turvallisuuskoulutukset henkilöstölle. Säännölliset kouluympäristön auditoinnit turvallisuus- näkökulmasta.
	Opiskelemme laadulli- sesti hyvissä oppimis- ympäristöissä	Psyykinen ja fyysinen hyvinvointi, oppimistulokset, oppilaskohtaisen tuen piirissä olevien oppilaiden määrä	Käytänteissämme, ilmapiirissä, välineissä ja teknologiassa on parantamisen varaa	Koulun käytännöt, ilmapiiri, välineet ja teknologia tukee erilaisia oppijoita

Strateginen toimenpide	Toimenpide	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso
3.3. Edistämme elä- mänlaajuista oppi- mista: rakennamme kaikille ikäryhmille so- pivia oppimispolkuja, jotka vastaavat muut- tavan työelämän ja ar- jen tarpeisiin.	Toimivat oppimispolut	Oppilaiden opiskelijoiden sijoittuminen jatko- opintoihin sekä työelämään (nuorison työllistymisprosentti)	Nykykäytäntöjä, joista on hyvä alkaa laajentaa yhteistyötä	Joustavat, yhteistyössä työelämän toimijoiden kanssa rakennetut oppimispolut, jotka vastaavat tarpeisiin
	Seniorien arjen muut- tuviin tarpeisiin vas- taaminen	Seniorien osuus Kot- kan opiston opiskeli- joista/ lukuvuosi	26 %	30 %

3. YRITTÄVÄ KOTKA

Strateginen tavoite 5.

Parannamme työvoiman saatavuutta ja osaamista.

Mittarit: 20–64 –vuotiaiden työllisyysaste.

Alle 25-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden %-osuus alle 25-vuotiaasta työvoimasta (%)

Strateginen toimenpide	Toimenpide	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso
5.1. Vahvistamme kou- lutuksen ja yritysten yhteistyötä sekä pa- nostamme työvoiman osaamisen kehittämi- seen: rakennamme op- pilaitosten ja yritysten kumppanuuksia, jotka vastaavat työmarkki- noiden tarpeisiin. Edis- tämme ammatillista	Yrityskylävierailut jatkuvat	6- ja 9-luokkalaiset käyvät Yrityskylässä lukuvuosittain	Kaikki osallistuvat	Kaikki osallistuvat
	Yhteistyö teollisuuden kanssa	Yritysvierailut	Toteutuneet vierailut	Vierailujen määrää ja yhteistyötä saatisiin lisättyä
	Kaupunki osallistuu innovaatioleirien toimintaan	Leirille osallistuvien lukiolaisten määrä kasvaa	8 leiriläistä/lukio	Säilyy vähintään nykyisenä

koulutusta sekä täydennys- ja uudelleen-koulutusta erityisesti puhtaan siirtymän ja teknologian aloilla.	Uudistetaan yrittäjyysopintojaksoja siten, että kynnys yrittäjyysopintojen valitsemiseen madaltuu	Yrittäjyysopintoja valinneiden opiskelijoiden määrä	Lähtötaso 30 opiskelijaa	Kasvava
--	---	---	--------------------------	---------

Strateginen toimenpide	Toimenpide	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso
5.4. Edistämme yliopisto- ja korkeakoulutuksen tarjontaa sekä TKI-toimintaa Kotkassa: tavoittelemme yliopistokoulutuksen saamista Kotkaan, vahvistamme ammatikorkeakoulun asemaa ja tuemme tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa. Hyödynnämme Merikotkan, ELIn (European Logistics Institute, XAMK) ja muiden paikallisten toimijoiden osaamista innovaatioiden ja kokeilujen edistämiseksi	Lukiokoulutuksen ja korkeakoulutuksen yhteistyö laajenee	Väyläopintojen määrä	Yhteistyösopimus Itä-Suomen yliopiston kanssa Säännöllistä yhteistyötä yhden korkeakoulun kanssa osana opetusta	Käynnistetään neuvottelut väyläopinnoista yhden korkeakoulun kanssa

Poikkileikkaavat teemat (kaupungin strategia)

1. Tasapainoinen talous ja osaava henkilöstö: vahvistamme kaupungin taloudellista kestävyyttä ja kykyä sopeutua muuttuviin olosuhteisiin älykkäällä sopeutumisella. Panostamme resurssien tehokkaaseen kohdentamiseen, älykästä teknologiaa hyödyntäviin työmenetelmiin sekä henkilöstön osaamiseen ja hyvinvointiin.

Mittarit: Henkilöstön suositteluindeksi.

Opetustoimi:

Teknologia hyödyntäminen turvallisesti koulun arjessa. Riittävän osaamisen turvaaminen opetustoimen palveluiden rakentamisessa sekä hankinnoissa. Henkilöstön koulutus tietoturva-asioihin.

Mittari opetustoimi: Koulutus pv määrä.

2. Kestävä kehitys: edistämme kestävästä kehitystä tukemalla puhdasta siirtymää, ilmastonmuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista sekä luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä.

Opetustoimi:

Luomalla positiivia luontokokemuksia ja kasvattamalla ympäristötietoisuutta Luontokoulu Hailin retkillä. Pyritään vähentämään koulujen saattoliikennettä viestinnän ja koulumatka-haasteen avulla.

Mittari: Kokonaispäästöt asukasta kohden t CO₂e/asukas

3. Kokonaisturvallisuus ja varautuminen: olemme turvallinen ja sopeutumiskykyinen kaupunki, joka ennakoii ja varautuu mahdollisiin häiriötilanteisiin ja kyberuhkiin. Edistämme asukkaiden turvallisuutta ja hyvinvointia vahvistamalla yhteisöllisyyttä, arjen turvallisuutta ja valmiutta poikkeustilanteisiin.

Mittari: Asukkaiden kokema turvallisuus

Opetustoimi:

Turvallisuussuunnitelmien ajantasaistaminen ja harjoittelu. Opetuksessa huomioidaan kansalaisen perustaitoja.

Lasten ja nuorten turvallisuudentunteen vahvistaminen arjessa.

Mittari opetustoimi: Yksiköiden auditoinnit/lukuvuosisuunnitelmien arviot

TULOSLASKELMA

OPETUSTOIMEN VASTUUALUE	TP 2024	MTA 2025	TAE 2026	ERO TAE 26 - MTA 25
Myyntituotot	762 877	641 000	673 000	32 000
Maksutuotot	544 378	580 500	540 000	-40 500
Tuet ja avustukset	1 462 103	821 144	665 600	-155 544
Muut toimintatuotot	72 014	83 500	58 000	-25 500
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0
TOIMINTATUOTOT	2 841 372	2 126 144	1 936 600	-189 544
Henkilöstökulut	-35 757 314	-36 144 599	-38 626 578	-2 481 979
Palvelujen ostot	-6 976 108	-6 671 760	-6 917 049	-245 289
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 186 233	-1 411 931	-1 461 931	-50 000
Avustukset	-357 307	-355 000	-355 000	0
Muut toimintakulut	-47 713	-60 436	-60 436	0
TOIMINTAKULUT	-44 324 676	-44 643 726	-47 420 994	-2 777 268
TOIMINTAKATE *)	-41 483 303	-42 517 582	-45 484 394	-2 966 812
Sisäiset tuotot	76 090	0	0	0
Sisäiset kulut	-18 685 467	-18 372 509	-18 014 599	357 910
Sisäiset erät	-18 609 377	-18 372 509	-18 014 599	357 910
TOIMINTAKATE sis. erät mukana	-60 092 680	-60 890 092	-63 498 993	-2 608 902
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 241	0	0	0
VUOSIKATE	-60 093 921	-60 890 092	-63 498 993	-2 608 902
Sisäinen korko	-19 212	-9 229	-31 352	-22 122
Poistot ja arvonalentumiset	-198 886	-381 983	-400 135	-18 151
Satunnaiset tuotot ja kulut	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-60 312 020	-61 281 304	-63 930 480	-2 649 175
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)		-61 281 304		61 281 304
Hallinnon vyörytykset	-2 668 579	0	0	0
Tilikauden voitto/tappio	-62 980 599	-61 281 304	-63 930 480	-2 649 175

*) Toimielimen sitovuustaso

Opetustoimen vastuualueen talousarvion kehys vuodelle 2026 oli kesäkuussa asetettu tasolle - 44,789 milj. € (ulkoinen toimintakate). Vuosien 2025 ja 2026 palkankorotukset sekä 1.8.2025 voimaan astuneen oppimisen tuen uudistuksen mukanaan tuomat lisäresurssitarpeet aiheuttavat merkittäviä lisäyksiä henkilöstökuluihin (-1,996 milj. €). Näiden lisäksi kehyksessä on otettu huomioon myös valtion hankeavustusten ja Kotkan opiston lukukausimaksujen vähentyminen, sekä Karhulan koulujen yhdistämisestä aiheutuvat lisäkulut (yhteensä -275 000 €).

Kehysvaiheen jälkeen opetustoimen talousarvioon on tehty seuraavat muutokset:

- Henkilöstökulujen lisäys perustuen vuoden 2025 tammi-syyskuun toteuman pohjalta tehtyyn vuosiarvioon (-486 000 €).
- Kotikuntakorvausmenojen päivitys vastaamaan Kuntaliiton julkaisemaa uutta ennustetta (-210 000 €).
- Useiden tuotto- ja kuluerien budjettivarauksiin on tehty pienempiä tarkennuksia, joiden yhteisvaikutus toimintakatteeseen on 0 €.

Muilta osin opetustoimen talousarvion määrärahat vuodelle 2026 on jäädytetty vuoden 2025 tasolle kaupungin yleisen ohjeistuksen mukaisesti. Näiden muutosten jälkeen opetustoimen ulkoinen toimintakate on vuoden 2026 talousarviossa -45,484 milj. €.

TOIMINNAN PAINOPISTEET TALOUSARVIOVUONNA 2026

Kehittämiskohteet ja henkilöstö

Kotkan kaupungin perusopetus ja lukiokoulutus vastaa koulutuksellisiin haasteisiin, jotka ovat yhteiskunnallisen kehityksen suuntaisia. Opetustoimen strategiatavoitteet hyväksyttiin syyskuussa 2025. Opetuksen ja varhaiskasvatuksen yhteisellä strategialla haetaan näkymää 2030-luvulle. Tavoitteet jalkautetaan toimenpiteiksi talousarvioprosessin yhteydessä. Osa tavoitteista on monivuotisia ja osa vain vuoden mittaisia. Kasvatuksen, opetuksen ja koulutuksen strategian toteutumista lautakunta seuraa asetettavilla mittareilla, jotka hyväksytään erikseen.

Perusopetuslain ja opetussuunnitelmaperusteiden mukainen uusi oppimisen tuen käytännön toimintatavat sekä rakenteet suunnitellaan ja käynnistetään lukuvuosien 2025–2026 ja 2026–2027 aikana. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki järjestetään inklusiivisten periaatteiden mukaisesti ensisijaisesti oppilaan omassa opetusryhmässä. Oppimisen tuki on prosessi, jossa keskeistä on ajattelutavan muutos ja kyky uudistua. Muutoksen onnistumisessa tärkeä merkitys on myös ammattitaitoisella henkilökunnalla sekä riittävällä henkilöresursoinnilla. Painopisteenä on oppimisen edellytyksiä tukevat sekä ryhmäkohtaisen tuen mukaiset opetusjärjestelyt. Uudistus edellyttää muutoksia koulujen toimintakulttuurissa, jossa tuetaan koulujen johtamistyötä ja henkilöstön osaamista mm. järjestämällä täydennyskoulutusta.

Uusien oppimisympäristöjen rakentaminen on hyvässä vauhdissa. Tämä antaa mahdollisuuden myös uusien pedagogisten ratkaisujen laajentamiselle ja edelleen kehittämiseksi. Kotka on panostanut paljon uusiin oppimisympäristöihin, tämä tulee jatkumaan 2030 lukua kohti mentäessä. Uudet tilat lisäävät myös viihtyvyyttä ja hyvinvointia. Tilojen tehokas käyttö heikkenee 28 % oppilasmäärien laskiessa 2030 mennessä, mikäli ei ryhdytä toimenpiteisiin tilojen käytön osalta. Ryhmäkoolla vaikutetaan koko työyhteisön hyvinvointiin. Perusopetuksen ryhmäkokoihin vaikutetaan kaupungin omalla rahoituksella. Samoin ikäluokkakokojen muutokset myötävaikuttavat ryhmäkokotavoitteen ylläpitoon. Talouden tasapainotustoimenpiteet vaikuttavat ryhmäkokoihin negatiivisesti. Tavoitellaksi aiemmin asetettu opetusryhmän keskimääräinen ryhmäkokoo on tällä hetkellä keskimäärin alle 18 oppilasta. Syntyvyyden edelleen laskiessa joudumme tarkastelemaan kouluverkkoa, jotta voimme taata laadukkaan opetuksen. Suunnittelemalla järkevän kokoisia opetusryhmiä opetusresurssi saadaan riittämään talouden tiukentuessa. Oppilaskohtainen kustannus 2024 Kotkassa oli 11 807 € ja vastaavasti valtionosuuden yksikköhinta on 7559 €. Reaalikustannusten ja rahoituksen eroa voidaan pitää merkitseväenä.

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin haasteisiin vastataan jo olemassa olevin työkaluin. Suomen harrastamisen mallin edelleen laajentaminen sekä liikkuvakoulu ovat tällaisia. Koulun ja kodin yhteistyöllä rakennetaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin perustaa. Liikkuva koulu - toimintaa toteutetaan kaikissa kouluissa. Tärkeiksi koettuja Liikkuva koulu- ja kulttuuripolkutoimintaa jatketaan. MOVE-mittauksia järjestetään ohjelman mukaisesti ja mittausten tuloksia käytetään selvitetessä 5. ja 8. luokkalaisten fyysistä jaksamista. Oppilaitten psyykkistä ja sosiaalista jaksamista arvioidaan. Kouluterveyskyselyn 2025 vastaukset 1 h hengästyttävän liikunnan määrä viikossa olivat edelleen heikolla tasolla 8. ja 9. luokkalaisilla ja lukioikäisten osalta. Henkilökohtaisen terveyden kokeminen oli kuitenkin parantunut.

Kouluterveyskyselyyn osallistutaan säännönmukaisesti ja tuloksia hyödynnetään toiminnan järjestämistä suunniteltaessa. Viimeisimmän selvityksen mukaan 8. ja 9. luokkalaisten alkoholin ja nikoitiinituotteiden käyttö oli vähentynyt 2023–2025 verrokkijaksolla. Vastaavasti huumekokeilut ja ahdistuneisuus oli kasvussa. Lasten ja nuorten kokema perheväkivalta sekä seksuaalisen häirinnän tapaukset olivat laskussa Kotkassa. Samat trendit näkyivät lukioikäisten 1. ja 2. luokan opiskelijoiden keskuudessa. Yleisen terveydentilan kokemukset olivat kohentuneet edelliseen mittaukseen nähden molemmissa kohderyhmissä.

Paikallisia yhteyksiä yrittäjiin parannetaan sekä yrittäjyyskasvatusta edistetään yhteistyössä NYT yrityskylän kanssa. Yrittäjyyskasvatus on osa perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opetussuunnitelmaa. Oppilaille mahdollistetaan TET- toiminnan kautta mahdollisuuksia tutustua yrityksissä oleviin työmahdollisuuksiin. Lukiokoulutuksessa pyritään kasvattamaan yrittäjyysopintojen kiinnostavuutta.

Erityisopettajien ja erityisluokanopettajien vakansseja vakinaistetaan tarkan harkinnan perusteella. Oppilasmäärän sekä oppimisen tuen kehitystä seurataan aktiivisesti. Samalla arvioidaan erityisopettajien ja erityisluokanopettajien määrää ja riittävyttä sekä henkilöresurssin kohdentamista kouluihin. Paikallisesti järjestettävää erityisluokanopettajien koulutusta harkitaan tarveperusteisesti. Henkilöstösuunnitelmassa esitetään kouluvalmentaja pilotin aloittamista. Tällä haetaan opetuksen ulkopuolisen aikuisen tuomista kouluarjen ja koulun ulkopuolisiin haasteisiin. Pilotti toteutetaan alkuun kahdella koululla, joilla on suurimmat haasteet. Toimintaa seurataan ja arvioidaan sen tuomat hyödyt.

Nuorten lukiokoulutusta järjestetään Karhulan lukiossa ja Kotkan lyseossa. Aikuisten lukiokoulutusta ja perusopetusta järjestetään Kotkan aikuislukiossa. Karhulan lukio on siirtynyt väistötiloihin syksyllä 2025 Karhulan koulukeskuksen rakentamisen ajaksi. Lukiokoulutuksessa vahvistetaan oppimisen tukea. Elokuussa 2025 voimaan astuneen lukion oppimisen tuen opetussuunnitelman mukaan tuen pääpaino on helposti saavutettavassa tuessa, jota annetaan opiskelijalle heti tuen tarpeiden ilmetessä. Tavoitteena on ennaltaehkäistä vaikeuksien kasaantumista. Tämän edellyttää lisäresursseja tukiopetukseen, opetusryhmien jakamiseen, yhteisopettajuuteen sekä oppimisen tuen opintojaksojen toteuttamiseen. Opettajien osaamista vahvistetaan koulutuksella. Yhteistyön rakenteita parannetaan korkeakouluihin, jotta väyläopintojen mahdollisuudet laajenisivat.

Uusi ylioppilaskoejärjestelmä Abitti 2 otetaan käyttöön 2026. Järjestelmän käyttöönotto edellyttää uusien palvelinkoneiden hankintaa, sillä Abitti 2 vaatii aiempaa enemmän laitteistoresurssia. Lisäksi muutos saattaa vaatia muita laitehankintoja, kuten tukiasemia. Opettajille järjestetään koulutusta uuden järjestelmän käyttöön. Erityisopetuksen ja opinto-ohjauksen osalta henkilöstösuunnitelmassa esitetään erityisopinto-ohjaajan virkaa perustettavaksi lukiokoulutukseen. Lukioden toiminnallisten rakenteiden yhteensopivuutta lisätään edelleen käytännön yhteistoimintamahdollisuuksien laajentamiseksi.

Perusopetuksessa osallistutaan sekä valtakunnallisiin kokeisiin että arviointeihin ja hyödynnetään saatuja tietoja oppilasarvioinnin toteuttamisessa ja toiminnan kehittämisessä sekä oppimisen tuen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Erityisesti perusopetuksen väkivaltakysymykset nousevat vahvasti esille. Kaupungissa toimii tällä hetkellä kaksi työryhmää. Toisessa pohditaan käytännön keinoja puuttua tilanteisiin ja toinen henkilöstöhallinnon vetämänä keskittyy rakenteellisiin asioihin. Henkilöstöhallinto on koordinoanut hankehakemusta väkivallan vähentämiseksi opetuksessa ja varhaiskasvatuksessa. Rahoitusta haetaan Kevalta. Hyvinvoiva työyhteisö on oppilaiden ja opiskelijoiden oppimisen edistämisen kannalta keskiössä. Työyksiköiden hyvinvointia edistetään jaetun johtajuuden ja koulutuksen kautta. Tulemme tarjoamaan esihenkilöille koulutusmahdollisuuksia oman johtajuuden tueksi. Suunnitelmat tehdään useammalle talousarviovuodelle.

Perustukseen valmistava opetus

Opetustoimen 2026 budjetissa varaudutaan perusopetuksen valmistavan opetuksen (VALO) tarpeen mukaiseen resursointiin. Erilaisista syistä maahan muuttaneelle peruskouluikäiselle lapselle ja nuorelle, joka ei osaa suomea, voidaan järjestää perusopetukseen valmistavaa opetusta. Valmistava opetus ei ole perusopetusta ja sen opetuksessa noudatetaan omaa opetussuunnitelmaa. Valmistavan opetuksen keskeiset tavoitteet ovat suomen kielen alkeiden opiskelu ja yleisten koulunkäyntivalmiuksien saavuttaminen. Perusopetukseen valmistava opetus rahoitetaan jälkikäteisesti valtionosuudella, joka on kytketty oppilaan läsnäolokuukausien määrään valmistavassa. Perusopetukseen valmistavan opetuksen rahoituksen perusteeksi voidaan hyväksyä yhden oppilaan osalta enintään yhdeksän läsnäolokuukautta. Lukuvuonna 2025–2026 ja jo keväästä 2025 lähtien on leimaa antavana piirteenä ollut maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten saapuminen Kotkan alueelle hyvin lyhyellä varoitusajalla usein jopa täysin ilman mitään ennakkotietoa. Tämä on muuttanut VALO-opetuksen ryhmien muodostamisen proaktiivisesta reaktiiviseksi. Uusia ryhmiä on jouduttu perustamaan hyvin lyhyellä varoitusajalla, ja vastaava oppilasvirtojen ennustamattomuus tulee jatkumaan myös talousarviovuonna 2026. Vastaanottokeskusten määrää on vähennetty Suomessa, jolloin jäljellä olevien keskusten volyyymi kasvanee yhä, mikä Kotkassa tarkoittanee edelleen kasvavaa maahanmuuttajataustaisten oppilaiden virtaa, josta opetustoimi ei saa etukäteen luotettavaa tietoa. VALO-ryhmiä joudutaan perustamaan opettajarekrytointeineen kulloisenkin tilanteen mukaan ja mahdollisesti lisäämään nykyisestä viidestä.

Koululaisten iltapäivähoito

Hallituksen esityksessä (103/2025) perusopetuslain muuttamiseksi ehdotetaan perusopetuslaissa säädettyjä aamu- ja iltapäivätoiminnan enimmäismaksuja korotettavaksi noin 23 prosentilla. Korotuksen tavoitteena on, että maksutuotot kompensoisivat valtionosuuteen tehtävän vähennyksen. 760 tunnin osalta (n. 4 h/pv) korotus nostaisi perusopetuslaissa säädetyn enimmäismaksun 160 eurosta 197 euroon. Kotkassa suurin iltapäivätoiminnasta perittävä maksu on nyt 120 €/kk. Lisäksi hallituksen esityksessä ehdotetaan maksujen sitomista indeksiin, jolloin maksujen taso seuraisi paremmin kustannuskehitystä. Valtionosuuden laskeminen aiheuttaa painetta korottaa iltapäivätoiminnanmaksuja toimintakulujen kattamiseksi. Mahdollinen maksun korottaminen tulisi voimaan lukuvuoden 2026–2027 alusta lukien, koska huoltajat ovat sitoutuneet lukuvuoden 2025–2026 kestävään sopimukseen. Asiasta päätetään erikseen, mutta muutos on kirjattu talousarvion pohjaan.

Luontokoulu Haili

Luontokoulu Hailin toiminnan tavoitteena on opetussuunnitelman mukaisesti ohjata lapsia kohti kestävää elämäntapaa. Luontokoulu Haili järjestää säännöllisesti luontokouluretkiä koululaisille ja esikoululaisille yhteistyössä koulujen ja varhaiskasvatuksen kanssa. Luontokouluretkillä kehitetään oppilaiden positiivista luontosuhdetta sekä vahvistetaan ymmärrystä ekosysteemien toiminnasta ja merkityksestä. Luontokoulu Haili mahdollistaa myös opintoretkiä Maretariumiin kustantamalla oppilaiden pääsymaksuja. Vuonna 2026 Luontokoulun toimintaa pyritään tuomaan esiin paikallisesti ja alueellisesti mm. luomalla opetuksellista sisältöä sosiaaliseen mediaan sekä osallistumalla mahdollisuuksien mukaan kotkalaisia tavoittaviin tapahtumiin kuten Lasten Meripäivät ja Itämeripäivä. Tavoitteena on opetuksen ja kasvatuksen lisäksi kehittää osaltaan positiivista kaupunkikuvaa kestävään kehitykseen ja koulutukseen panostavasta Kotkan kaupungista.

Kotkan opisto

Kotkan opisto järjestää laadukasta vapaan sivistystyön aikuiskoulutusta, taiteen perusopetusta ja työelämässä tarvittavaa lisäkoulutusta. Opetuksen vahvuutena on perinteinen lähiopetus, mutta verkko-opetusosuuksia sisällytetään edelleen kaikkiin niihin kursseihin, joissa se on sekä pedagogisesti että toiminnallisesti mahdollista. Väestön ikääntymisen myötä päivääikaan tapahtuva opetus lisääntyy tulevaisuudessa entisestään. Samalla vaatimukset käytössä olevien toimitilojen esteettömyydestä ja helposta saavutettavuudesta, erityisesti Kotkansaarella, lisääntyvät. Vanhan paloaseman tilat ovat sinänsä asialliset, mutta ikääntyneiden ja liikuntarajoitteisten on todellisuudessa mahdotonta osallistua opetukseen.

Eka urheilijakoulutus

Etelä-Kymenlaakson urheiluakatemia järjestää päivittäistä urheiluakatemialvalmennusta yhteistyössä urheiluakatemiaan kuuluvien oppilaitosten kanssa. Urheiluakatemia mahdollistaa eri tukipalveluiden käytön urheiluakatemiaan kuuluville urheilijoille mm. testaaminen, remonttiryhmä. Urheiluakatemia järjestää erilaisia koulutuksia ja seminaareja, jotka ovat kohdistettu Etelä-Kymenlaakson

alueen urheilijoille, seurojen valmentajille ja urheilijoiden vanhemmille. Näitä on mm. Vanhempien valmennusoppi, Kasva urheilijaksi -koulutus sekä valmennusoppi.

Musiikkiopisto

Musiikkiopisto ehdottaa, että sopimuskunnat osallistuvat nouseviin tilavuokriin oman oppilasmääränsä mukaisella prosenttisosuudellaan vuodesta 2026 alkaen. Vuonna 2026 oppilaspaikan hintaan lisätään 69,14 € ja vuonna 2027 korotus edellä mainitun päälle 8,14 €. Tällä oppilaspaikan hinnan korotuksella katetaan nousevat vuokratulot. Kotka säilyttää aikaisemmat oppilaspaikat 270. Oppilaspaikan hinnankorotus merkitsee 18 539,25 € korotus oppilasmaksuihin vuonna 2026.

Digitalisaatio

Perusopetuksen TVT-rehtori- ja TVT-opettajatyötä jatketaan. Peruskoulujen laitekantaa päivitetään ja kohdennetaan suunnitellusti ja budjetoidun mukaisesti. Oppivelvollisuuden laajentamisen edessä vuosittain saa lukio-opintonsa aloittava ja maksuttomuuden piirissä oleva ikäluokka jatkossakin kunnan tarjoamat kannettavat tietokoneet. Myös perusopetuksen oppilaille on toteutettu laitteiden ja yhteyksien hankintaa. Talousarvioesitys pitää sisällään pedagogisesti tärkeiden esitysvälineiden päivityksiä 0,128 M€.

Tartuntatautilanteen esiin nostamat etäopiskeluvalmiudet ovat korostaneet laitteiden riittävän määrän ja laadukkaiden verkkoyhteyksien tarpeellisuutta. Oppilaiden ja opiskelijoiden digiopiskelutaidot ovat tärkeä kehittämiskohde. Opettavan henkilöstön tietoja ja taitoja digityökalujen käytössä ylläpidetään ja kehitetään edelleen. Digitalisaation ja vastuullisen digikäyttäytymisen pelisääntöjä tuodaan vahvasti esille koulun arjessa. Henkilöstön koulutuksella on tärkeä osuus tämän painopisteen toteutumisessa. Sähköiset ylioppilaskirjoitukset ovat osa lukiokoulutuksen normaalia arkea. Perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa kehitetään edelleen käyttöön otetun oppilashallintotietojärjestelmän (Wilma) hyödyntämismahdollisuuksia ja tähän liittyen henkilöstön käyttötaitoja. Selvitetään lähikoulun osoittamisen päätösten siirtämistä PrimusWilma-ympäristöön. Lakisääteinen suomi.fi tiedoksianto tulee huomioida, mikäli päätösten tekeminen siirtyy Wilmaan. Parannetaan tietoturvallista kirjautumista Wilma-ympäristöön. Oppijoista lukio-opiskelijat ja 7–9 luokkien oppijat ottavat monivaiheisen tunnistautumisen käyttöön. Tavoitetasona on 90 % työntekijöistä käyttäviä monivaiheista kirjautumista ja oppilaat toimivat annettujen ohjeiden mukaisesti.

Koulurakentaminen ja kouluverkon kehittäminen

Ajanmukaisten ja terveysturvalliset koulutilat ja ne mahdollistavat koulurakentamishankkeet ovat olleet ja ovat vahvasti esillä opetustoimen suunnittelussa 2024–2027. Tärkeänä kehittämiskohteena tunnistetaan myös käytössä olevien eri-ikäisten koulutilojen oppimisympäristöjen kehittäminen paikalliset olosuhteet huomioiden. Opetusympäristöjen laadusta huolehtiminen on tärkeä osa työhyvinvointia ja oppimisen tukemista.

Karhulan koulukeskuksen (Karhulan yläkoulu, Helilän yläkoulu ja Karhulan lukio) suunnittelutyö edistyy ja tavoitteena uudiskohteen toteuttaminen 2025–2027. Rakentamisaikana Karhulan yläkoulu ja lukio toimivat väistötiloissa Rauhalan ja Opinto-keskus Karhun tilapäistiloissa. Helilän koulu toimii

nykyisissä väistötiloissa kesään 2027 saakka. Koulujen hallinnollisesta yhdistämisestä päätettiin syyskuun lautakunnassa.

Tehtyjen investointien täysimääräinen hyödyntäminen on tarkoituksenmukaista, koska tilojen suunnittelu on perustunut tiettyihin oppilasvolyyymeihin. Tällä saavutetaan myös tehokas opetuksen suunnittelu, jolla on merkitystä kustannusten hallinnan kannalta.

Toiminnan painopisteet talousarvio- ja taloussuunnitelmavuosina (2026–2028)

- taloudellinen tehokkuus, palveluverkon selvitystyö aloitettava osana kiinteistöselvityksen mukaista tilatarve- ja palveluverkkotarkastelua

- arvioidaan opetustuntien ja tuntikehyksen määrä oppilasmääräkehityksen ja tarpeiden mukaisesti

- työyhteisöjen hyvinvointi, sekä lapset ja nuoret ja henkilöstö

- johtamisen tukeminen

- opetusympäristöjen kehittäminen

- strategiset suunnat kohti 2030-lukua toteutus

Toiminnalliset riskit talousarvio- ja taloussuunnitteluvuosina (2026–2028)

- Laadukkaan opetuksen ja koulutuksen järjestäminen vaarantuu kaupungin taloudellisen tilanteen heikentyessä ja oppilasmäärän edelleen vähentyessä. Tarpeet opetuksen resursointiin lisääntyvät, mutta taloudellinen liikkumavara kaventuu.
- Peruskoululaisten huumekekoilut ja liikkumattomuus ovat huolestuttavia nousevina trendeinä Kouluterveyskyselyssä. Vaikutukset tulevat näkymää koulujen arjessa negatiivisena kehityksenä.

Varhaiskasvatus

Toimielin	KASVATUKSEN JA KOULUTUKSEN LAUTAKUNTA
Vastuualue	Varhaiskasvatus
Toiminnot	Varhaiskasvatus, Esiopetus, Perhepäivähoito ja Avoin varhaiskasvatus
Vastuuhenkilö	Varhaiskasvatusjohtaja
Toiminta-ajatus	Varhaiskasvatuspalveluissa toteutetaan monipuolista ja laadukasta varhaiskasvatusta ja esiopetusta lapsen hyvinvointi ja perheiden tarpeet huomioiden. Keskeistä on lapsen edun ensisijaisuus. Toiminnan perustana on henkilökunnan osaaminen ja sitoutuminen lapsen kasvun ja oppimisen ja hyvinvoinnin edistämiseen hyvän vuorovaikutuksen kautta. Varhaiskasvatus edistää yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja moninaisuutta. Varhaiskasvatuksessa painotetaan kestävän kehityksen mukaisen arjen edellyttämiä valmiuksia. Varhaiskasvatus perustuu oppimiskäsitteeseen, jonka mukaan lapset kasvavat, kehittyvät sekä oppivat vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja lähiympäristön kanssa.

LAUTAKUNTAAN NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

1. HYVINVOIVA KOTKA

Strateginen tavoite 1.

Varmistamme toimivan ja turvallisen arjen kaikenikäisille.

Mittari: Hyte-kerroin

Strateginen toimenpide	Toimenpide	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso
1.2. Arvostamme lapsiperheitä: varmistamme lapsiperheille tuottamiemme palvelujen laadun, turvallisuuden ja monipuolisuuden. Vahvistamme yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Yhdessä kolmannen sektorin kanssa pidämme harrastamisen kynnyksen matalalla.	Tarjoamme laadukasta varhaiskasvatusta, joka ylläpitää hyvää varhaiskasvatuksen osallistumisastetta	Varhaiskasvatuksen asiakaskysely Varhaiskasvatukseen osallistumisaste	ka 4,6 Lokakuun 2025 tieto ikäryhmittäin: 1 v osallistuu 32,55 % 2 v osallistuu 75,52 % 3 v osallistuu 92,77 % 4 v osallistuu 92,42 % 5 v osallistuu 92,09 %	ka 4,6 Yli 3-vuotiailla vähintään 90 %
	Ylläpidämme ja vahvistamme yhteisöllisyyttä dialogisella toimintakulttuurilla	Toteutettujen dialogikoulutusten ja puheeksi ottamisen töpajojen määrä	Vastuualueella 1 töpaja/ toimintavuosi Dialogikoulutus toteutettu päiväkodin johtajien, apulaisjohtajien ja veojen kanssa	Henkilöstön koulutus dialogiseen toimintakulttuuriin laajenee varhaiskasvatuksessa

	Käynnistämme yhteisöohjautuvuusajattelua toimintakulttuurisamme	Yksiköissä toteutuvat yhteisöohjautuvuuden toimintatavat	Yhteisöohjautuvuuden toimintatapoja lähdetään ottamaan haltuun syksyllä 2025	Jokaisessa yksikössä on asetettu tavoitteet yhteisöohjautuvuuden toteutumiseksi Pilotointi kahdessa johtamiskokonaisuudessa koko henkilöstölle, käynnistyy syksyllä 2026
	Kehittävän vuoropuhelun vahvistaminen hyvinvointialueen asiantuntijoiden kanssa. Varmistetaan yhteistyön toteutuminen lasten 4-vuotisneuvolatarastusten yhteydessä.	Varhaiskasvatuksessa olevien 4-vuotiaiden lasten määrä	Yhteistyön toteutusta 4-vuotisneuvolaikänteihin liittyen ei ole seurattu varhaiskasvatuksessa	Yhteistyö varhaiskasvatuksen ja hyvinvointialueen neuvolan toimijoiden kanssa toteutuu jokaisen varhaiskasvatuksessa olevan 4-vuotiaan kohdalla (myös yksityisissä päiväkodeissa)

Strateginen toimenpide	Toimenpide	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso
1.5. Edistämme liikunnallista elämäntapaa: huolehdimme liikunnan harrastamisen mahdollisuuksista ja tuemme kaikkien osallistumista liikuntaan tarjoamalla saavutettavia ja monipuolisia osallistumismahdollisuuksia.	Liikkuva varhaiskasvatus - ohjelmaa noudatetaan kaikissa toimipaikoissa	Yksiköt, joissa Virveli eli liikkuva varhaiskasvatus nykytilan arviointi toteutuu (määrä)	Ei toteudu vielä kaikissa yksiköissä/toimipaikoissa	Virveli eli liikkuva varhaiskasvatus nykytilan arviointi toteutuu vuosittain jokaisessa yksikössä/toimipaikassa
	Liikunnan vuosisuunnitelma ja toimenpideohjelma on käytössä	Yksiköt, joissa Liikunnan vuosisuunnitelma ja toimenpideohjelma on käytössä (määrä)	Ei toteudu kaikissa yksiköissä/toimipaikoissa	Tavoitteena, että toteutuu kaikissa yksiköissä/toimipaikoissa vuosittain

2. OSAAVA KOTKA

Strateginen tavoite 3.

Luomme kasvatuksen ja koulutuksen kautta elinvoimaa.

Mittarit: Väestö koulutusasteen mukaan.

Toisen asteen ja korkea-asteen koulutukseen siirtyneiden osuus perusopetuksen ja toisen asteen päättäneistä (%)

Strateginen toimenpide	Toimenpide	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso
3.1. Vahvistamme Kotkaa koulutuskaupunkina: varmistamme, että jokaisella lapsella ja nuorella on mahdollisuus sujuvaan ja laadukkaaseen oppimispolkuun varhaiskasvatuksesta perusopetuksen kautta toiselle asteelle ja korkeakouluihin. Luomme yhteyksiä	Toteutamme inklusiivista varhaiskasvatusta ja esiopetusta	Yksikön toimintasuunnitelmaan/ toimipaikan lukuvuosisuunnitelmaan kirjatut inklusiiviset toimenpiteet	Inklusiivinen toimintakulttuuri tarvitsee ylläpitämistä ja kehittämistä, jotta se toteutuu varhaiskasvatuksen vision mukaisesti	Jokainen yksikkö kuvaa inklusiiviset toimenpiteet varhaiskasvatuksen vision mukaisesti toimintasuunnitelmaansa
	Inklusiivisen toimintakulttuurin mukaisia menetelmiä käytetään lapsiryhmässä	Inklusiivisen toimintakulttuurin mukaiset menetelmät- lomake on käytössä	Inklusiivisen toimintakulttuurin mukaiset menetelmät- lomake on vaihtelevasti käytössä ryhmien toimintakulttuurin tukena	Inklusiivisen toimintakulttuurin mukaiset menetelmät- lomake on käytössä jokaisessa tiimissä

koulutusasteiden välille, jotta siirtymät ovat sujuvia ja oppimisen jatkuminen on turvattua	Nivelvaiheyhteistyö lapsen siirtymissä toteutuu Alkuluokkayhteistyö toteutuu Arvioidaan lapsen varhaiskasvatuksen aloittamisen prosessia	Toteutunut yhteistyö (yhteistyön toteutustavat) Valssi -arviointityökalulla toteutettava kehittävä arviointi	Nivelvaiheyhteistyön toteutumista ei ole seurattu aiemmin Varhaiskasvatuksen aloitusprosessia ei ole aikaisemmin arvioitu	Nivelvaiheyhteistyö toteutuu jokaisen lapsen kohdalla Alkuluokkayhteistyö toteutuu kaikissa alakouluissa Saadaan selville nykytaso ja sen kautta vahvuudet ja kehittämis-kohteet
--	--	---	--	--

Strateginen toimenpide	Toimenpide	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso
3.2. Kehitämme oppimisympäristöjä: tuemme ajanmukaisten, turvallisten ja saavutettavien oppimisympäristöjen kehitystä varhaiskasvatuksesta korkeakouluun. Varmistamme kaksikielisen suomi-englanti-opetuksen järjestämisen. Kehitämme vuorovaikutusta ja erilaisia älykäästä teknologiaa hyödyntäviä oppimismenetelmiä	Varhaiskasvatus on kielitietoista	Kielipeda 1 – työkalu	Kielipeda 1- työkalun käyttäminen ei ole yhdenmukaista	Tavoitteena on, että jokainen lapsiryhmä arvioi kielitietoisuuden varhaiskasvatuksen toteuttamista kahdesti vuodessa ja luo tavoitteet/suunnitelman toteuttamiselle
	Kaksikielinen esiopetus toteutuu ja kehittyy kaksikielisen esiopetuksen opetussuunnitelman mukaisesti	Kaksikielisen esiopetuksen opetussuunnitelman toteutuminen	Opetussuunnitelma otettu käyttöön 08/2024	Tavoitteena arvioida vuonna 2026

Poikkileikkaavat teemat

- Tasapainoinen talous ja osaava henkilöstö: vahvistamme kaupungin taloudellista kestävyttä ja kykyä sopeutua muuttuviin olosuhteisiin älykkäällä sopeutumisella. Panostamme resurssien tehokkaaseen kohdentamiseen, älykäästä teknologiaa hyödyntäviin työmenetelmiin sekä henkilöstön osaamiseen ja hyvinvointiin.

Varhaiskasvatuksessa seuraamme lasten määrän kehitystä aktiivisesti, käytämme harkintaa rekrytoinneissa siten, että arvioimme, milloin vapautunut tehtävä täytetään määräaikaista ja milloin tehtävä laitetaan vakinaiseen hakuun. Varhaiskasvatuksessa on myös tehty edellisen palveluverkkoselvityksen yhteydessä (12/2023) suunnitelma tiloista, joista luovutaan Karhulan uuden päiväkodin valmistuessa tai jos/kun lasten määrä vähenee.

Henkilöstöä kannustetaan osallistumaan ajankohtaisiin koulutuksiin ja esihenkilöt mahdollistavat työvuorosunnittelulla koulutuksiin osallistumisen. Vastuualueella tehdään vuosittain henkilöstön ammatillisen täydennyskoulutuksen koulutussuunnitelma.

- Kestävä kehitys: edistämme kestävää kehitystä tukemalla puhdasta siirtymää, ilmastonmuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista sekä luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä.

Varhaiskasvatuksessa noudatamme kestävä kehityksen toimintaperiaatetta pyrkimällä yhteistyössä Puhtauspalvelujen ja Kymijoen Ravintopalvelujen kanssa ruokahävikin vähentämiseen päiväkodeissa. Yhteisellä suunnittelulla ja yhdessä sovitulla toimintatavoilla ruokahävikkiä syntyy mahdollisimman vähän, ja tämä vaikuttaa suoraan myös tilattujen/peruttujen aterioiden kustannuksiin ja varhaiskasvatuksen budjettiin.

Kestävä kehitys sisältyy arjen toiminnoissa varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelman perusteisiin.

- Kokonaisturvallisuus ja varautuminen: olemme turvallinen ja sopeutumiskykyinen kaupunki, joka ennakoi ja varautuu mahdollisiin häiriötilanteisiin ja kyberuhkiin. Edistämme asukkaiden turvallisuutta ja hyvinvointia vahvistamalla yhteisöllisyyttä, arjen turvallisuutta ja valmiutta poikkeustilanteisiin.

Varhaiskasvatuksessa panostamme henkilöstön sisäiseen koulutukseen tietosuoja-asioista. Lisäksi esihenkilöiden osaamista toimimiseen poikkeustilanteissa vahvistetaan valmiuteen liittyvällä ulkoisella/sisäisellä koulutuksella ja ns. turvallisuuskorttien läpikäynnillä ja päivittämisellä yhdessä esihenkilöiden kanssa. Valmistunut vastualueen valmiussuunnitelma käydään läpi esihenkilöiden kanssa.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet edellyttävät tulevaisuususkon ylläpitoa varhaiskasvatuksessa.

TULOSLASKELMA

VARHAISKASVATUKSEN VASTUUALUE	TP 2024	MTA 2025	TAE 2026	ERO TAE 26 - MTA 25
Myyntituotot	133 652	167 013	160 000	-7 013
Maksutuotot	834 545	744 000	740 000	-4 000
Tuet ja avustukset	479 852	412 000	300 000	-112 000
Muut toimintatuotot	531	11 637	1 000	-10 637
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0
TOIMINTATUOTOT	1 448 580	1 334 649	1 201 000	-133 649
Henkilöstökulut	-19 570 566	-20 288 892	-20 601 101	-312 208
Palvelujen ostot	-5 366 306	-6 024 472	-5 918 572	105 900
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-198 065	-259 550	-259 550	0
Avustukset	-1 116 097	-1 384 000	-1 134 000	250 000
Muut toimintakulut	-20 720	-52 782	-52 782	0
TOIMINTAKULUT	-26 271 754	-28 009 696	-27 966 005	43 692
TOIMINTAKATE *)	-24 823 174	-26 675 047	-26 765 005	-89 958
Sisäiset tuotot	0	0	0	0
Sisäiset kulut	-6 620 753	-6 548 457	-6 480 204	68 253
Sisäiset erät	-6 620 753	-6 548 457	-6 480 204	68 253
TOIMINTAKATE sis. erät mukana	-31 443 927	-33 223 504	-33 245 208	-21 704
Rahoitustuotot ja -kulut	1 980	0	0	0
VUOSIKATE	-31 441 948	-33 223 504	-33 245 208	-21 704
Sisäinen korko	-1 292	-827	-1 793	-966
Poistot ja arvonalentumiset	-9 558	-17 791	-28 955	-11 164
Satunnaiset tuotot ja kulut	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-31 452 798	-33 242 123	-33 275 957	-33 834
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)		-33 242 123		33 242 123
Hallinnon vyörytykset	-1 422 799	0	0	0
Tilikauden voitto/tappio	-32 875 598	-33 242 123	-33 275 957	-33 834

*) Toimielimen sitovuustaso

Varhaiskasvatuksen vastuualueen talousarvion kehys vuodelle 2026 oli kesäkuussa asetettu tasolle -27,246 milj. € (ulkoinen toimintakate). Muutos on -571 000 € vuoden 2025 talousarvioon verrattuna. Kehyksessä on huomioitu henkilöstökuluissa vuosien 2025 ja 2026 palkankorotukset (-771 000 €) sekä avustuksissa kotihoidon tuen käytön väheneminen (+200 000 €).

Kehysvaiheen jälkeen varhaiskasvatuksen talousarvioon on tehty seuraavat muutokset:

- Ulkopuolisen hankerahoituksen tuloarvion tarkennus (-112 000 €) kansallisesti haettavien hankerahoitusten summien pienennyttyä.
- Henkilöstökulujen tarkennus perustuen vuoden 2025 tammi-syyskuun toteuman pohjalta tehtyyn vuosiarvioon (+459 000 €).
- Useiden tuotto- ja kuluerien budjettivarauksiin tehdyt tarkennukset (yhteisvaikutus +134 000 €).

Muilta osin varhaiskasvatuksen vuoden 2026 talousarvion määrärahat on jäädytetty vuoden 2025 tasolle kaupungin yleisen ohjeistuksen mukaisesti. Näiden muutosten jälkeen varhaiskasvatuksen ulkoinen toimintakate on vuoden 2026 talousarviossa -26,765 milj. €.

VARHAISKASVATUKSEN KESKEISET TEEMAT VALTUUSTOKAUDELLE 2026–29

- Kasvatuksen, opetuksen ja koulutuksen strategian kirjausten vieminen käytäntöön ”kivijalkana” hyvinvoiva henkilöstö
- Suunnitelmallinen henkilöstön täydennyskoulutus; painotuksena dialoginen toimintakulttuuri ja yhteisöohjautuvuus
- Kasvun ja oppimisen tuen toteuttaminen varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa oikea-aikaisesti lainsäädännön mukaisesti (inklusiivinen toimintakulttuuri); varaudutaan muuttuvaan henkilöstötarpeeseen samanaikaisesti hankerahoituksella palkatun resurssihenkilöstön vähentyessä
- Seurataan lasten määrän kehitystä ja sen vaikutusta palveluverkkoon ja henkilöstön tarpeeseen
- Kaupunginvaltuuston syksyn 2023 päätöksellä 5-vuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen (20 h/vko) jatkaminen siihen saakka, kunnes kaksivuotisesta esiopetuksesta tehdään valtakunnalliset päätökset. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu päättyi toukokuun loppuun 2024. Valtakunnallisesta esiopetuskokeilusta saatua palautetta ja kerättyjä tuloksia pyritään valtakunnallisesti hyödyntämään 5-vuotiden lasten varhaiskasvatuksen kehittämissä.
- Pedagogiset painotukset:
 - Lasten liikkumisen merkittävä vaikutus lasten hyvinvointiin
 - Kieli- ja kulttuuritietoisien varhaiskasvatuksen toteuttaminen
 - Musiikkipedagogiikka
- Lapsiystävällinen kunta- toimintasuunnitelman mukaiset painotukset; yhdenvertaisuus ja osallisuus, lapsivaikutusten arviointi
- Kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti tavoitteena ruokahävikin vähentäminen päiväkodeissa

TOIMINNAN PAINOPISTEET TALOUSARVIOVUONNA 2026

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen arviointi ja kehittäminen

Syksyn 2025 aikana on päiväkodinjohtajien työryhmätyöskentelyllä saatettu valmiiksi päiväkotien ja esiopetusten pedagogisen arvioinnin toteutusrunkoa, joka perustuu Kotkan varhaiskasvatuksen arviointityökaluihin. Toteutusrunko jalostuu keväällä 2026 pedagogisen johtamisen vuosisuunnitelmaksi. Pedagogisen johtamisen vuosisuunnitelmaprosessissa Kotkan varhaiskasvatusta tukee Helsingin yliopisto ja Kirkkonummen varhaiskasvatuksen ammattilaiset. Yhteisöohjautuvuusajattelua käynnistetään osana varhaiskasvatuksen toimintakulttuurin kehittämistä. Toimintakulttuurin kehittämisessä huomioidaan myös dialoginen toimintakulttuuri, Kasvatuksen, opetuksen ja koulutuksen strategia sekä Lapsiystävällinen kunta.

Kotkan varhaiskasvatuksessa toteutetaan kehittävä arviointi syksyllä 2025 ja keväällä 2026 Valssi-digitaalisella arviointijärjestelmällä, josta työkaluksi on valikoitunut Varhaiskasvatuksen aloittaminen. Arviointi nostaa kunta ja toimipaikkakohtaisia tavoitteita vuodelle 2026. Syksyllä 2026 kansallinen Valssi-arviointijärjestelmällä toteutuva kehittävä arviointi kohdentuu alle 3-vuotiaiden pedagogiikkaan.

Kielitietoisien ja liikkuvan varhaiskasvatuksen toteutumista seurataan ja kehitetään Kotkan varhaiskasvatuksen arviointisuunnitelman ohjaamana. Nelivuotiaan laajan hyvinvointitarkastuksen osalta yhteistyötä huoltajien ja Kymenlaakson hyvinvointialueen kanssa tiivistetään.

Esiopetussuunnitelmauudistus ja uudet käsitteet tarvitsevat aikaa ja keskustelua, jotta käsitys toimien toteutumisesta ja toimintakulttuurin muutoksista konkretisoituvat osana esiopetuksen arkea. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteita on uudistettu vuonna 2025. Kotkan varhaiskasvatussuunnitelma uudistetaan perusteiden ohjaamana vuonna 2026.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön ammatillinen täydennyskoulutus tukee kehittämistyötä sekä päiväkodeissa ja esiopetuksessa toteutuvaa pedagogiikkaa. Henkilöstöä koulutetaan musiikkikasvatuksen pedagogiikkaan. Koulutus toteutuu sisäisenä koulutuksena ja ulkopuolisen koulutuspalveluiden kautta.

Varhaiskasvatuksen sähköiset asiointipalvelut

Varhaiskasvatuksessa on monipuolinen mahdollisuus käyttää sähköistä asiointia. Palveluohjaus on ensi kontakti varhaiskasvatuksen asiakkaaseen. On tärkeä, että jo hakemuksen jättövaiheessa asiakas saa ohjausta sähköisiin palveluihin.

Sähköisesti voi tehdä varhaiskasvatus-, palveluseteli- ja kerhohakemuksen sekä esiopetukseen voi ilmoittautua sähköisesti. Huoltaja voi ilmoittaa tulotiedot, lapsen varhaiskasvatusajat sekä loma-ajat sähköisesti. Lasten varhaiskasvatussuunnitelma tehdään sähköisessä muodossa, joten se on sekä huoltajien luettavissa että hyväksyttävissä sähköisesti. Huoltajille lähtevät varhaiskasvatuksen tiedotteet lähetetään sähköisesti. Käytössä on viestit-toiminto, jolla yksittäiselle huoltajalle voidaan lähettää viesti suojatussa ympäristössä. Varhaiskasvatuksessa siirrytään asteittain sähköisiin päätöksiin, maapostin sijaan. Tämä vähentää merkittävästi paperisten päätösten määrää. Maaposti säilyy kuitenkin vaihtoehtona. Huoltajien asiointia helpottaa älypuhelimeen ladattava Appi. Sähköisten palveluiden käytön tueksi vahvistetaan digineuvontaa ja –ohjausta lisäämällä tiedottamista ja varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen digitutoreiden osaamista.

Jokaisessa varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen yksikössä on digitutor, joka opastaa ja neuvoa henkilökuntaa tietokoneiden, älypuhelimien ja tablettien käytössä arjen tilanteissa. Laitteiden moni-

puolisen käytön varmistamiseksi tarvitaan koordinoitua ja osaamista, jota digi-tutortoiminta tukee. Keskitetyn digituen, Muksuhelpin ohjaus ja neuvonta on sekä asiakkaiden että henkilökunnan apuna ja tukena käytössä. Digi-tutorit kokoontuvat kerran kuukaudessa. Tapaamisia järjestetään kaksi saman sisältöistä. Tällä mahdollistetaan laaja ja aktiivinen osallistuminen. Digi-tutor tapaa- misten sisältö on rakentunut digitutoreille tehdyn kyselyn pohjalta sekä varhaiskasvatuksen digi- giryhmän ajankohtaisista sisällöistä. Tapaamisessa mm. harjoitellaan eri ohjelmien käyttöä eri ikäisten kanssa varhaiskasvatuksen digipolkuun perustuen, myös tietosuoja asioita käydään läpi hyödyntäen yksiköissä esille tulleita asioita. Varhaiskasvatukseen valmistellaan tekoäly suositusta EU:n tekoällysäädöksen ja opetushallituksen ohjeiden mukaisesti.

Sähköisten toiminnallisuuksien käyttö vaatii monipuolista tietoa tietosuojasta ja tietoturvasta. Varhaiskasvatuksen henkilökuntaa koulutetaan säännöllisesti tietosuojakäytäntöihin. Näin varmistetaan, että tietosuoja ja -turva pysyvät vahvasti arjen toiminnoissa mukana. Huoltajia kannustetaan ottamaan käyttöön sähköisen asioinnin kanavia. Tämän toimintavan vahvistamiseen henkilökunta tarvitsee jatkuvaa koulutuksellista tukea.

Esiopetus

Perusopetuslain uudistus astui voimaan 1.1.2025. Laki uudisti esiopetuksen opetussuunnitelman perusteita ja tämän osalta velvoitti esiopetuksen opetussuunnitelman päivittämiseen Kotkassa. Lakiuudistus vaikutti myös oppimisen tuen järjestämiseen ja toteuttamiseen esiopetuksessa.

Esiopetuksessa esioppilaiden läsnäolo on merkityksellistä heidän kasvunsa ja oppisensa kannalta ennen koulun aloitusta. Esiopetus on velvoittavaa ja muodostaa elämänlaajuisen oppimisen kokonaisuuden yhdessä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa. Toimintakautena 2026 esiopetuksen kehittämisverkosto lähtee luomaan Kotkan esiopetukseen esioppilaiden poissaolojen puuttumisen mallin, joka tukee lasten huoltajia ja lasten kanssa toimivia ammattilaisia yhdessä varmistamaan esiopetuksen velvoittavuuden ja esioppilaiden läsnäolojen toteutumista.

Perusopetukseen valmistava opetus esiopetuksessa toteutuu esioppilaan lähiesiopetuksessa. Perusopetukseen valmistavaa opetusta esiopetuksessa ohjaa opetussuunnitelma. Esiopetuksen henkilöstölle järjestetään toimintakauden aikana perusopetukseen valmistavan opetuksen pedamiitteja Kotkan varhaiskasvatuksen omana sisäisenä koulutuksena sekä perehdyttämistä yksikkökohtaisesti. Koulutuksesta ja yksikkökohtaisesta perehdyttämisestä vastaavat Kotkan varhaiskasvatuksen kieli- ja kulttuuritietoisien varhaiskasvatuksen opettajat. Tavoitteena on esiopetushenkilöstön osaamisen vahvistaminen perusopetukseen valmistavan opetuksen toteutumisessa, suunnittelussa ja kehittämisessä.

Alkuluokkatoiminnan tavoitteena on yhdenvertainen lasten kasvun ja oppimisen vahvistaminen esiopetuksesta koulun aloitukseen. Alkuluokkatoiminnan toteutumisessa keskeistä on esiopetusyksi- köitä johtavien päiväkodin johtajien sekä alakoulujen rehtoreiden saumaton yhteistyö. Alkuluokka- toiminnan kehittämiseksi on perustettu moniammatillinen työryhmä. Työryhmän tehtävänä on ke- hittää, seurata ja arvioida alkuluokkatoiminnan toteutumista yhdenvertaisesti Kotkan kaupungissa. Alkuluokkatoiminta on yhtenä aiheena vuosittain toteutuissa rehtoreiden ja päiväkodinjohtajien yhteistyötapaamisissa. Tapaamisissa käsitellään myös muita esiopetus- ja kouluyhteisöön liittyviä asioita. Toimintakautena 2026 moniammatilliseen työryhmään viedään esiopetuksen kehittämis-

verkoston esityksenä keskusteltavaksi ja kehitettäväksi alkuluokkatoimintaa ohjaavien työvälineiden sekä yhteisten teemojen käyttöönotto suunnitellusti alkuluokkatoiminnassa. Teemoja ohjaavat lapsiystävällisen kunta toimintasuunnitelman kehittämiskohteet sekä kasvatuksen ja koulutuksen strategia.

Positiivinen tuuri eli esiopetuksen sähköinen dokumentointialusta on käytössä kaikissa Kotkan esiopetuksissa. Positiiviseen tuuriin dokumentoidaan esiopetusvuotta yhdessä lasten kanssa laaja-alaisen oppimisen osa-alueiden kautta. Lisäkoulutusta dokumentointialustan ja Thinglink sovelluksen käyttöön järjestetään omana sisäisenä koulutuksena yhteistyössä TVT-koordinaattorin kanssa.

Kotkan esiopetuksissa otettiin käyttöön 7.8.2025 alkaen Ystävien Eskari opetusmateriaali. Opetusmateriaali sisältää oppikirjan jokaiselle esioppilaalle sekä digiopetusmateriaalin opetuksen tueksi. Digiopetusmateriaali on maksuton ensimmäisen lukuvuoden. Esiopetuksen kehittämisverkosto laatii seurantakyselyn oppimateriaalin sekä digiopetusmateriaalin käytöstä esiopetuksen opettajille keväällä 2026. Oppimateriaali kustannukset sisällytetään vuoden 2026 talousarvioon.

Kaksikielisen esiopetuksen opetussuunnitelmaa arvioidaan vuonna 2026.

Esioppilaiden uimaopetus toteutuu keväällä 2026. Jokaiselle esiopetusryhmälle on varattu kaksi uimaopetuskertaa. Uimaopetuskäyntien kuljetuskustannukset sisällytetään vuoden 2026 talousarvioon.

Kasvun ja oppimisen tuki

- Alle 3-vuotiaiden varhainen tuki
- Esiopetuksen oppimisen tuen muutokset
- Varhennettu esiopetus 1.8.2026, valmistautuminen
- Inklusiivisen toimintakulttuurin vahvistuminen

Varhainen tuki alle 3-vuotiaille lapsille

Alle 3-vuotiaiden lasten varhaiseen tukeen suunnattu puheterapian konsultaatiomalli on käynnistynyt keväällä 2025 ja kokemukset ovat olleet myönteisiä. Konsultaatiomallin tueksi varhaiskasvatuksen henkilöstö ja varhaiskasvatuksen erityisopettajat ovat saaneet koulutusta alle 3-vuotiaiden lasten kielen kehityksestä ja kehitykseen liittyvistä pulmista. Pienten lasten kielellinen kehitys koostuu monista elementeistä ja pohja tulevaisuuden kielellisille taidoille rakennetaan juuri niistä. Lapsi oppii jo varhain kielellisiä osaitaitoja kuten vuorovaikutus, kuunteleminen, kommunikointi, äänenkäyttö, sanavarasto, ilmaisu, leikki, syömis- ja puhemotoriikka. Tasapainoinen kehitys ja mahdollisten pulmien varhainen tukeminen on lapsen kokonaiskehityksen, sosiaalisten taitojen ja oppimisen taitojen kannalta merkittävää. Varhain ja ennakoivasti saatu tuki on osa laadukasta varhaiskasvatusta.

Oppimisen tuen uudistuminen esiopetuksessa

Uudet esiopetussuunnitelman perusteet sekä oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen muutokset astuivat voimaan 1.8.2025. Tuen järjestämisen lähtökohtana ovat kunkin lapsen ja lapsiryhmän vahvuudet sekä oppimis- ja kehitystarpeet. Tuki sisältää yhteisöllisiä ja oppimisympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä lasten yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista, tavoitteena oppimisen vaikeuksien

ennaltaehkäisy ja varhainen tunnistaminen. Tuen toteutuksessa korostuvat opetuksen eriyttäminen, yhteisopettajuus ja henkilöstön välinen yhteistyö. Esiopetuksen tehtävänä on vahvistaa lapsen myönteistä minäkuvaa ja käsitystä itsestään oppijana. Esiopetusta kehitetään ja järjestetään inklusion periaatteiden mukaisesti, edistämällä toimintakulttuuria, jossa jokaista lasta arvostetaan ja autetaan kasvamaan omana ainutlaatuisena yksilönään sekä tärkeänä osana omaa ryhmäänsä. Uudistetuissa opetussuunnitelman perusteissa on tarkennettu esiopetuksen poikkeavia järjestelyjä, kuten pidennettyä oppivelvollisuutta. Käsite pidennetty oppivelvollisuus muuttuu 1.8.2026 ja on siitä lähtien varhennettu oppivelvollisuus. Varhennetun oppivelvollisuuden tavoitteena on vahvistaa lapsen oppimisvalmiuksia niin, että hänellä on mahdollisuus oppia ja kehittyä täyteen potentiaaliinsa. Varhaiskasvatus valmistautuu muutoksiin järjestämällä koulutusta erityispedagogisen osaamisen vahvistamiseksi sekä etsimällä mahdollisuuksia toteuttaa varhennetun oppivelvollisuuden päätöksen saaneiden lasten tuki lasten tarpeiden mukaisesti parhaalla mahdollisella tavalla. Tuen suunnitteluun ja toteutukseen sisältyy aina kiinteästi tuen toteutumisen arviointi ja toiminnan kehittäminen arvioinnin määrittämään suuntaan.

Inklusiivisen toimintakulttuurin vahvistaminen

Inklusion periaatteiden mukaisesti toteutuvassa pedagogisessa toiminnassa jokaisella lapsella on oikeus kuulua ryhmään, osallistua yhteiseen toimintaan sekä kasvaa omaan potentiaaliinsa vahvuuksien ja myönteisten oppimiskokemusten avulla yhdessä vertaistensa kanssa. Inklusion periaatteisiin kuuluvat kaikkia lapsia koskevat yhtäläiset oikeudet, tasa-arvoisuus, yhdenvertaisuus, syrjimättömyys, moninaisuuden arvostaminen sekä sosiaalinen osallisuus ja yhteisöllisyys. Edellä mainitut arvot voivat toteutua, kun oppimisen tuen uudistukset otetaan käyttöön ja toteutetaan niin, että jokainen lapsi saa tarvitsemansa tuen ja oppimisen ja kasvun haasteisiin puututaan varhaisessa vaiheessa. Tuen suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan huomioon koko oppimisen jatkumo.

Varhaiskasvatuksen kuraattorin toiminta

Varhaiskasvatuksen kuraattori pyrkii oikea-aikaisesti havainnoimaan ja olemaan osana lasten tuentarpeen arvioimisessa sekä tukemaan huoltajia kasvatustehtävässä, keskustellen sekä ohjaten ja neuvoen tarvittavien palveluiden piiriin.

Kuraattorin toiminnan tavoitteena on yhteisöllisyyden lisääminen ja vahvistaminen lapsiryhmissä, lasten vuorovaikutus- ja tunnetaitojen vahvistaminen ryhmä- ja yksilötyönä sekä kasvattajien ja huoltajien tukeminen arjen tilanteissa/haasteissa. Pyrkimyksenä on myös dialogisuuden lisäämiseen lasten, perheiden ja henkilöstön kanssa. Kuraattori osallistuu myös päiväkodeilla järjestettäviin huoltajailtoihin sopimuksen mukaan. Varhaiskasvatuksen kuraattori tekee yhteistyötä Kymenlaakson perhekeskuksen toimijoiden kanssa.

Syksyllä 2025 toteutetun henkilöstölle suunnatun kyselyn pohjalta vastataan vuoden 2026 aikana kuraattorityössä mahdollisiin muutostarpeisiin. Jatkuva kehittäminen on tärkeä osa kuraattorin työtä, jotta palvelu vastaisi parhaalla mahdollisella tavalla erilaisiin muuttuviin tarpeisiin.

Varhaiskasvatuksen vuorohoito

Varhaiskasvatuksen vuorohoitoa toteutetaan kahdessa päiväkodissa: Kotkansaarella Meripirtin päiväkodissa ympärivuorokautisena ja Karhulassa Raitin päiväkodissa pidennettynä varhaiskasvatuksena. Syksyllä 2026 Raitin päiväkodin toiminta siirtyy Karhulaan valmistuvaan uuteen William Ruthin päiväkotiin.

Vuonna 2026 vuorohoidon inklusiivisen toimintakulttuurin ja oppimisympäristön kehittäminen jatkuu edelleen. Toimintakulttuurin muutos vuorohoidon arjessa on pitkäkestoinen prosessi. Tässä kehittämistyössä keskeisenä tavoitteena on inklusiivisen toimintakulttuurin ja oppimisympäristön edistäminen, mikä tähtää inklusiivisen toimintakulttuurin mukaisten menetelmien suunnitelmallisen käytön lisäämiseen vuorohoidon varhaiskasvatuksessa. Vuoropäiväkotien henkilöstöä osallistuu aktiivisesti kehittämistyöhön vuorohoidon kehittämisverkostossa. Verkosto kokoontuu säännöllisesti. Verkoston päätöksellä yhtenä kehittämistyön työkaluna on vuonna 2025 aloitettu laatimaan Kotkan varhaiskasvatuksen vuorohoidon käsikirjaa, johon kootaan kaikki vuorohoidon kannalta oleelliset asiat, kuten vuorohoitoa koskevat lait, linjaukset, ohjeet sekä toimintatavat. Käsikirjaan kirjataan myös vuorohoidossa toteutettavaa pedagogiikkaa koskevat periaatteet.

Vuoropäiväkotien lapsiryhmien kokopäiväpedagogiikkaa tehdään näkyväksi pedagogisen vuosikellon avulla. Tällä pyritään varmistamaan laadukkaan pedagogiikan toteutuminen myös ilta-aikoina ja viikonloppuisin.

Vuorohoidon varhaiskasvatuksen johtamistyötä kehitetään ja vahvistetaan vuoropäiväkotien johtajien ja varhaiskasvatuksen palvelupäällikön yhteisillä säännöllisillä tapaamisilla kerran kuukaudessa. Molemmissa vuoropäiväkodeissa pedagogista johtamista tuetaan myös apulaisjohtajan vahvistuneella työpanoksella. Myös vuoropäiväkotien apulaisjohtajien ja varhaiskasvatuksen palvelupäällikön yhteiset säännölliset tapaamiset toteutuvat vuonna 2026.

Uuden William Ruthin päiväkodin valmistuminen syksyllä 2026 edellyttää hyvää ennakkosuunnittelua sekä yhteistyötä kolmen päiväkodin eli Raitin, Metsäkulman ja Kaunismäen päiväkotien yhdistyessä yhdeksi kokonaisuudeksi. Päiväkodin johtajia, palvelupäälliköitä ja henkilöstöä tullaan kevään ja kesän 2026 aikana osallistamaan uuden toimintakulttuurin suunnittelu- ja kehittämistyössä.

Avoim varhaiskasvatus

Kotkan avoimen varhaiskasvatuksen toiminta on yksi tärkeä varhaiskasvatuksen palvelumuoto pikkulapsiperheille ja se tarjoaa heille päivittäin paikan kohdata muita samassa elämäntilanteessa olevia perheitä. Avoin toiminta on maksutonta toimintaa, jonne kaikki pikkulapsiperheet ovat tervetulleita. Toiminta perustuu valtakunnalliseen ja paikalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Avoimessa varhaiskasvatuksessa noudatetaan kehittämisverkostossa yhteistyössä avoimen varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa laadittua omaa toimintasuunnitelmaa, sillä avoimeen varhaiskasvatustoimintaan sisältyy palvelun yhdenvertaisuuteen, moninaisuuteen, muuntumiseen ja huoltajien osallisuuteen liittyviä erityispiirteitä. Toiminnan suunnittelussa, toteuttamisessa sekä kehittämisessä keskiössä ovat avoimen varhaiskasvatuksen asiakkaiden tarpeet ja toiveet.

Toimintakaudella 2026–2027 avointa varhaiskasvatusta toteutetaan Kotkansaarella Katariinan päiväkodissa, Länsi-Kotkassa Velhon päiväkodissa sekä Karhulassa perhekeskuksen tiloissa. Syksyllä 2026 tarkastelun kohteena on Karhulan alueen palveluiden laajentaminen uudelleen päiväkodin

tiloihin. Kerhotoiminta avoimessa varhaiskasvatuksessa on suunnattu 2–4-vuotiaille lapsille ja palvelu on maksullista. Toimintaa toteutetaan palvelun kysynnän mukaisesti. Toimintakautena 2026 kerhotoiminta toteutuu Katariinan päiväkodissa. Kerholaisille tarjotaan lounas. Avoimet päivät on kohdennettu vauva- ja pikkulapsiperheille ja niihin sisältyy varhaiskasvatussuunnitelman mukaista pedagogista varhaiskasvatustoimintaa lapsille yhdessä huoltajiensa kanssa. Vauvaperheille kohdennetut tapaamiset toteutuvat yhdessä perhekeskustoimijoiden kanssa.

Avoimen varhaiskasvatuksen toiminta noudattaa pääsääntöisesti koulujen loma-aikoja. Toimintavuonna 2025 kartoitetaan avoimen varhaiskasvatuksen palvelun aukioloa koskien koulujen loma-aikoja myös syksyllä ja talvella. Tällä hetkellä toteutuu koulujen loma-aikoina kesätoiminta, jota toteutetaan yhdessä perhekeskustoimijoiden kanssa ulkona leikkikenttä treffien merkeissä sekä vauvaperheille ja heidän sisaruksilleen sisätoimintana eri perhekeskustoimijoiden tiloissa.

Avoimen varhaiskasvatuksen palvelua toteutetaan yhdessä ammattitaitoisen varhaiskasvatuksen henkilöstön ja asiakasperheiden kesken. Tavoitteena on löytää uusia toimintamuotoja lapsiperheiden muuttuvaan palvelun tarpeeseen sekä ylläpitää hyväksi havaittuja ja toimivia palveluita

Avoimen varhaiskasvatuspalvelun näkyväksi tekemiseen panostetaan mm. perheille annettavilla kutsuilla, osallistumalla pikkulapsiperheille suunnattuihin tapahtumiin sekä sosiaalisen median avulla yhteistyössä muiden perhekeskustoimijoiden kanssa.

Valmentavan johtamisen työtapaa toteutetaan avoimen varhaiskasvatuksen työntekijöiden johtamisessa antamalla heille vastuuta palveluiden kehittämisessä sekä omien vahvuuksien hyödyntämisessä perheiden kanssa tehtävässä yhteistyössä. Valmentava johtaminen näkyy myös asiakkaiden kohtaamisessa heitä arvostaen, kuullen sekä mahdollistamalla heidän osallisuuden palvelun kehittämisessä kyselyiden, keskustelujen sekä yhteisten tapaamisten kautta.

Perhepäivähoito

Kehittämisen kohteena vuonna 2026 on lapsen luontosuhteen vahvistaminen, metsäretkeily ja ulkopedagogiikan monipuolistaminen; konkreettista tekemistä ilon kautta. Perhepäivähoidon kehittämisryhmä jatkaa työtään ja kokoontuu neljä kertaa vuodessa.

Jatketaan yrittäjyyskasvatuksen toteuttamista perhepäivähoidon arjessa. Tehdään lapsiryhmien kanssa vierailuja Kotkan alueen pienyrittäjien toimipisteisiin. Tällä tavoin lapset pääsevät tutustumaan erilaisiin ammatteihin. Pienimuotoisesti harjoitellaan pikkuyrittäjänä toimimista leikin kautta. Hyödynnetään kokopäiväpedagogiikassa menetelmiä, jotka tukevat lapsen vahvuuksien löytämistä, taitojen tunnistamista ja itsetunnon kehittymistä

Perhepäivähoidossa toteutetaan kestävä kehityksen periaatteita, esim. toteuttamalla ekologista kestävyttä lajittelemalla, kierrättämällä, uusiokäytöllä ja ruokahävikin vähentämisellä.

Perhepäivähoidossa vahvistetaan sukupolvien kohtaamista erilaisten vierailujen kautta vaihtuvilla teemoilla. Osallistumme myös rasismiin vastaiseen sekä lapsen oikeuksien viikkoon toteuttamalla teemoja lasten eri ikätasot sekä osallisuus huomioiden.

Järjestämme koko perheen liikunnallisen tapahtuman sekä perhepäivähoidon lasten yhteisen kevätretken.

Liikkumisen teemana vuonna 2026 on suunnitelmallisen liikkumisen lisääminen perhepäivähoidon lasten arkeen. Perhepäivähoidossa on Liikkuva -tiimi, johon kuuluu neljä perhepäivähoitajaa. Kahdella heistä on liikunnanohjaajan tutkinto. Tiimi suunnittelee yhteisiä liikuntatapahtumia perhepäivähoidon lasten kanssa sekä ideoi ja kannustaa perhepäivähoitajia toteuttamaan työssään liikunnan vuosisuunnitelmaa. Liikuntatapahtumat toteutetaan yhteisvastuullisesti koko perhepäivähoidon kanssa. Perhepäivähoitajat käyttävät Inno-norsun lomaketta lasten motoristen taitojen kehittymisen havainnoimisessa.

Perhepäivähoitajan ja varahoitopaikkana toimivan päiväkodin välistä yhteistyötä tehdään etenkin silloin, kun lapsi käyttää varahoitoa. Yhteistyö on sujuvaa ja se koetaan merkityksellisenä lapsen hyvinvoinnin kannalta. Varahoitopäiväkodin varhaiskasvatuksen erityisopettaja toimii myös perhepäivähoidon lasten erityisopettajana.

Perhepäivähoitajat dokumentoivat toimintaansa omalle Peda.net sivustolle. Pedagoginen dokumentointi tukee oman työn suunnittelua, toteuttamista ja arviointia.

Perhepäivähoidossa on 7–8 pedagogista iltakokousta, kaksi suunnittelu- kehittämis- ja arviointipäivää ja työhyvinvointipäivä / vuosi. Iltakokouksissa on vaihtuvat teemat ja sisältö. Perhepäivähoitajat osallistuvat varhaiskasvatuksen täydennyskoulutustilaisuuksiin.

Tavoitteena vuonna 2026 on pitää perhepäivähoitopaikkojen määränä 60 paikkaa. Tämä toteutuu 13 kunnallisella ja kahdella yksityisellä perhepäivähoitajalla. Perhepäivähoitokoteja on eri puolilla Kotkaa.

Yksityinen varhaiskasvatus

Yksityisen varhaiskasvatuksen osuus Kotkan varhaiskasvatuksessa on noin 15 %.

Yksityisten päiväkotien ohjaus- ja valvontatyöhön kuuluvat vuosittain tehtävät auditoinnit. Yksityisten päiväkotien auditoinnissa pedagogista toimintaa arvioidaan samansuuntaisesti kuin kunnallisissa päiväkodeissa. Tämä on perusteltua, sillä yksityisten päiväkotien toteuttamaa varhaiskasvatusta ja pedagogista toimintaa ohjaavat samat kansalliset ja paikalliset ohjausasiakirjat, kuten varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, sekä lait kuin kunnallista varhaiskasvatusta. Tavoitteena on varmistaa ja vahvistaa varhaiskasvatuksen korkeaa laatua yksityisissä päiväkodeissa.

Auditoinneissa päiväkotien toteuttamaa varhaiskasvatusta ja pedagogista toimintaa arvioidaan osallisuuden turvaavan vuorovaikutuksen sekä inklusiivisen oppimisympäristön näkökulmista. Auditointia kehitetään edelleen vertaisarvioinnin menetelmin. Tavoitteena on, että yksityisten päiväkotien auditointeihin osallistuu Kotkan varhaiskasvatuksen virka- ja toimihenkilöiden lisäksi toisten yksityisten päiväkotien henkilöstön edustajia.

Kunnallisen ja yksityisen varhaiskasvatuksen yhteistyötä edistetään mm. kehittämistyöhön osallistamalla. Kotka Svenska Barnträdgårdin esiopetuksesta vastaava varhaiskasvatuksen opettaja on esiopetuksen kehittämisryhmän jäsen ja hänen on mahdollista osallistua ryhmän tapaamisiin. Varhaiskerityiskasvatuksen kehittämisryhmässä on yksityisen varhaiskasvatuksen edustaja Merimajan päiväkodista ja kieli- kulttuuritietoinen opetus -kehittämisryhmässä yksityistä varhaiskasvatusta edustaa Touhula Karhuvuori. Yksityisen varhaiskasvatuksen päiväkodin johtajille ja henkilöstölle tarjotaan tarpeen mukaan mahdollisuuksia osallistua Kotkan varhaiskasvatuksen järjestämiin koulutuksiin.

Kolme yksityistä päiväkotia osallistuu syksyllä 2026 toteutuvaan kansalliseen Valssiarviointiin. Kotkan varhaiskasvatuksen ja yksityisten päiväkotien yhteistyötapaamiset järjestetään kaksi kertaa vuodessa.

Kieli- ja kulttuuritietoinen opetus varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa

Kotkan varhaiskasvatuksessa on toiminut syksystä 2025 kaksi konsultoivaa varhaiskasvatuksen kieli- ja kulttuuriopettajaa (kieku vo). Heidän työnsä on painottunut henkilöstön konsultointiin ja opetuksen suunnittelun ohjaamiseen kielellisesti, katsomuksellisesti ja kulttuurisesti vastuullisen varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toteuttamisessa.

Varhaiskasvatuksessa toisen kieku vo:n työpanos on kohdennettu 1.8.2025 alkaen 5–6-vuotiaiden lasten ryhmiin ja heidän kanssaan työskentelevien ammattilaisten konsultointiin. Tähän päädyttiin muun muassa Esiopetuksen uudistuneen opetussuunnitelman ohjaamana. Opetussuunnitelmassa korostuu kielitietoinen pedagogiikka aiempaa enemmän. Lisäksi työn kohdentamisen perusteena on tukea perusopetukseen valmistavan opetuksen yhdenmukaista toteutumista.

Vastaavasti toisen kieku vo:n tehtävät kohdentuvat 0–4 vuotiaisiin lapsiin ja yhteistyöhön ammattilaisten kanssa näissä ryhmissä. Uudenlaisen työpanoksen kohdentumista seurataan lukuvuonna 2025–2026 ja seurannan pohjalta tehdään tarvittavia muutoksia toimintavuoden aikana ja sen jälkeen.

Syksyllä 2025 polkaistiin liikkeelle kieli- ja kulttuuriasioissa systemaattisempi yhteistyö perusopetuksen kanssa. Yhteistyö hakee muotoaan vuoden 2026 aikana. Kieli- ja kulttuuriopettajat osallistuvat aktiivisesti seudulliseen ja kansalliseen verkostotyöhön, jonka kautta saadaan ohjantaa ja vertaistukea varhaiskasvatuksen toteuttamisessa.

Varhaiskasvatuksen kieli- ja kulttuuri opettajan työpanoksella tuetaan edelleen henkilöstön tietoisuutta Kotkan varhaiskasvatuksen pedagogisista työkaluista ja suunnitelmista kieli- ja kulttuuritietoisuuden varhaiskasvatuksen toteuttamiseksi. Kieku vo:t päivittävät varhaiskasvatuksen suunnitelmia ja työkaluja ajantasaisten määräysten mukaisiksi. He ohjaavat toimipaikkojen ammattilaisia työka-

lujen ja suunnitelmien hyödyntämisessä sekä tarpeen tullen myös mallintavat niiden käyttöä (Monikielisuuden tukemisen suunnitelma, Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma ja Kielipeda -työkalu). Lisäksi he ylläpitävät sekä valmistavat materiaalia opetuksen tueksi ja ohjaavat sen käyttöön, uutena esim. pienten lasten kielten ja tunnetaitojen kehittämiseen suunnattu jaetun tarinankerronnan menetelmä. Syksyllä 2025 on tarjottu toimipaikoille uusia työkaluja kielitietoisien pedagogiikan ja perusopetukseen valmistavan opetuksen toteuttamiseen esiopetuksessa.

Hankkeet:

Varhaiskasvatuksessa haetaan Opetus- ja kulttuuriministeriön, Opetushallituksen sekä Aluehallintoviraston erityisavustuksia toiminnan kehittämiseen varhaiskasvatustalouden ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tavoitteiden mukaisesti. Varhaiskasvatuksen talous vaikuttaa avustushakemusten määrään, koska hankkeiden omarahoitusosuus katetaan vastualueen budjetista. Varhaiskasvatus seuraa erityisavustushakemuksia ja kokoaa uuden hakemuksen harkiten ja hakumenettelyjen ohjaamana. Varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen suunnattujen hankerahoitusten hakemisen mahdollisuudet ovat vähentyneet huomattavasti edeltävistä vuosista.

Vuonna 2026 toimiva hanke ja suunnitelmat hankerahoitusten hakemisesta vuonna 2026:

- *Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt valtion erityisavustusta varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin vuosille 2024–2027 yhteensä 1 611 000 €. Vuosittainen avustussumma on omavastuun kanssa 671 250 €. Myönnetty avustus kattaa kokonaiskustannuksista 80,00 % ja omarahoitus on 20 %. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen osuus vuosittaisesta summasta on 40 % eli 268 500 €, josta omavastuu 20 % on 53 700 € ja avustusosuus 80 % 214 800 €.*
- *Aluehallintovirastolle laaditaan liikunnallisen elämäntavan hakemus, jolla jatketaan vuoden 2025 hankkeen ”Löydetään yhteinen liikunnan lumo ja liikutaan perustaitoja harjoittaen” tavoitteiden mukaista kehittämistyötä. Lisäksi avustushakemuksessa hyödynnetään tuloksia 2025 toteutuneesta ylemmän AMK –tutkinnon opinnäytetyöstä: ”Liikkumisen puheeksi ottaminen varhaiskasvatuksessa”. Kotkan varhaiskasvatuksen omavastuu avustuksesta on 50 %. Avustussumma on noin 15 000 €.*
- *Syksyllä 2025 laaditaan hakemus Googlen avustushakuun yhdessä paikallisten musiikin ammattilaisten kanssa. Tavoitteena on varhaiskasvatuksen musiikkikasvatuksen kehittäminen, varhaiskasvatuksen soittimien uusiminen ja tarjota lapsille elämyksiä yhteissoittamisesta. Mikäli Google myöntää avustusrahoituksen, toteutamme hakemuksen mukaisen hankkeen 100 % avustusrahoituksella. Avustusta haetaan n. 30 000–40 000 €.*
- *Varhaiskasvatus hakee yhdessä henkilöstöpalveluiden ja opetustoimen kanssa Kevalta avustusrahaa ”VäVä – vähemmän väkivaltaa koulu- ja esiopetusarjessa” –hankkeeseen. Hanke käynnistyy 1.1.2026 ja päättyy 31.12.2027. Hankkeen tavoitteena on vahvistaa esiopetushenkilöstön ammattitaitoa sekä luoda toimintamalleja uhka- ja väkivaltatilanteisiin. Tavoite liittyy sekä tilanteiden ennaltaehkäisyyn, itse tilanteissa toimimiseen sekä keinoihin ja tukeen tilanteiden jälkeen. Varhaiskasvatuksen omarahoitusosuus hankkeesta on noin 2000 €/v.*

VARHAISKASVATUKSEN TUNNUSLUVUT

Tunnusluvut	TAE 2023	TAE 2024	TAE2025	TAE2026
Kohderyhmä: 1-6vuotiaat	2 133	2155	2097	1921
Palveluiden piirissä olevat lapset	1797	1720	1673	1572
Päiväkodit, kunnallinen				
- alle 3-vuotiaat	286	289	264	206
- 3–5-vuotiaat	834	825	785	756
- esioppilaat	379	341	337	328
- esiopetus ja varhaiskasvatus samalla lapsella	351	319	322	302
- kerhotoiminta	5	0	3	7
- avoin varhaiskasvatus, eri lapsia osallistuu	200	150	150	180
Kunnallinen perhepäivähoito				
- alle 3-vuotiaat	30	27	25	18
- yli 3-vuotiaat	21	21	25	26
Vuorohoitoa tarvitsevat lapset (esioppilaat ei mukana)	128	117	86	68
Eri kieli- ja kulttuuritaustaiset lapset	261	244	244	231
Palveluseteli, yksityinen varhaiskasvatus				
- alle 3-vuotiaat päiväko-deissa	73	56	69	47
- yli 3-vuotiaat päiväko-deissa	162	154	158	177*
- 0–6-vuotiaat yksityinen perhepäivähoito	7	7	7	7
Hoitotuet /Kela				
- Kotihoidontuki/lapsia	310	265	216	189
- Yksityisen hoidon tuki/lapsia	1	1	3	-
- Osittainen hoitoraha/lapsia	69	53	62	79
Täyttöaste %	100	100	100	100
Käyttöaste %	87	87	87	87
Henkilöstö HTV2	441,0	422,6	412,5	399

Tiedot koottu pvm:llä 01.10.2025 (paitsi esiopetuksen tiedot 20.09.2025).

- Esioppilaiden määrässä mukana valmistavaan esiopetukseen osallistujat

**mukana kolme lasta, jotka ovat esiopetusta täydentävässä varhaiskasvatuksessa*

- Hoitotuet viimeisin valmistunut eli elokuun 2025 tilanne

2. INVESTOINNIT

*) vuoden 2025 osalta sisältää vain jatkuvien kohteiden talousarvion

KASVATUS- JA KOULUTUSLAUTAKUNTA	MTA 2025	TA 2026	PTS 2027	PTS 2028	PTS 2029	PTS 2030
INVESTOINNIT						
Investointimenot	-	715 000	-	2 500 000		
Kaikki NETTO yhteensä	-	715 000	-	2 500 000		
**Aineettomat hyödykkeet						
Investointimenot	-	45 000				
Kaikki NETTO yhteensä	-	45 000				
601243 Sähköisen arkistoinnin integraatio, opetus						
Investointimenot	-	25 000				
Kaikki NETTO yhteensä	-	25 000				
601244 Sähköisen arkistoinnin integraatio, vaka						
Investointimenot	-	20 000				
Kaikki NETTO yhteensä	-	20 000				
**Koneet ja kalusto						
Investointimenot	-	670 000	-	2 500 000		
Kaikki NETTO yhteensä	-	670 000	-	2 500 000		
655033 Karhulan päiväkotikalusteet						
Investointimenot	-	440 000				
Kaikki NETTO yhteensä	-	440 000				
655490 Hovisaaren päiväkodin kalusteet						
Investointimenot	-200 000	-	200 000			
Kaikki NETTO yhteensä	-	200 000				
655506 Karhulan koulukeskuksen kalusteet						
Investointimenot			-	2 500 000		
Kaikki NETTO yhteensä			-	2 500 000		
655764 Oppilaskalusteiden uusinta						
Investointimenot	-50 000	-	30 000			
Kaikki NETTO yhteensä		-	30 000			

3. HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

OPETUSTOIMEN VASTUUALUE

Kaupunginjohtajan alaiset toiminnot	Virka/ Tehtävä	Virat/tehtävät 2025	HTV2, täytetyt virat/tehtävät 2025		Virat/tehtävät 2026	HTV2, täytetyt virat/tehtävät 2026	Virat/tehtävät 2027	HTV2, täytetyt virat/tehtävät 2027	Virat/tehtävät 2028	HTV2, täytetyt virat/tehtävät 2028
Nimike										
Opetustoimen vastuualue (muutokset toteutetaan lukuvuosittain)										
Hallinto										
Opetustoimenjohtaja	v	1,0	1,0		1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Oppimisen tuen suunnittelija	v	1,0	1,0		1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Yleisopetuksen suunnittelija	v	1,0	1,0		1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Tukipalveluiden suunnittelija	v	1,0	1,0		1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Yhdyspintatyön suunnittelija ❶	v	1,0	1,0		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toimistosihtööri	t	2,0	2,0		2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Taloussihtööri	t	1,0	1,0		1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Hallintokoordinaattori ❷	v	1,0	0,0		1,0	0,0	1,0	0,0	1,0	0,0
Kehittämiskoordinaattori	v	1,0	1,0		1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Kehittämissuunnittelija	t	1,0	1,0		1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Koordinaattori	t	1,0	1,0		1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Yhteensä:		12,0	11,0		11,0	10,0	11,0	10,0	11,0	10,0
❶ Vakanssi siirretty hyvinvoinnin ja työllisyyden vastuualueelle/hyvinvoinnin edistämisen palveluyksikköön.										
❷ Täyttämättä.										

Kaupunginjohtajan alaiset toiminnot	Virka/ Tehtävä	Virat/tehtävät 2025	HTV2, täytetyt virat/tehtävät 2025		Virat/tehtävät 2026	HTV2, täytetyt virat/tehtävät 2026	Virat/tehtävät 2027	HTV2, täytetyt virat/tehtävät 2027	Virat/tehtävät 2028	HTV2, täytetyt virat/tehtävät 2028
Nimike										
Perusopetus										
Peruskoulun rehtori ❶	v	8,0	8,0		8,0	7,0	8,0	7,0	8,0	7,0
Peruskoulun apulaisrehtori ❶	v	4,0	3,0		4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
Peruskoulun lehtori ❷	v	101,0	100,0		101,0	100,0	101,0	99,0	99,0	97,0
Peruskoulun luokanopettaja ❸	v	137,0	135,0		136,0	134,0	136,0	132,0	135,0	129,0
Päätoiminen tuntiopettaja, vakituinen ❸	v	14,0	14,0		15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
Päätoiminen tuntiopettaja, määräaik. ❹	v	0,0	14,0		0,0	13,0	0,0	12,0	0,0	10,0
Peruskoulun ja lukion yhteinen lehtori	v	8,0	8,0		8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0
Peruskoulun erityisopettaja	v	24,0	24,0		24,0	24,0	24,0	24,0	24,0	24,0
Koulusihteeri ❺	t	8,0	7,4		8,0	7,4	8,0	7,4	8,0	7,4
Koulusihteeri, määräaik. ❻	t	0,0	0,6		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Eritysisluokanopettaja ❷	v	43,0	43,0		43,0	43,0	43,0	43,0	41,0	41,0
Joustavan perusopetuksen opettaja ❹	v	4,0	3,0		4,0	3,0	4,0	3,0	4,0	3,0
Koulunkäynnin ohjaaja ❸	t	120,0	103,0		120,0	103,0	120,0	103,0	120,0	103,0
Koulunkäynnin ohjaaja, määräaik. ❹	t	0,0	13,0		0,0	11,0	0,0	9,0	0,0	5,0
Resurssiopettaja, määräaik. ❹	v	0,0	16,0		0,0	6,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Päätoiminen tuntiopettaja, erityisopetus, määräaik. ❹	v	0,0	6,0		0,0	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kouluvalmentaja, määräaik. ❿	t	0,0	0,0		0,0	0,8	0,0	2,4	0,0	3,0
Yhteensä:		471,0	498,0		471,0	483,2	471,0	468,8	466,0	456,4
❶ 1,0 rehtorin virka jätetään täyttämättä 1.1.2026 alkaen (Karhulan koulu) ja Helliä-Karhulan apulaisrehtorin virka täytetään 1.1.2026 alkaen. ❷ Osa vakansseista täyttämättä, vuonna 2028 tarkistetaan myös virkojen kokonaismäärää. Perusteluna oppilasmäärän lasku. Vähennyksissä hyödynnetään eläköitymisiä ja muuta henkilöstövaihtuvuutta. Lisäksi 1,0 peruskoulun luokanopettajan nimike on muutettu päätoimiseksi tuntiopettajaksi. ❸ 1,0 peruskoulun luokanopettajan nimike on muutettu päätoimiseksi tuntiopettajaksi. ❹ Määräaikaisten tuntiopettajien määrää tarkistetaan vuosittain tarpeisen mukaisesti. ❺ Resurssista 0,6 htv kohdentuu lukioille. Perusopetuksen koulusihteeriksi palkattu lisäresurssia 2.9.2025 saakka. ❻ Vuonna 2028 tarkistetaan virkojen kokonaismäärää. Perusteluna oppilasmäärän lasku. Vähennyksissä hyödynnetään eläköitymisiä ja muuta henkilöstövaihtuvuutta. ❼ 1,0 vakanssi täyttämättä. ❽ Osa vakansseista osa-aikaisia. ❾ Ulkopuolisella hankerahalla sekä kaupungin omalla rahalla palkattavia lisäresursseja. Vuosien 2026 - 2028 lisäresurssimäärä suhteutettu oppilasmääränusteeseen. ❿ 1.8.2026 alkaen 2,0 uutta määräaikaista työsuhdetta ja vuosina 2027 - 2028 3,0. Perusteena on tuen uudistus. Kouluvalmentaja on kasvatusalan ammattilainen (KVTES:n alainen tehtävä). Tukee ja on läsnä oppilaan arjen haasteissa sekä koulun kaverisuhteissa. Valmentaja toimii linkkinä vapaa-ajalle sekä vanhempiin. Antaa konkreettisia valmiuksia kohdata haasteita ja toimii akuuteissa häiriötilanteissa opettajan tukena. Toteuttaa arjessa käytännönläheistä oppilaan tarpeista lähteviä tukitoimia. Toimii avoimessa yhteistyössä oppilashuollon ammattilaisten kanssa. Tehtävässä kohdataan ja tuetaan oppilaita koulun arjessa muun kasvatus- ja opetushenkilöstön rinnalla sekä luodaan positiivista ja ratkaisukeskeistä toimintakulttuuria koulu yhteisöön. Tukee oppilaan voimavarojen ja vahvuuksien esiin saamista kouluarjessa. Tehtävänä on suunnitelmallinen arjen ohjaustyö oppilaiden kuormituksen ehkäisemiseksi. Kouluvalmentaja toimii matalan kynnyksen kohtaan, keskustellen ja kuunnellen ja antaa oikea-aikaista tukea ja riittävää ohjausta tarvittavien tukien piiriin. Tehtävä tukee ryhmäytymistä koulu yhteisön, luokan ja yksilön tasolla. Kouluvalmentaja osallistuu aktiivisesti koulu kiusaamisen ennaltaehkäisemiseen ja puuttumiseen.										

Kaupunginjohtajan alaiset toiminnot	Virka/ Tehtävä	Virat/tehtävät 2025	HTV2, täytetyt virat/tehtävät 2025		Virat/tehtävät 2026	HTV2, täytetyt virat/tehtävät 2026	Virat/tehtävät 2027	HTV2, täytetyt virat/tehtävät 2027	Virat/tehtävät 2028	HTV2, täytetyt virat/tehtävät 2028
Nimike										
Lukiokoulutus										
Lukion rehtori	v	2,0	2,0		2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Lukion apulaisrehtori	v	2,0	2,0		2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Lukion lehtori ❶	v	38,0	36,0		38,0	36,0	38,0	36,0	38,0	36,0
Lukion opinto-ohjaaja ❷	v	4,0	4,0		5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Päätoiminen tuntiopettaja, vakituinen ❸	v	4,0	4,0		4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	3,0
Päätoiminen tuntiopettaja, määräaik. ❹	v	0,0	1,0		0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lukion ja peruskoulun yhteinen lehtori	v	4,0	4,0		4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
Lukion erityisopettaja	v	2,0	2,0		2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Koulusihteeri ❺	t	2,0	2,6		2,0	2,6	2,0	2,6	2,0	2,6
Aikuislukion rehtori	v	1,0	1,0		1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Aikuislukion lehtori	v	4,0	4,0		4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
Päätoiminen tuntiopettaja, aikuislukio	v	6,0	6,0		6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0
Yhteensä:		69,0	68,6		70,0	69,6	70,0	68,6	70,0	67,6
❶ 2,0 täyttämättä. ❷ 1,0 uusi vakituinen virka. Perusteena on tuen uudistus. Tuen uudistus lukiokoulutuksessa edellyttää koulujen ohjaustoiminnan ja erityisopetuksen kehittämistä. Viime lukuvuonna oli hankerahalla "teho-opo" 1.8.2024- 30.6.2025. Uuden opo-työpanosta suunnattiin tukea vaativien opiskelijoiden kohtaamiseen. Opiskelijoiden kanssa tehty työ painotti nimenomaan niiden opiskelijoiden tukemista, joilla oli opinnoissa vaikeuksia ja joiden lähtötaso oli vaatimaton. Lukiokoulutuksessa panostetaan ohjaukseen ja moniammatilliseen tukeen siten, että jokainen opiskelija saa tarvitsemansa tuen siirtyäkseen koulupolulla eteenpäin. Kohderyhmiä ovat erityisesti opiskelijat, jotka ovat putoamisvaarassa lukio-opinnoista sekä koulunsa aloittavat nuoret, joilla taustatietojen perusteella on kokonaisvaltaista tuen tarvetta oppimisen ja koulunkäynnin osalta. Uusi vakituinen virka vapauttaa oporesurssia molemmissa päivälukioissa enemmän opojen varsinaiseen perustyöhön, kuten jatko-opintoihin ohjaamiseen ja yo-tutkinnon suunnitteluun ja siihen valmistautumiseen. Palkkakulu katetaan lukion erityisopetuksen rahoituksesta, joka kasvaa vuodelle 2026. ❸ Suunnitelmassa 1,0 täyttämättä vuonna 2028. ❹ Jatkotarve arvioidaan vuoden 2026 aikana. ❺ Perusopetuksen koulusihteerin resurssista 0,6 htv kohdentuu lukioille.										

Kaupunginjohtajan alaiset toiminnot	Virka/ Tehtävä	Virat/tehtävät 2025	HTV2, täytetyt virat/tehtävät 2025		Virat/tehtävät 2026	HTV2, täytetyt virat/tehtävät 2026	Virat/tehtävät 2027	HTV2, täytetyt virat/tehtävät 2027	Virat/tehtävät 2028	HTV2, täytetyt virat/tehtävät 2028
Nimike										
Luontokoulu Haili										
Toiminnanjohtaja	t	1,0	1,0		1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Yhteensä:		1,0	1,0		1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Urheiluakatemia										
Toiminnanjohtaja	t	1,0	1,0		1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Yhteensä:		1,0	1,0		1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Vapaa sivistystyö/Kotkan opisto										
Rehtori	v	1,0	1,0		1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Suunnittelijaopettaja ●	t	5,0	4,0		5,0	4,0	5,0	4,0	5,0	4,0
Kansalaisopiston opettaja	t	1,0	1,0		1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Tuntiopettaja, määräaikainen	t	0,0	10,0		0,0	10,0	0,0	10,0	0,0	10,0
Toimistosihteeri	t	2,0	2,0		2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Yhteensä:		9,0	18,0		9,0	18,0	9,0	18,0	9,0	18,0
● 1,0 vakanssi täyttämättä.										
Opetustoimen vastuualue yhteensä:		563,0	597,6		563,0	582,8	563,0	567,4	558,0	554,0

VARHAISKASVATUKSEN VASTUUALUE

Kaupunginjohtajan alaiset toiminnot	Virka/ Tehtävä	Virat/tehtävät 2025	HTV2, täytetyt virat/tehtävät 2025	Virat/tehtävät 2026	HTV2, täytetyt virat/tehtävät 2026	Virat/tehtävät 2027	HTV2, täytetyt virat/tehtävät 2027	Virat/tehtävät 2028	HTV2, täytetyt virat/tehtävät 2028
Nimike									
Varhaiskasvatuksen vastuualue									
Varhaiskasvatusjohtaja	v	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö	v	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Varhaiskasvatuksen kehittämissuunnittelija	v	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Varhaiserityiskasvatuksen suunnittelija	v	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Varhaiskasvatuksen palveluohjaaja	v	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Varhaiskasvatuksen tvt-koordinaattori	t	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Palveluasiantuntija	t	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Järjestelmäsiantuntija	t	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Päiväkodin johtaja	v	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0
Varhaiskasvatusyksikön apulaisjohtaja	v	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Varhaiskasvatuksen opettaja ❶	t	144,0	143,0	144,0	144,0	147,0	147,0	150,0	150,0
Varhaiskasvatuksen apulaisjohtaja-opettaja	t	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0
Varhaiskasvatuksen opettaja-apulaisjohtaja	t	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Varhaiskasvatuksen sosionomi ❷	t	6,0	6,0	10,0	10,0	12,0	12,0	14,0	14,0
Varhaiskasvatuksen kieli- ja kulttuuriopettaja (S2) ❸	t	1,0	1,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Varhaiskasvatuksen erityisopettaja	t	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0
Varhaiskasvatuksen kuraattori	t	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja ❹	t	151,0	151,0	148,0	148,0	143,0	143,0	138,0	138,0
Varhaiskasvatuksen ohjaaja ❺	t	20,0	20,0	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0
Perhepäivähoitaja ❻	t	17,0	17,0	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0
Varhaiskasvatuksen opettaja, määräaik. ❼	t	0,0	2,0	0,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja, määräaik. ❽	t	0,0	6,0	0,0	6,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Varhaiskasvatuksen ohjaaja, määräaik. ❾	t	0,0	1,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä:		390,0	398,0	390,0	399,0	390,0	390,0	390,0	390,0
❶ Kaikki opettajan vakanssit täytetään vuonna 2026. 1,0 varhaiskasvatuksen opettajan vakanssi muutetaan varhaiskasvatuksen kieli- ja kulttuuriopettajaksi. Samalla 1,0 varhaiskasvatuksen lastenhoitajan vakanssi muutetaan varhaiskasvatuksen opettajaksi. Vuosina 2027 ja 2028 muutetaan 3,0 varhaiskasvatuksen lastenhoitajan vakanssia varhaiskasvatuksen opettajaksi. Vuosittain lisätään opettajien/sosionomien määrää muuttamalla varhaiskasvatuksen lastenhoitajien vakansseja. Tällä pyritään valmistautumaan vuonna 2030 lain veloitteeseen varhaiskasvatuksen opettajien määrästä. Lisäys on välttämätön. ❷ 4,0 varhaiskasvatuksen lastenhoitajan vakanssia muutetaan vuonna 2026 varhaiskasvatuksen sosionomiksi. Vuosina 2027 ja 2028 muutetaan 2,0 varhaiskasvatuksen lastenhoitajan vakanssia varhaiskasvatuksen sosionomiksi. ❸ 1,0 varhaiskasvatuksen opettajan vakanssin nimike muutetaan varhaiskasvatuksen kieli- ja kulttuuriopettajaksi. ❹ 4,0 varhaiskasvatuksen lastenhoitajan vakanssia muutetaan varhaiskasvatuksen sosionomeiksi ja 1,0 varhaiskasvatuksen opettajaksi. Samalla 2,0 perhepäivähoitajan vakanssia muutetaan varhaiskasvatuksen lastenhoitajaksi varahenkilön tehtäviin. Muutoksen jälkeen varahenkilöitä on yhteensä 19. ❺ 2,0 perhepäivähoitajan vakanssia muutetaan varhaiskasvatuksen ohjaajiksi. ❽ 2,0 perhepäivähoitajan vakanssia muutetaan varhaiskasvatuksen ohjaajiksi ja 2,0 varhaiskasvatuksen lastenhoitajaksi (varahenkilö). ❾ Eri pituisia määräaikaisia jaksoja osittain ulkopuolisella hankerahalla.									
Varhaiskasvatuksen vastuualue yhteensä:		390,0	398,0	390,0	399,0	390,0	390,0	390,0	390,0

Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunta, 15.10.2025

Aloitteen nimi, tekijä(t) ja jättöpäivä	Aloitteen sisältö tiivistetysti	Vastaus aloitteeseen tiivistetysti	Budjettivaikutus	Sisältyykö talousarvioon 2026 tai taloussuunnitelmaan 2026–2028	Vastauksen valmistelijat / lisätietojen antajat
Aloitteen nimi: Valtuustoaloite puhtaamman ja laadukkaamman ruoan tarjoamiseksi Aloitteen tekijät: Mikko Almgren (kd.) ja Marianne Bruce (kd.) Koska aloite on jätetty: 11.2.2025	Kotkan kouluissa, päiväkodeissa ja laitoksissa tarjottava ultraprocessoitu ruoka, kuten valmisruoat ja pitkälle jalostetut elintarvikkeet, herättää aloitteen tekijöissä huolta niiden vaikutuksista terveyteen. Aloitetekstissä esitetään, että ultraprocessoitu ruoka sisältää usein lisäaineita, säilöntäaineita, keinotekoisia maku- ja väriaineita sekä piilosokereita ja liiallista suolaa, mikä voi aiheuttaa vatsavaivoja, ruoansulatusongelmia, kroonisia sairauksia, ylipainoa sekä energiatasojen laskua. Aloitteen tekijät painottavat, että laadukas ja ravitseva ruokavalio on erityisen tärkeää lasten ja nuorten hyvinvoinnille. Aloitteessa ehdotetaan siirtymistä terveellisempiin, puhtaista raaka-aineista	Koulussa ja päiväkodeissa tarjottavien aterioiden ja välipalojen suunnittelua ja tarjontaa ohjaavat lainsäädäntö ja Valtion ravitsemusneuvottelukunnan antamat ravintoaineiden saanti- ja ruokasuositukset. Ammattikeittiöissä käytetään jonkin verran puolivalmisteita ja pitkälle jalostettuja elintarvikkeita. Tämä liittyy osin toiminnan mittakaavaan ja kustannustehokkuuteen. Käytettävien tuotteiden valinnassa tasapainotetaan ravitsemukselliset ja taloudelliset näkökulmat. Käytössä olevat raaka-aineet täyttävät elintarvikelainsäädännön ja ravitsemussuosituksen vaatimukset. Lisäaineiden käyttöä säädellään tarkasti, ja niiden turvallisuutta valvotaan. Koulujen ja päiväkotien aterioissa käytettävät raaka-aineet ovat laadukkaita, turvallisia ja ravitsemus- ja ruokasuositusten mukaisia. Ruokalistasuunnittelussa huomioidaan sesongin mukaiset raaka-aineet mahdollisimman	Koulujen ja päiväkotien keittiöhenkilöstön lisäykset aiheuttaisivat yhteensä arviolta 1 239 000 € lisäkustannuksia vuodessa. Tämä sisältää 540 000 € lisäkustannukset Kymijoen Ravintopalveluiden ravitsemustyöntekijöiden osalta ja 698 000 € Kotkan kaupungin päiväkotien laitoshuoltajien lisäyksistä. Raaka-aineiden osalta laskelmat tulisi tehdä erikseen kaikista elintarvikkeista, mutta esimerkiksi luomumaitoon siirtymisen kustannusnousu olisi noin 19,6 %.	Ei sisälly	Ravitsemussuunnittelija Anu Mikkola, Kymijoen Ravintopalvelut Oy Tukipalveluiden suunnittelija Anne Suolanen, Kotkan kaupungin opetustoimi, p. 040 707 6981 Varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö Marja-Leena Peltomäki, Kotkan kaupungin varhaiskasvatus, p. 040 539 6410

	valmistettuihin aterioihin, jotka ovat ravitsevia, monipuolisia ja sesongin mukaisia. Esityksen mukaan tulisi suosia lähiruokaa, ekologisuutta ja lisäaineettomuutta sekä varmistaa avoimuus ruoan ainesosien suhteen. Lisäksi ehdotetaan keittiöhenkilökunnan lisäämistä, jotta ruokaa voitaisiin valmistaa paikan päällä, sekä kyselyn toteuttamista laitospuolelta laadusta ja sen aiheuttamista oireista. Aloitteen tavoitteena on parantaa laitospuolelta laadun laatua ja edistää terveyttä, vaikka se tarkoittaisikin budjetin kasvattamista.	hyvin. Elintarvikkeiden kotimaisuusaste raaka-aineissa on yli 80 %, mikä osoittaa vahvaa sitoutumista kotimaisten tuotteiden käyttöön. Lähiruokan käytön edistämiseksi alueellisesti on haasteita. Alueelta puuttuvat viljelijät ja tuottajat, jotka pystyisivät vastaamaan Kymijoen Ravintopalveluiden tarjouspyyntöjen volyymin vaatimuksiin. Valmiiksi pilkotuista raaka-aineista luopuminen edellyttäisi keittiöhenkilöstön lisäystä, mikä toisi lisäkustannuksia, jotka jakautuisivat Kotkan kaupungin ja Kymijoen Ravintopalveluiden kesken erikseen suunniteltavalla tavalla ja uuden toimintatavan mukaan. Oppilaiden osallistuminen ruoanvalmistukseen ei lainsäädöksistä johtuen ole vaihtoehto.	Siirtyminen laajempiin paikallisesti valmistettaviin ruoka-aineisiin vaatisi uusia keittiölaitteita, kuten salaattipesukoneita ja vihannesleikkureita, sekä mahdollisesti uusien tilojen rakentamista tai nykyisten tilojen laajentamista. Uudet laitteet nostaisivat myös veden- ja sähkönkulutusta, mikä lisää käyttökustannuksia. Näistä tulisi tehdä kustannuslaskelmat erikseen.		
--	---	---	--	--	--

Vastaus valtuustoaloitteeseen puhtaamman ja laadukkaamman ruoan tarjoamiseksi Kotkan kouluissa ja päiväkodeissa.

Valmistelijat: Ravitsemussuunnittelija Anu Mikkola, Kymijoen Ravintopalvelut
Tukipalveluiden suunnittelija Anne Suolanen, Kotkan kaupungin opetustoimi
Varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö Marja-Leena Peltomäki, Kotkan kaupungin
varhaiskasvatus, p. 040 539 6410

Tiivistelmä:

Kristillisidemokraattien valtuustoryhmän valtuutetut Marianne Bruce ja Mikko Almgren ovat jättäneet valtuustoaloitteen Kotkan kaupunginvaltuuston kokouksessa 17.2.2025 § 23.

Kotkan kouluissa, päiväkodeissa ja laitoksissa tarjottava ultraprocessoitu ruoka, kuten valmisruoat ja pitkälle jalostetut elintarvikkeet, herättää aloitteen tekijöissä huolta niiden vaikutuksista terveyteen. Aloitetekstissä esitetään, että ultraprocessoitu ruoka sisältää usein lisäaineita, säilöntäaineita, keinotekoisia maku- ja väriaineita sekä piilosokereita ja liiallista suolaa, mikä voi aiheuttaa vatsavaivoja, ruoansulatusongelmia, kroonisia sairauksia, ylipainoa sekä energiatasojen laskua. Aloitteen tekijät painottavat, että laadukas ja ravitseva ruokavalio on erityisen tärkeää lasten ja nuorten hyvinvoinnille.

Aloitteessa ehdotetaan siirtymistä terveellisempiin, puhtaista raaka-aineista valmistettuihin aterioihin, jotka ovat ravitsevia, monipuolisia ja sesongin mukaisia. Esityksen mukaan tulisi suosia lähiruokaa, ekologisuutta ja lisäaineettomuutta sekä varmistaa avoimuus ruoan ainesosien suhteen. Lisäksi ehdotetaan keittiöhenkilökunnan lisäämistä, jotta ruokaa voitaisiin valmistaa paikan päällä, sekä kyselyn toteuttamista laitosruoan laadusta ja sen aiheuttamista oireista. Aloitteen tavoitteena on parantaa laitosruokailun laatua ja edistää terveyttä, vaikka se tarkoittaisikin budjetin kasvattamista.

Koska aloitteella on talousvaikutuksia, käsitellään aloite talousarviovalmistelun yhteydessä.

Talousvaikutukset:

Kotkan kaupungin koulujen ja päiväkotien ateriapalvelut tuottaa Kymijoen Ravintopalvelut.

Ruokailijamäärät (varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus, lukio)

- Varhaiskasvatuksessa 1679 lasta (toukokuu 2025 tilanne)
- Esiopetuksessa 328 lasta (13.8.2025 tilanne)
- Perusopetuksessa 4159 oppilasta (15.8.2025 tilanne)
- Lukioissa 888 opiskelijaa (15.8.2025 tilanne)

Kotkassa on 17 koulua ja oppilaitosta sekä yksi päiväkotia, joissa työskentelee Kymijoen Ravintopalveluiden ravitsemistyöntekijöitä. Ravitsemistyöntekijän HTV on 30 000 €, joten yhden henkilötötyvuoden lisäys koulujen keittiöihin henkilösivukuluineen kustantaisi 540 000 €.

Lisäksi Kotkassa on 21 kunnallista päiväkotia, joissa ei ole Kymijoen Ravintopalveluiden henkilöstöä, vaan Kotkan kaupungin henkilöstö vastaa ateriapalveluihin liittyvistä tukipalveluista, kuten ruuan vastaanottamisesta, jakelusta ja ruokailuastioiden huollosta. Yhden henkilön lisäys päiväkotien keittiöihin toisi lisäkustannuksia noin 698 000 € / v (laitoshuoltajan keskiarvo HTV 33 235,78 € sivukuiluineen ilman kokemus- ja henkilökohtaisia lisiä). Vaihtoehtoisesti osa tästä HTV-lisäyksestä tehtäisiin keskuskeittiöön.

Keittiöhenkilöstön lisäys toisi arviolta 1 239 000 € lisäkustannukset, jotka jakautuisivat Kotkan kaupungin ja Kymijoen Ravintopalveluiden kesken erikseen suunniteltavalla tavalla ja uuden toimintatavan mukaan.

Toimintatavan muutos vaikuttaisi myös tilatarpeisiin, laitteistohankintoihin, logistiikkaan ja jätehuoltoon. Näistä aiheutuvia kustannuksia tulisi myös arvioida.

Vuonna 2024 varhaiskasvatuksen vastuualueen ateriapalvelujen ostot olivat yhteensä 1,9 milj. €. Vuoden 2025 budjetti on 2 milj. €. Opetustoimen vastuualueen ateriapalvelujen kustannukset olivat vuonna 2024 yhteensä 3,17 milj. € ja vuoden 2025 budjetti on 3,11 milj. €.

Henkilöstön lisäyksestä ja muista toimintavan muutoksista aiheutuva kustannusten nousu tulisi nostamaan ateriapalveluiden hintaa, mikä olisi huomioitava talousarviossa.

Esittelyteksti:

Päiväkoti- ja kouluruokailun järjestämisen perustana on lainsäädäntö. Ruokailusta säädetään mm. varhaiskasvatuslaissa, perusopetuslaissa ja –asetuksessa sekä kansallisissa esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa.

Varhaiskasvatuksessa olevalle lapselle on järjestettävä lapsen ravitsemustarpeet täyttävä terveellinen ja tarpeellinen ravinto. Ruokailu järjestetään ohjatusti kaikille läsnä oleville lapsille (varhaiskasvatuslaki §11). Varhaiskasvatuksen ateriat tuotetaan sekä lapsiperheille tarkoitetun että erillisten varhaiskasvatusta koskevien ruokailusuositusten pohjalta.

Perusopetukseen osallistuvalla on annettava jokaisena työpäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty ja ohjattu, täysipainoinen maksuton ateria (perusopetuslaki §31). Ruokailu on tärkeä osa oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvointia ja lisäksi ruokailu on oppimistilanne, jossa oppilaat oppivat ravitsemuksesta, terveellisistä ruokailutottumuksista, kestävän kehityksen periaatteista, yhteisöllisyydestä ja suomalaisesta ruokakulttuurista. Ruokailun järjestämisessä noudatetaan kouluruokailusuositusta.

Koulussa ja päiväkodeissa tarjottavien aterioiden ja välipalojen suunnittelua ja tarjontaa ohjaavat Valtion ravitsemusneuvottelukunnan voimassa olevat väestötason ja eri ikäryhmille annetut ravintoaineiden saanti- ja ruokasuositukset.

Aloitetekstin mukaan laitospöydän laatu on vuosien varrella heikentynyt ja suuri osa elintarvikkeista tulee suurkeittiöön puolivalmisteina. Aloitteen laatijoiden mukaan useat tutkimukset ovat osoittaneet, että ultraprocessoitu ruoka sisältää usein runsaasti lisäaineita, säilöntäaineita sekä keinotekoisia maku- ja väriaineita, jotka voivat aiheuttaa ihmisille erilaisia terveysongelmia.

Prosessoitujen tuotteiden käyttö

Ruuanvalmistuksessa käytettävät raaka-aineet, kuten maito, liha ja viljat, on jalostettava eli prosessoitava, jotta ne saadaan ihmiselle käyttökelpoiseen muotoon. Prosessoinnin aste ei yksistään määritä elintarvikkeiden terveysvaikutuksia. Olennaisempaa on kiinnittää huomiota ruoan ravintosisältöön.

Ammattikeittiöissä käytetään jonkin verran puolivalmisteita ja pitkälle jalostettuja elintarvikkeita. Tämä liittyy osin toiminnan mittakaavaan, tehokkuuteen ja kustannustehokkuuteen, mutta on tärkeää huomata, että käytettävien tuotteiden valinnassa pyritään tasapainottamaan ravitsemukselliset ja taloudelliset näkökulmat. Käytössä olevat raaka-aineet täyttävät elintarvikelainsäädännön ja ravitsemussuositusten vaatimukset. Lisäksi esimerkiksi lisäaineiden käyttöä säädelään tarkasti, ja niiden turvallisuutta valvotaan.

Lisäaineita käytetään tarkoituksellisesti esimerkiksi parantamaan ruoan rakennetta tai estämään sen pilaantumista. Toisin kuin vieraat aineet, kuten ympäristömyrkyt ja homebakteerit, lisäaineet eivät joudu ruokaan vahingossa. Monet lisäaineina käytetyt aineet, kuten omenan sakeuttamisaine pectiini (E440) tai hapettumisen estoaine askorbiinihappo (E300), ovat ruoassa läsnä myös luontaisesti. Lisäaineiden turvallisuus arvioidaan yhteisesti sovittujen periaatteiden mukaisesti. Jos lisäaine aiheuttaa eläimille suurina pitoisuuksina terveydellistä haittaa, sille on asetettu hyväksyttävän päiväsaannin raja (ADI). Lisäaine on riski vain silloin, kun ADI ylittyy. Lisäaineet eivät tee ruoasta huonoa tai hyvää, vaan ruoan terveellisyyttä mitataan ravintoaineiden tiheydellä ja tieteellisesti toteen näytetyillä vaikutuksilla. (Lääketeieteellinen Aikakauskirja Duodecim 2014;130(7):683–8.)

Valtuustoaloitteessa esitetään ultraprocessoitujen ruokien poistamista päiväkotien ja koulujen ruokalistailta. Lisäksi esitetään, että margariinit tulisi korvata puhtaalla kotimaisella voilla, jonka pitäisi ainakin olla vaihtoehtona, tai laadukkaalla oliiviöljyllä. Lisäksi rasvaton maito tulisi vaihtaa kevytmaitoon, mieluusti luomuun tai ainakin sitä tulisi olla mahdollisuus valita.

Valtuustoaloitteessa luetellaan esimerkkejä sellaisista ultraprocessoiduista ruuista, joita ei ole koulujen ja päiväkotien ruokalistailla, kuten keksit ja valmiskakut, makeutetut valmisjogurtit ja -rahkat, sokerittomat mehukeitot, välipalapatukat, valmiit pakasteateriat, instant-keitot ja -nuudelit, hampurilaiset, valmispitsat, perunalastut ja juustonaksut, virvoitusjuomat, urheilujuomat sekä makeiset. Aloitetekstissä mainittuja makkaroita ja leikkeleitä on tarjolla suositusten mukaisesti enintään kerran viikossa. Sulatejuustoja tarjotaan tätäkin harvemmin.

Kouluissa tarjottava näkkileipä sisältää yhtä lisäainetta (E471) ja keittopäivinä tarjottava ruisvuokaleipä ei sisällä lisäaineita lainkaan. Aloitteessa mainittu kaurajuoma on tärkeä D-vitamiinin ja kalsiumin lähde erityisruokavalioasiakkaille, joille maito ei sovi. Kasvipohjaisia margariineja käytetään levitteinä ruokailusuositusten mukaisesti. Voi sen sijaan ei sisällä päiväkotikäisten ja koululaisten ruokailusuosituksiin, koska siinä ei ole lainkaan ihmiselle välttämättömiä rasvahappoja, mutta se sisältää runsaasti haitallista kovaa rasvaa.

Aloitteessa mainitaan lisäksi, että monet valmiit kastikepohjat, joita käytetään, voivat olla ultraprocessoituja. Almgren ja Bruce esittävät, jos kastikepohja valmistetaan yksinkertaisista ja luonnollisista raaka-aineista, kuten öljystä, voista, mausteista ja tuoreista vihanneksista ilman lisättyjä teollisia ainesosia, sitä ei pidetä ultraprocessoituna.

Kymijoen Ravintopalvelut tutkii parhaillaan mahdollisuuksia luopua liemi- ja kastikejauheiden käytöstä ruokatuotannossa ja korvata ne muilla mausteilla sekä peruselintarvikkeilla. Tämä on merkittävä muutos, joka vaikuttaisi tuotantoon usealla eri tasolla:

Makuprofiili ja maut: Valmiit jauheet sisältävät usein aromeja ja muita makua tehostavia ainesosia. Niistä luopuminen edellyttää maustamisen kokonaisvaltaista uudelleensuunnittelua, jotta ruoan maku säilyy laadukkaana ja asiakkaiden toiveita vastaavana.

Rakenne ja suutuntuma: Liemi- ja kastikejauheet sisältävät usein sakeuttavia aineita, jotka takaavat tasaisen koostumuksen eri valmistusprosesseissa. Mikäli näistä raaka-aineista luovuttaisiin, pitäisi löytää muita ratkaisuja rakenteen hallintaan.

Valmistusmenetelmät: Perinteisten liemien ja kastikkeiden valmistus vaatii enemmän aikaa, työvaiheita ja osaamista verrattuna valmiisiin jauheisiin. Tämä voi vaikuttaa keittiön työnsuunnitteluun ja henkilöstöresursseihin.

Ruoan säilyvyys: Teollisilla jauheilla on usein säilyvyyttä parantavia ominaisuuksia. Ilman niitä valmistettujen ruokien säilyvyys voi lyhentyä, mikä vaatii uusia ratkaisuja elintarviketurvallisuuden varmistamiseksi.

On tärkeää huomioida, että tällainen muutos ei tapahdu hetkessä. Sen toteuttaminen vaatii huolellista suunnittelua, kokeiluja sekä henkilöstön koulutusta.

Valtion ravitsemusneuvottelukunnan ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen KESTÄVÄÄ TERVEYTTÄ RUOASTA – Kansallisissa ravitsemussuosituksissa 2024 on maininta *”Prosessoinnin aste ei kuitenkaan suoraan määritä elintarvikkeiden terveysvaikutuksia. Nykyinen ultraprocessoitujen elintarvikkeiden kansainvälinen luokittelu ei täysin sovellu suomalaiseen elintarvikevalikoimaan. Elintarvikkeita, jotka sisältävät runsaasti vapaata sokeria, suolaa ja tyydyttyynyttä rasvaa sekä niukasti kuitua, vitamiineja ja kivennäisaineita, tulee käyttää mahdollisimman vähän niiden valmistusmenetelmästä riippumatta”*

Näin ollen kouluissa ja päiväkodeissa ei voida alkaa tarjota kevytmaitoa ja voita.

Luomumaitoon siirtymisen kustannusarvio

Esimerkkilaskelma: Päiväkodeissa meni vuonna 2024 38 874 litraa maitoa (1 litran rasvaton maito), 1 litra maksaa tällä hetkellä päiväkodeille 1,11 € eli vuoden maidot maksavat $38\,874 \times 1,11 \text{ €} = 43\,150,14 \text{ €}$. Luomumaito on **19,6 %** eli $0,196 \times 43\,150,14 \text{ €} = 8457,42 \text{ €}$ kalliimpaa / vuosi. Kouluissa maidon kulutus on monikertaista verrattuna päiväkoteihin.

Välipaloina ei tarjota valmisjauheista tehtyä kiisseliä vaan kiisselit, smoothiet, jogurtit ja puurot tehdään marjoista tai hedelmäsoseista ja niihin lisätään vain vähän sokeria (huomattavasti pienempi määrä kuin kaupan valmiskiisseleihin tai jogurtteihin). Ruokalistalla näkyvän tuotteen lisäksi välipalalla tarjotaan aina lisäksi maitoa, leipää ja margariinia. Tuorepala tullaan vuoden 2026 alusta tarjoamaan välipaloilla päivittäin.

Toiseksi valtuustoaloitteen laatijat esittävät aloitteessa mainittujen ultraprocessoitujen ruokien korvaamista puhtaista ja laadukkaista raaka-aineista valmistetuilla aterioilla, jotka eivät sisällä tarpeettomia lisäaineita tai liiallista prosessointia. Lisäksi tulisi painottaa ruokalistasuunnittelussa sesongin mukaisia, kotimaisia ja mahdollisuuksien mukaan ekologisesti tuotettuja raaka-aineita ja suosia myös lähiruokaa.

Koulujen ja päiväkotien aterioissa käytettävät raaka-aineet ovat laadukkaita, turvallisia ja ravitsemus- ja ruokasuositusten mukaisia. Ruokalistasuunnittelussa pyritään huomioimaan sesongin mukaiset raaka-aineet mahdollisimman hyvin. Kymijoen Ravintopalveluiden nykyisessä sopimuksessa elintarvikkeiden kotimaisuusaste raaka-aineissa on yli 80 %, mikä osoittaa vahvaa sitoutumista kotimaisten tuotteiden käyttöön.

Lähiruoan käytön edistämisessä Kymenlaakson alueella on kuitenkin haasteita. Alueelta puuttuvat viljelijät ja tuottajat, jotka pystyisivät vastaamaan Kymijoen Ravintopalveluiden tarjouspyyntöjen volyymivaatimuksiin. Lisäksi elintarvikkeiden käsittely- ja jalostustoiminta on alueella rajallista. Tämä vaikuttaa erityisesti raaka-aineiden esikäsittelyyn, sillä ammattikeittiöissä ei ole mahdollisuuksia ottaa vastaan esimerkiksi multaperunaa ilman, että keittiössä olisi erilliset tilat, tarvittavat laitteistot ja henkilöstö kyseiseen työhön. Tällä hetkellä näitä resursseja ei ole käytettävissä.

Kymijoen Ravintopalvelut on julkisen hankintalain alainen toimija, mikä edellyttää, että kaikki elintarvikehankinnat kilpailutetaan Hilma-järjestelmän kautta. Kilpailutuksessa asetetaan tarkat kriteerit raaka-ainekohtaisesti muun muassa ravintoarvoihin, jalostusasteeseen ja laatuvaatimuksiin liittyen. Hankinnoissa huomioidaan lisäksi ympäristövastuu, sosiaalinen vastuu ja taloudellinen vastuu, jotta kokonaisuus täyttää sekä lainsäädännön että vastuullisen toiminnan vaatimukset. Tavoitteena on silti hyödyntää sesongin mukaisia, kotimaisia ja ekologisesti tuotettuja raaka-aineita aina, kun se on käytännössä mahdollista ja toimitusketjun puitteissa toteutettavissa.

Neljäntenä toimenpiteenä valtuustoaloitteen laatijoiden mukaan tulee varmistaa, että tarjottavat ateriat ovat monipuolisia, ravinteikkaita ja tukevat terveyttä ja hyvinvointia toisin kuin nyt.

Valtuustoaloitteen laatijoiden mukaan lähitilan maitoon keitetty kauravelli, kotoa pullossa tuotu raakamaito ja naapurin tädin leipoma ruisleipä lähitilan voilla oli monin verroin ravitsevampi ateria 50-luvulla, kuin mitä lapset tänä päivänä koulussa syövät.

Nykyisin suositeltava ruokavalio ja koulu- ja päiväkotiaateriat ovat ravitsemukselliselta laadultaan monipuolisia, terveellisiä ja turvallisia. 1950-luvulta on tultu näissä asioissa huomattavasti parempaan suuntaan esimerkiksi suuremman vitamiini- ja kivennäisainepitoisuuden ja pienemmän suola- ja kovan rasvan määrän osalta. Lisäksi on todettu, että elintarvikkeiden tietyt käsittelyt ovat ehdottoman tärkeitä ruokaturvallisuuden kannalta. Esimerkiksi raakamaidon tarjoaminen voi olla vaarallista tietyille ryhmille.
<https://www.ruokavirasto.fi/elintarvikkeet/elintarvikeala/elintarvikkeiden-alkutuotanto/elaimista-saatavat-elintarvikkeet/maito/usein-kysytty-raakamaidosta/>

Almgren ja Bruce esittävät lisäksi, että kaikkien aterioiden kaikki ainesosat tulee olla vanhempien, lasten ja henkilöstön nähtävillä. Nyt tarkat tiedot saa ainoastaan pyytämällä. Avoimuuden ja läpinäkyvyyden kannalta he esittävät, että jatkossa kaikki tiedot ovat avoimesti kaikkien saatavilla.

Aterioiden ainesosatiedot ovat saatavilla pyydetessä ja ne ovat nähtävissä Kymijoen Ravintopalveluiden [www-sivuilla](http://www.sivuilla).

Valtuustoaloitteessa ehdotetaan myös, että koulujen keittiöihin palkataan lisää henkilöstöä valmistamaan esimerkiksi salaattit paikan päällä. Savon lähiruokamallin (koulut) mukaisesti esimerkiksi perunat, porkkanat, lantut ja sipulit tilattaisiin paikallisilta tiloilta tukien näin myös alueen ruoantuotantoa. Kuoriminen vaatisi lisäksi, mutta valtuustoaloitteessa esitetään, että lapsia voisi myös osallistaa ruoan valmistukseen kuten ennenkin on ollut tapana.

Valtuustoaloitteen laatijat myös esittelevät aloitetekstissään vaihtoehtoisen kasviskiusauksen ainesosat: *Porkkanasuikaleita, perunasuikaleita, sipulia, valkosipulia, palsternakkasuikaleita, kotimaisia sieniä (jotka lapset ovat syksyllä keränneet koulun pakastimeen), purjosipulia, kaalia, Karrageeni-vapaata kuohukermaa esim. Maitokolmio, vettä, pippuria, suolaa, paprikajauhetta, valkopippuria, ripaus chiliä ja pinnalle esimerkiksi kotimaista Emmental-juustoraastetta. Ei yhtään lisäainetta ja kotimaisuusaste lähes täydellinen ja mahdollisuus hankkia kasvikset lähitiloilta.*

Tässä esimerkkiruoassa on ravitsemussuositusten näkökulmasta liian vähän proteiinia ja liikaa kovaa rasvaa. Itse kerättyjen sienten käyttäminen kouluruokien valmistuksessa on myös ongelmallista.

Elintarvikevalvonnan näkökulmasta oppilaiden osallistumista esimerkiksi marjojen ja sienten keruuseen kouluruokailua varten tai salaatin pilkkomiseen ja porkkanoiden kuorimiseen koulukeittiössä säätelevät elintarvikelainsäädäntö, erityisesti:

1. Elintarvikelaki (297/2021)

Elintarvikelain mukaan elintarviketoiminnan on täytettävä elintarviketurvallisuutta koskevat vaatimukset ja toiminnan on oltava valvottavissa. Toimijan vastuu turvallisuudesta on keskeistä (§ 12 ja 15).

2. Omavalvonta ja hygieniavaatimukset

Elintarvikealan toimijoilla (esim. kouluruokapalveluilla) on velvollisuus laatia ja noudattaa omavalvontasuunnitelmaa. Tässä suunnitelmassa tulee huomioida myös henkilöstön koulutus ja osaaminen. Oppilaiden käyttäminen esimerkiksi salaattien käsittelyyn tai sienten/marjojen toimittamiseen ruokatuotantoon voi olla ongelmallista, koska he eivät ole koulutettua henkilökuntaa eivätkä yleensä ole suorittaneet hygieniapassia.

3. Villien sienten ja marjojen käyttö

Villien sienten käyttöä säätelee elintarvikelainsäädäntö erikseen – esimerkiksi:

- Villien sienten käytössä vaaditaan tunnistusosaamista (esim. sienineuvoja tai vastaava koulutus), jotta myrkytysvaarat vältetään.
- Marjoissa riski liittyy erityisesti *pakolliseen käsittelyyn ja jäljitettävyyteen*: ne tulee pestä asianmukaisesti, ja niiden alkuperän tulee olla tarvittaessa osoitettavissa.

4. Elintarvikehuoneistossa työskentelevien vaatimukset

- Elintarvikehuoneistossa työskenteleviltä edellytetään, että he osaavat turvalliset työskentelytavat (esim. hygieniiosaaminen, omavalvonnan noudattaminen).
- Jos oppilaat osallistuvat tuotantotiloissa työskentelyyn (kuten salaatin pilkkomiseen), heidän tulee täyttää nämä ehdot – tai sitä on pidettävä ohjatusti toteutettuna opetuksellisena toimintana, jota ei saa rinnastaa varsinaiseen tuotantoon.

Yhteenveto:

Elintarvikevalvonnasta ei löydy yksittäistä "*kieltopykälää*", mutta useat elintarviketurvallisuuteen ja toimijan vastuuseen liittyvät säädökset muodostavat kokonaisuuden, jonka perusteella:

- Oppilaita ei voi käyttää osana ruokatuantoa ilman valvontaa ja riittävää osaamista.
- Marjojen ja sienten keruuseen sekä elintarvikkeiden käsittelyyn liittyy riskejä, jotka tulee hallita oma-valvontasuunnitelmassa eikä niitä voida ulkoistaa koululaisille ilman vastuuseuraamuksia.

Mikäli salaattit valmistettaisiin keskuskeittiössä, edellyttäisi se muutoksia toimintatavassa. Kymijoen Ravintopalveluiden keskuskeittiö Kapyysin tiloja ei ole suunniteltu tällaiselle toimintatavalle. Muutokset vaikuttaisivat henkilöstökulujen lisäksi myös tilatarpeisiin, laitteistohankintoihin, logistiikkaan ja jätehuoltoon. Näihin liittyvät kustannusarviot tulisi laatia erikseen.

Laitteistohankinnat:

Salaatinpesukone ja vihannesleikkuri eri terävarusteluilla ovat välttämättömiä. Huoltosopimukset ja varaosien saatavuus on tärkeää huomioida myös laskennassa.

Tuotannon laajentaminen:

Samalla konseptilla tulisi valmistaa salaattit kaikille asiakasryhmille, kuten päiväkodeille, sairaaloille ja hoivakodeille. Tämä helpottaa raaka-aineiden hankintaa ja tuotannon hallintaa, eli ei voida puhua esimerkiksi päiväkodeista omana valmistuksenaan.

Reseptiikan uudistamisen tarve:

Nykyinen reseptiikka on suunniteltu valmiiksi pilkottuja komponentteja varten. Siirtyminen kokonaisista raaka-aineista valmistukseen vaatisi kaikkien käytössä olevien reseptien uudelleensuunnittelua, mukaan lukien esivalmistelut, pesut, säilyvyystestaukset jne. Nykyiset reseptit perustuvat siihen, että keskuskeittiölle toimitetaan tarkasti suunniteltu määrä puhdasta ja valmiiksi pilkottua raaka-ainetta, josta valmistetaan salaattit reseptiikan mukaisesti. Kokonaisen raaka-aineen käsittely tuotannossa vaatisi myös erityistä huomiota hygieniasioihin tuotantoprosessin kaikissa vaiheissa.

Raaka-aineiden ja biojätteen kasvu:

Kokonaisista tuotteista valmistus kasvattaa raaka-aineiden hankintamääriä 10–40 % tuotekohtaisesti ja lisää biojätettä. Varastotilojen riittävyys ja jätehuollon kapasiteetti tulee varmistaa.

Veden ja sähkön kulutus:

Uudet laitteet nostavat veden ja sähkön kulutusta, joten tämäkin tulisi kustannuksissa huomioida.

Päivittäiset tuotantomäärät:

Tuotantomäärät Kotkan kouluissa ja päiväkodeissa on suunniteltava noin 7500 henkilölle päivittäin. Esimerkiksi jäävuorisalaattia menee Kotkan kouluihin 120 kg /päivä, omenasosetta (puuron kanssa) 280 kg, porkkanaraastetta 130 kg, puolukkahilloa (pinaattilettujen kanssa) 175 kg, mehukeittoa (puuron kanssa) 975 kg.

Salaattituotanto (100–160 kg/päivä) vaatii hyvin suunnitellut prosessit, riittävät tilat ja henkilöstöresurssit. Tehokkuus ja joustavuus on varmistettava myös ruuhkahuippujen aikana. Lisäksi on arvioitava, riittääkö yksi henkilö hoitamaan tämän tuotannon, ja miten toimitaan viikonloppuisin, jolloin muiden asiakasryhmien salaattit valmistetaan samalla mallilla. Realistinen henkilöstötarve tällaiselle muutokselle tuotannossa olisi erikseen arvioitava.

Itse pilkotut tuotteet:

Itse pilkotut tuotteet ovat yhtä kotimaisia, luomua tai lähituotantoa kuin valmiiksi ostetut komponentit.

Valmiiden salaattikomponenttien säilyvyys:

Valmiissa salaattikomponenteissa on suojakaasuna käytetty tyypeä, jota on myös huoneilmassa. Toisin

sanoen se samaa ilmaa kuin mitä me hengitämme, mutta hapen osuutta on vähennetty. Tämä toimenpide parantaa tuotteiden säilyvyyttä, sillä vähäinen happipitoisuus hidastaa pilaantumisprosessia. Kun pakkaus avataan, suojaasu häviää muutamassa minuutissa. Suojakaasut eivät siis aiheuta mitään terveyshaittoja.

Ravitsemussuositukset ovat huippuasiantuntijoiden laatimia ja perustuvat aina tutkittuun tietoon. On siis täysin edesvastuutonta olla noudattamatta niitä julkisissa palveluissa. *"Elintarvikekaasumme täyttävät elintarviketason määräykset, kuten EU:n direktiivin 96/77/EY"* (Lähde: <https://www.linde-gas.fi/shop/fi/fi-ig/kaasut-gas/elintarvikekaasut-ig-food-gas>)

Henkilöstöresurssin lisääminen keskuskeittiöön:

Keittiöhenkilökunnan lisääminen ei ole taloudellisesti mahdollista. Lisäksi koulutettujen suurkeittiöammattilaisten saatavuus on myös suuri haaste tällä hetkellä.

Lisäksi valtuustoaloitteessa esitetään, että Kotkassa laitoshuoltoa nauttiville teetetään pikimmiten kysely ruoan maistavuudesta sekä havaituista vatsavaivoista tai muista oireista ruokailun jälkeen. Kyselyn voisivat toteuttaa esimerkiksi Xamk:n opiskelijat tai yläkouluissa ja toisen asteen laitoksissa myös oppilaat.

Ruoan maistavuutta tutkitaan ja palautteita huomioidaan jatkuvasti. Esimerkiksi päiväkotien henkilöstöltä kerätään vuosittain ateriapalveluihin liittyvää palautetta. Lisäksi on olemassa erilliset palveluraadit, jossa edustajina on hallinnon, päiväkotien ja koulujen henkilöstöä sekä huoltajien ja oppilaiden edustajajäseniä. Ruokalista ja reseptiikkaa kehitetään jatkuvasti palautteiden pohjalta.

Kymijoen Ravintopalvelut on aina reagoinut vatsavaivoihin liittyviin palautteisiin ja auttanut asiakkaita selvittämään, että mistä raaka-aineista vaivat mahdollisesti johtuvat. Tietosuojasystistä ei kuitenkaan voida tehdä kyselyitä, joissa kerätään lasten ja aikuisten salassa pidettäviä terveystietoja.

Varhaiskasvatuksen vastuualueella toteutetuissa lakisääteisissä työterveyden toimipaikkakohtaisissa työpaikkaselvityksissä henkilöstö ei ole tuonut esiin päiväkodin ruokaan liittyviä epäkohtia tai haittoja.

Aloitteen esitysten hyväksyminen aiheuttaisi merkittäviä kustannusvaikutuksia, jotka tulisi huomioida talousarviossa ja suunnittelussa. Keskeiset kustannusvaikutukset sisältävät seuraavat näkökohdat:

1. Henkilöstökustannukset:

- Koulujen ja päiväkotien keittiöhenkilöstön lisäykset aiheuttavat yhteensä arviolta 1 239 000 € lisäkustannuksia vuodessa. Tämä sisältää 540 000 € lisäkustannukset Kymijoen Ravintopalveluiden ravitsemustyöntekijöiden osalta ja 698 000 € Kotkan kaupungin päiväkotien laitoshuoltajien lisäyksistä.
- Henkilöstön lisääminen keskuskeittiöön vaatisi erillisen arvion, mutta nykyinen taloudellinen tilanne ja resurssipula tekevät sen haastavaksi.

2. Raaka-ainekustannukset:

- Esimerkiksi luomumaitoon siirtyminen nostaisi kustannuksia nykyisestä arviolta 19,6 % vuodessa.
- Siirtyminen prosessoitujen elintarvikkeiden korvaamiseen muilla raaka-aineilla nostaisi raaka-aineiden hankintakuluja, ja tämä vaikutus tulisi arvioida tarkemmin.

3. Laitteistohankinnat ja tilatarpeet:

- Siirtyminen laajempiin paikallisesti valmistettaviin ruoka-aineisiin vaatisi uusia keittolaitteita, kuten salaattipesukoneita ja vihannesleikkureita, sekä mahdollisesti uusien tilojen rakentamista tai nykyisten tilojen laajentamista.
- Uudet laitteet nostaisivat myös veden- ja sähkönkulutusta, mikä lisää käyttökustannuksia.

4. Toimintatapojen muutokset:

- Perinteisiin valmistusmenetelmiin siirtyminen lisää työvaiheita, mikä kasvattaa henkilöstön työmäärää ja vaatii lisäkoulutusta.
- Logistiikka ja jätehuolto vaatisivat uudelleensuunnittelua, mikä kasvattaa kustannuksia biojätteen ja raaka-aineiden käsittelyn kasvaessa.

5. Ruokalistasuunnittelun ja reseptiikan uudistaminen:

- Reseptien uudistaminen ja siirtyminen kokonaisista raaka-aineista valmistukseen edellyttävät investointeja suunnitteluun, henkilöstön koulutukseen ja testaukseen.

6. Ruoan maittavuuskyselyn toteutus:

- Esitetty kysely ruoan maittavuudesta ja vaikutuksista vaatisi resurssien suuntaamista kyselyn suunnitteluun ja toteutukseen. Tietosuojaesitystä terveystietojen kerääminen edellyttäisi huolellista harkintaa.

7. Ravitsemussuositusten ja ruokaturvallisuuden noudattaminen:

- Suositusten ja turvallisuusvaatimusten noudattaminen voi aiheuttaa lisäkustannuksia esimerkiksi raaka-aineiden valinnassa ja hygieniavaatimusten täyttämiseksi. Oppilaiden osallistaminen valmistusprosessiin ei ole mahdollista.

8. Vaikutukset ateriapalvelujen hintaan:

- Henkilöstön lisäyksen ja toimintatapojen muutosten myötä ateriapalveluiden hinta nousisi, mikä tulisi ottaa huomioon kaupungin budjetissa.

Näiden kustannusvaikutusten perusteella on selvää, että aloitteen esitykset edellyttäisivät huolellista suunnittelua, kattavaa kustannusarviota ja priorisointia käytettävissä olevien resurssien puitteissa.

Lapsivaikutusten arviointi:

Lapsivaikutusten arviointia on tehty. Lapsen ja oppijan oikeuden päivittäiseen ruokailuun varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa turvaa lainsäädäntö. Päivittäinen lapsille ja oppijoille tarjottava monipuolinen ateria tasaa terveyseroja sekä lisää lasten ja oppijoiden välistä tasa-arvoa perheiden lähtökohdista riippumatta.

Ruokailun järjestämisessä noudatetaan Terveyttä ja iloa ruoasta – varhaiskasvatuksen ruokailusuositusta ja Syödään ja opitaan yhdessä – kouluruokailusuositusta, joissa molemmissa lapsen ja oppijan osallisuus on erikseen huomioitu. Lapsille ja oppijoille annetaan esimerkiksi mahdollisuus ilmaista mielipiteensä ruoasta ja ruokailusta, ja heillä on mahdollisuus osallistua ruokalistojen arviointiin. Lapsia ja oppijoita kuullaan muun muassa toiveruokapäivien järjestämisessä. Näillä keinoilla turvataan lasten ja oppijoiden kuulluksi tuleamista.

Lapsille ja oppijoille ei tehty erillistä kyselyä lapsivaikutusten arvioimiseksi, koska lasten ja oppijoiden olisi vaikea arvioida tarjottavan ruoan puhtautta, laatua ja ravintosisältöä. Lasten oikeuksien näkökulmasta lasten etu toteutuu siinä, että heille tarjotaan päivittäin täysipainoinen ateria ja yhteinen ruokailu, joka vahvistaa hyvinvointia, yhteisöllisyyttä, oppimista ja kestävän kehityksen periaatteita.

Esitys:

Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunta käsittelee aloitteen talousarvioaloitteena ja päättää, että koulu- ja päiväkotiruokailussa noudatetaan edelleen Valtion ravitsemusneuvottelukunnan voimassa olevia väestötason ja eri ikäryhmille annettuja ravintoaineiden saanti- ja ruokasuosituksia.

Henkilöstöresurssin lisäämistä aloitteessa esitetyistä syistä ei tehdä.

Lisätietoja ja lähteitä:

<https://www.ruokavirasto.fi/elintarvikkeet/terveytta-edistava-ruokavalio/ravitsemuksella-hyvinvointia/>

<https://www.ruokavirasto.fi/elintarvikkeet/terveytta-edistava-ruokavalio/ravitsemus--ja-ruokasuositukset/>

<https://www.ruokavirasto.fi/elintarvikkeet/elintarvikeala/ainesosat-ja-sisalto/lisaaineet-aromit-ja-entsyymit/lisaaineet/>

<https://yle.fi/a/74-20082815>

[Lukijalta | Prosessointi ei heikennä kouluruuan laatua | Pääkirjoitus & mielipide | Kymen Sanomat](#)

<https://www.terveyskirjasto.fi/dlk01152>

<https://www.duodecimlehti.fi/duo11572>

[Ultra-processed foods, diet quality and human health](#)

Syödään yhdessä – ruokasuositukset lapsiperheille [URN_ISBN_978-952-343-254-3.pdf](#)

Terveyttä ja iloa ruoasta – varhaiskasvatuksen ruokailusuositus

[https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135907/URN_ISBN_978-952-302-992-7.pdf?](https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135907/URN_ISBN_978-952-302-992-7.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

[sequence=1&isAllowed=y](#)

Syödään ja opitaan yhdessä - kouluruokailusuositus

[Syo!êda!êa!ên ja opitaan yhdessä!ê korjattu 5.2017 WEB.pdf](#)

[perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014.pdf](#)

[Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022](#)

D/1632/05.03/2025**82 § Osallisuusohjelma 2025–2029**

Hyla 30.9.2025 § 102

Valmistelija: Osallisuuskoordinaattori Hanna Pikka p. 040 185 3285

Tiivistelmä: Kotkan kaupungin Osallisuusohjelma 2025–2029 jatkaa edellisen ohjelmakauden työtä vahvistaen kuntalaisten osallisuutta kaupungin toiminnoissa, lisäten yhteisöllisyyttä ja edistäen yhdenvertaisuutta. Ohjelma toteuttaa Kaupunkistrategiaa 2035 ja erityisesti painopisteellä *Hyvinvoiva Kotka* sekä täydentää Hyvinvointisuunnitelman mukaista työtä.

Osallisuustyö perustuu kuntalain velvoitteeseen, ja sen avulla pyritään lisäämään rakentavaa vuoropuhelua, yhteistä tekemistä sekä palvelujen käyttäjien osallistumista suunnitteluun ja päätöksentekoon. Lisäksi osallisuustyö vaikuttaa kunnan HYTE-kertoimeen ja sitä kautta valtion terveydenedistämisen määrärahan lisäosuuteen.

Talousvaikutusten arviointi

Osallisuustyölle on taloussuunnitelmassa varattu henkilöresurssi. Koko organisaation osallisuustyö perustuu työn tekemisen tapoihin, eikä näin ollen vaikuta suoraan talouteen.

Yhteissuunnittelu voi vähentää virheiden ja valitusten määrää ja parantaa palveluiden laatua ja tarpeenmukaisuutta. Osallisuus ja yhteisöllisyys vähentävät syrjäytymistä, yksinäisyyttä ja hyvinvointierojen kasvua. Taloudellisesti osallisuustyö voidaan nähdä investointina ennaltaehkäisyyn ja kuntalaisten hyvinvointiin.

Osallisuuden edistäminen vaikuttaa myös kunnan HYTE-kertoimeen ja sitä kautta valtion terveydenedistämisen määrärahan lisäosuuden määrään.

Lapsivaikutusten arviointi

Osallisuustyöllä on merkittäviä myönteisiä vaikutuksia lapsiin ja nuoriin. Se tukee osaltaan UNICEFIN lapsiystävällinen kunta -toimintaa, lapsen oikeutta tulla kuulluksi ja vahvistaa lasten ja nuorten kokemusta osallisuudesta sekä arvostuksesta. Kuulluksi tuleminen lisää hyvinvointia, ehkäisee syrjäytymistä ja vahvistaa mielenterveyttä.

Kun lapset ja nuoret otetaan mukaan palvelujen suunnitteluun ja kehittämiseen, palvelut vastaavat paremmin heidän tarpeitaan. Osallisuus antaa myös konkreettisia kokemuksia demokraattisesta vaikuttamisesta ja kasvattaa aktiivisia kansalaisia, jotka luottavat yhteiskuntaan ja paikalliseen päätöksentekoon.

Esittelyteksti: Osallisuusohjelma 2025-2029 jatkaa Kotkan kaupungin osallisuustyön systemaattista tekemistä, kehittämistä ja arviointia Osallisuusohjelman 2021-2025 luontevana jatkona. Osallisuustyö kytkeytyy vahvasti Kaupunkistrategiaan 2035 ja erityisesti sen painopisteeseen *Hyvinvoiva*

Pöytäkirjan tarkastusmerkintä

Kotka. Osallisuusohjelma edistää yhteisöllisyyttä ja osallisuuden vahvistamista, yhdessä tekemistä ja kaikenlaisten ihmisten parempaa huomioimista. Osallisuusohjelman myötä pyritään lisäämään yhteistä tekemistä, rakentavaa keskustelua ja yhdenvertaisuutta.

Osallisuustyö perustuu kuntalakiin. Siinä on määritetty erilaisia keinoja, joilla kuntalaisia tulee ottaa mukaan toimintaan:

1. järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä kuntalaisraateja;
2. selvittämällä asukkaiden mielipiteitä ennen päätöksentekoa;
3. valitsemalla palvelujen käyttäjien edustajia kunnan toimielimiin;
4. järjestämällä mahdollisuuksia osallistua kunnan talouden suunnitteluun;
5. suunnittelemalla ja kehittämällä palveluja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa;
6. tukemalla asukkaiden, järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista asioiden suunnittelua ja valmistelua.

Osallisuustyölle on ohjelmakaudelle 2025-2029 valittu seuraavat tavoitteet:

1. Osallisuuden edistäminen
2. Yhteiset päämäärät verkostoissa
3. Aktiivisen kansalaisuuden ja osallisuuden mahdollistaminen
4. Avoimuuden ja läpinäkyvyyden vahvistaminen

Osallisuusohjelman toimeenpanosta vastaa eri vastuualueiden edustajista koostuva Avoin hallinto ja osallisuus -työryhmä, jonka puheenjohtajana toimii hallintojohtaja ja sihteerinä osallisuuskoordinaattori. Työryhmä kokoontuu noin neljä kertaa vuodessa. Osallisuustyölle pyritään asettamaan vastuualuekohtaiset painopisteet vuosittain talousarvion laadinnan yhteydessä. Osallisuustyön toimeenpanoa ja toteutusta tullaan seuraamaan ja arvioimaan vuosittain vastuualueilla osallisuustyön itsearvioinnin tasokuvausten avulla. Tasokuvaukset ovat työkalu oman työn arviointiin. Itsearvioinnin myötä osallisuustyöstä raportoidaan tilinpäätöksen yhteydessä.

Osallisuusohjelman 2025-2029 luonnos valmistui keväällä 2025 ja se kävi ikäihmisten neuvostolla lausunnolla ennen valtuustokauden vaihtumista. Nuorisovaltuusto käsitteli ohjelman syksyn ensimmäisessä kokouksessa ja vammaisneuvosto saa ohjelman käsiteltäväkseen kokouskauden alkaessa syksyllä 2025 lautakuntakäsittelyiden rinnalla.

Muut ohjelmat

Osallisuusohjelma 2025-2029 toteuttaa vahvasti Kaupunkistrategiaa 2035, täydentää Hyvinvointisuunnitelman mukaista työtä, sekä edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta, esteettömyyttä ja saavutettavuutta.

Liitteet:

Osallisuusohjelma 2025-2029

Osallisuusohjelma 2025-2029_esittely_Hyvinvointilautakunta 30.9.2025

Pöytäkirjan tarkastusmerkintä

- Esittelijä: Hyvinvointijohtaja Kati Homanen
- Ehdotus: Hyvinvointilautakunta päättää lähettää ohjelman käsiteltäväksi kaupunkirakennelautakunnalle, kasvatuksen ja koulutuksen lautakunnalle ja ympäristölautakunnalle sekä kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle hyväksyttäväksi.
- Pykälä tarkistetaan kokouksessa.
- Asian käsittely: Asiaa esitteli osallisuuskoordinaattori Hanna Pikka. Hanna Pikan esittelemä materiaali lisätään pöytäkirjalle.
- Puheenvuoron asiasta käytti jäsen Carina Jäntti.
- Päätös: Päättiin ehdotuksen mukaisesti.
- Pykälä tarkastettiin kokouksessa.
- Osallisuuskoordinaattori Hanna Pikka poistui klo 17.22 pykälän käsittelyn jälkeen.

Kasko 15.10.2025

- Valmistelijat: Opetustoimenjohtaja Vesa Toikka p: 040 8476791
Varhaiskasvatusjohtaja Raili Liukkonen p: 040 055 6296
- Tiivistelmä: Kotkan hyvinvointilautakunta on kokouksessaan 30.9.2025 (§102) päättänyt lähettää Kotkan osallisuusohjelman 2025–2029 käsiteltäväksi kaupunkirakennelautakunnalle, kasvatuksen ja koulutuksen lautakunnalle ja ympäristölautakunnalle sekä kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle hyväksyttäväksi.

Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunnan huomiot osallisuusohjelmasta:

Kaupungin aikaisempi osallisuusohjelma on päivitetty uudelle valtuustokaudelle 2025–2029.

Osallisuusohjelman kannalta on merkittävää, että osallisuusohjelman ensimmäisen ohjelmakauden aikana valmistui kaupungin Toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusohjelma, jossa esteettömyyden ja saavutettavuuden teemoja käsitellään laajasti. Ohjelma täydentää osallisuustyötä ja mahdollistaa kuntalaisten parempaa osallistumista edistämällä kaikkien palveluiden yhdenvertaisuutta ja saavutettavuutta. Toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusohjelman poikkileikkaavina teemoina ovat mm. esteettömyys, saavutettavuus, selkokieli, monimuotoisuuden huomioiminen kaikessa toiminnan suunnittelusta sisältöihin ja viestintään sekä kaikkien asukasryhmien parempi huomiointi.

Pöytäkirjan tarkastusmerkintä

Voidaan todeta, että osallisuusohjelman ensimmäisellä ohjelmakaudella ohjelmassa on tapahtunut merkittävää kehittymistä; osallisuus edellyttää kaikkien kaupungin asukasryhmien huomioimista.

Lasten ja nuorten osallisuus on huomioitu varhaiskasvatuksen ja opetuksen vastuualueiden opetussuunnitelmissa ja toiminnassa. Kotka sai Unicefin Lapsiystävällinen kunta -sertifikaatin 2025 ja lasten osallisuutta ja lapsivaikutusten arviointia kehitettiin osallisuusohjelman ensimmäisellä ohjelmakaudella 2021–2025 aktiivisesti, koska se liittyi sertifikaatin myöntämisen perusteisiin. Lasten ja päättäjien yhteisiä tapaamisia toteutettiin eri teemoilla ja Osbun eli osallistavan budjetoinnin myötä lapset olivat aktiivisesti mukana kehittämässä omia lähiympäristöjään.

Lasten osallisuutta edistettiin ensimmäisellä ohjelmakaudella ja edistetään edelleen aktiivisesti heidän arkiympäristöissään varhaiskasvatuksen, opetustoimen ja nuorisopalveluiden perustyössä.

Päivitetyt osallisuusohjelman mukaan Kotka saaman Unicefin Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen myötä lasten osallisuuden varmistaminen on yhä merkittävämmässä roolissa kunnan kaikessa toiminnassa. Ohjelmaan on kirjattu, että lasten ja nuorten osallistumisen mahdollisuuksia kehitetään tulevalla osallisuusohjelmakaudella koko organisaatiossa. Tämä on merkittävää ei pelkästään Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen vuoksi vaan tällä osoitetaan arvostusta jokaisen lapsen, nuoren ja lapsiperheen mielipiteelle.

Tavoitteet osallisuusohjelmassa 2025-2029:

1. Osallisuuden edistäminen. Hyvinvoinnin edistämisen näkökulmasta on tärkeää osallisuustyön koordinointi ja toimien jatkuvuuden varmistaminen, sekä vaikuttavuuden seurannan kehittäminen.
2. Yhteiset päämäärät verkostoissa. Verkostoyhteistyön vahvistaminen ja eri toimijoiden asiantuntijuuden hyödyntäminen hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämistyössä.
3. Aktiivisen kansalaisuuden ja osallisuuden mahdollistaminen. Esteettömyys-, saavutettavuus-, tasa-arvo-, monimuotoisuus- ja yhdenvertaisuustyön edistäminen, turvallisemman tilan varmistaminen.
4. Avoimuuden ja läpinäkyvyyden vahvistaminen. Avoimen hallinnon ja avoimen toimintakulttuurin edistäminen kaupungin toiminnassa.

Osallisuusohjelmaan on kirjattu tavoitteet ohjelmakaudelle eli vuosille 2025–2029 ja vastuualueilla tehtävien osallisuustoimien tulee tukea näitä tavoitteita ja toimintaa tulee myös arvioida suhteessa näihin osallisuusohjelman tavoitteisiin. Kasken alaisten vastuualueiden toiminnassa osallisuuden edistäminen merkitsee jatkuvaa yhteistyötä huoltajien kanssa eri tavoin. Lasten ja nuorten osallistaminen heitä koskeviin päätöksiin ja vaikutusmahdollisuuksien parantaminen ovat keskiössä.

Pöytäkirjan tarkastusmerkintä

Toiminnan koordinointi kaupunkitasolla on tärkeää, jotta yhteisien päämäärien edistäminen on johdonmukaisempaa. Kaupungin muiden ohjelmien tavoitteiden tarkentaminen suhteessa osallisuusohjelmaan on tärkeää, jotta ne tukevat osallisuusohjelmaa toteutumista. Kaikkien hallinnonalojen yhteinen päämäärä on toimia hallinnon avoimuuden periaatteiden mukaisesti.

Liitteet:

Osallisuusohjelma 2025–2029

Osallisuusohjelma 2025–2029_esittely_Hyvinvointilautakunta 30.9.2025

Esittelijä:

Opetustoimenjohtaja Vesa Toikka p. 040 847 6791

Ehdotus:

Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunta hyväksyy osaltaan Osallisuusohjelman 2025–2029 yllä kirjatun huomioon ja lähettää sen kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle hyväksyttäväksi.

Asian käsittely:

Asiaa esittelivät opetustoimenjohtaja Vesa Toikka ja varhaiskasvatusjohtaja Raili Liukkonen.

Päätös:

Hyväksyttiin ehdotuksen mukaisesti.

Toimeenpano:

Ote: Kaupunginhallitus

Ei oikaisuvaatimusohjetta (Kuntal 136 §)

Pöytäkirjan tarkastusmerkintä

Kotkan kaupunki

Osallisuusohjelma 2025-2029

Luonnos 5.9.2025

Sisältää osat:

1. Raportti Osallisuusohjelma 2021-2025
2. Osallisuusohjelma 2025-2029

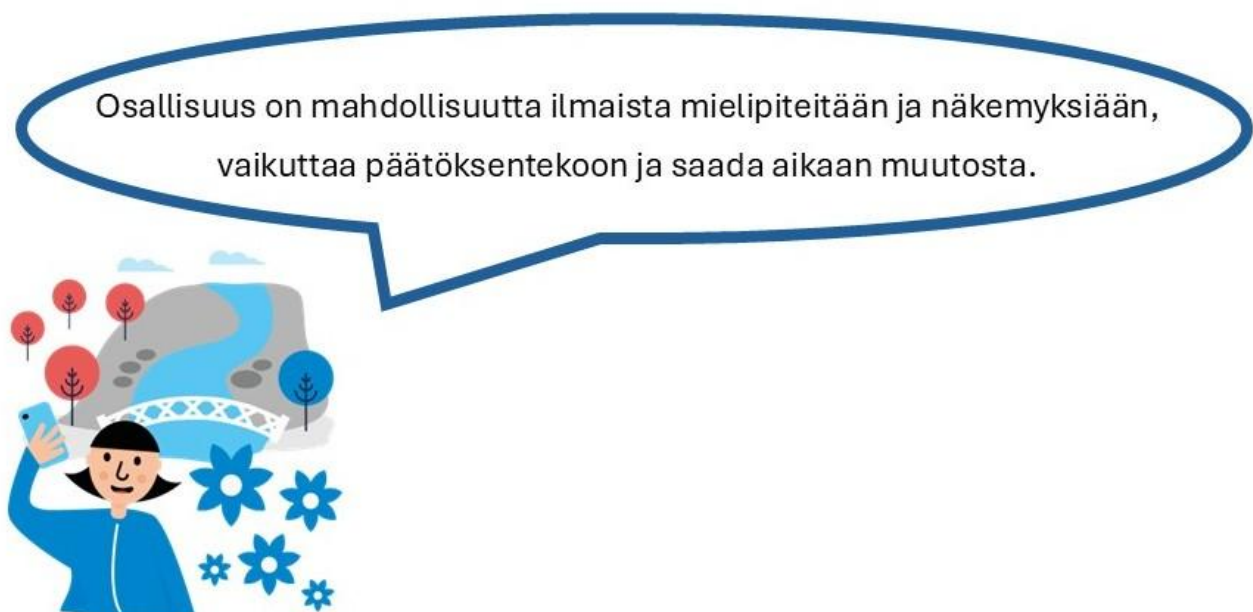
Pikka Hanna
4.4.2025

Sisällys

Osa 1: Raportti Osallisuusohjelma 2021–2025	3
Osallisuuden toimintamallit ja seuranta	3
Osallisuustoimet kaudella 2021–2025.....	3
Ohjelman koordinointi, toteutus ja seuranta	5
Avoin päätöksenteko ja vaikuttamistoimielimet.....	6
Kuntalaisten, päättäjien ja viranhaltijoiden tapaamiset	6
Kuntalaistilaisuudet ja -keskustelut	6
Asukasraadit ja foorumit	6
Osbu	7
Viestintä ja tiedonkulun parantaminen.....	7
Esteettömyys- ja saavutettavuustyö	8
Lapsiystävällinen kunta -toiminta ja lasten osallisuus	8
Kyselyt ja keskustelut	8
Äänestysaktiivisuuden edistäminen.....	8
Yhdistys- ja hankeyhteistyö, vapaaehtoistoiminta	9
Tapahtumat ja tempaukset.....	10
Mitä osataan ja tehdään nyt.....	10
Osallisuuskysely ja muu tiedonkeruu	10
Osa 2: Osallisuusohjelma 2025-2029	12
Tieto-osallisuus	12
Suunnitteluosallisuus	12
Toimintaosallisuus	12
Päätöksenteko-osallisuus	12
Kotkan Osallisuusohjelma 2025-2029 osana Kotkan kaupunkistrategiaa ja hyvinvoinnin edistämistä	13
Osallisuuden periaatteet:	13
Hyvinvointi ja osallisuus	13
Lainsäädäntö	14
Hyte-kerroin	14
Osallisuusohjelmaa täydentävät ohjelmat ja suunnitelmat	14
Osallisuusohjelman tavoitteet:.....	15
1. Osallisuuden edistäminen	15
2. Yhteiset päämäärät verkostoissa	16
3. Aktiivisen kansalaisuuden ja osallisuuden mahdollistaminen	16
4. Avoimuuden ja läpinäkyvyyden vahvistaminen	16
Osallisuustyön toteutus	17

Osallisuusohjelman tutut toimenpiteet:	18
Tieto-osallisuus	18
Suunnittelu-osallisuus	18
Päätöksenteko-osallisuus	18
Toimintaosallisuus	18
Asukas- ja asiakasraadit, kumppanuuspöytä- ja verkostotyö	18
Kylässä Kotkassa toiminta sekä kuntalaisten ja päättäjien tapaamiset	18
Toimintaosallisuuden tukeminen	19
Uudet toimenpiteet:	20
Yhteiskehittäminen	20
Keskustelut.....	21
Hyvien väestösuhteiden verkosto	21
Monimuotoisuusraati	21
Lasten ja nuorten osallisuuden edistäminen	21
Sähköisen osallistumisen kehittäminen, osallisuusalusta	22
Osallisuustoimien vaikuttavuuden arvionäkyväksi tekeminen	22
Raportointi, mittaaminen ja arviointi	23
Lähteet:.....	24

Kannen kuva: Arto Kurttio

Osa 1:

Raportti Osallisuusohjelma 2021–2025

Kotkan kaupungin ensimmäinen osallisuusohjelma laadittiin valtuustokaudelle 2021–2025 ja se määrittää kaupunkiorganisaation osallisuuden periaatteet ja painopisteet. Osallisuustyötä tehdään kaikilla toimialoilla. Osallisuusohjelman laadintaprosessissa olivat vahvasti mukana kuntalaiset ja se perustuu vuonna 2019 toteutetun kuntalaiskyselyn tuloksiin sekä runsaaseen määrään vuorovaikutustilaisuuksia ohjelman laadinnan yhteydessä.

Osallisuusohjelma aloitti systemaattisen osallisuuden edistämisen ja osallisuustyön seurannan ja raportoinnin Kotkan kaupungissa. Osallisuusohjelman myötä toteutettiin edelle jo tehtävää osallisuustyötä, kokeiltiin ja otettiin käyttöön uusia osallisuuden edistämisen toimintatapoja ja lisättiin kuntalaisten, päättäjien ja viranhaltijoiden vuorovaikutusta ja yhteistyötä.

Osallisuuden edistäminen on mm. kuntalain mukaista toimintaa ja vaikuttaa suoraan kunnan HYTE-kertoimeen.

Osallisuuden toimintamallit ja seuranta

Osallisuusohjelma 2021–2025 oli ensimmäinen Kotkan kaupungin osallisuusohjelma ja sen myötä nostettiin näkyväksi osallistavaa toimintaa ja kuntalaisten kanssa tehtävää kehittämistyötä. Lisäksi opeteltiin koko organisaatiossa uusia toimintatapoja, luotiin osallistamisen rakenteita ja kokeiltiin ennakkoluulottomasta erilaisia kuntalaisten, päättäjien ja viranhaltijoiden yhdessä tekemisen tapoja. Ohjelmakaudella lisättiin yhteistä tekemistä ja keskustelua koko kaupungissa sekä vahvistettiin kuntalaisten mahdollisuutta vaikuttaa asioiden suunnitteluun ja olla mukana myös toteutuksissa.

Osallisuusohjelman myötä työskentelyn aloitti Avoin hallinto ja osallisuus -työryhmä, joka koostuu kaikkien vastualueiden edustajista ja toimii osallisuustyön kehittämis- ja seurantavastuussa. Avoin hallinto- ja osallisuustyöryhmän koollekutsujana ja sihteerinä toimii osallisuuskoordinaattori, puheenjohtajan hallintojohtaja.

Osallisuustoimista raportointiin ensimmäisellä ohjelmakaudella vuosittain hyvinvointilautakunnan kautta kaupunginhallitukselle ja valtuustolle. Osallisuusohjelman toimiin ja niiden vaikuttavuuteen liittyvä kuntalaisille suunnattu osallisuuskysely toteutettiin 2024 ja siihen vastasi 1033 kuntalaista. Sitä kautta saatiin kuntalaisten näkökulmia ja ajatuksia kuluvan kauden osallisuustoimista ja siitä, mihin tulevassa osallisuusohjelmassa toivottaisiin panostusta. Lisäksi osallisuustoimista kerättiin palautetta päättäjille suunnatulla hallinnon kehittämiskyselyllä kyselyllä keväällä 2025.

Osallisuustoimet kaudella 2021–2025

Ohjelmakaudella osallisuusohjelman mukaiset toimet oli jaettu tieto- suunnittelu-, päätöksenteko- ja toimintaosallisuuden alle. Toimenpiteitä kokeiltiin ja toimintamalleja kehitettiin. Mittariston mukaisia toimia seurattiin vuosittain raportoinnin yhteydessä.

TIETO- OSALLISUUS	SUUNNITTELU- OSALLISUUS	PÄÄTÖKSENTEKO- OSALLISUUS	TOIMINTA- OSALLISUUS
Monipuoliset tiedotuskanavat	Asukas- ja asiakasraadit <i>*uusi</i>	Äänestäminen kuntavaaleissa	Kaupungin tilat
Verkkoviestintä	Kaupunginhallituksen ja kuntalaisten tapaamiset <i>*uusi</i>	Kaupunginvaltuusto	Kohtaamispaikat
Esityslistat ja pöytäkirjat	Kylässä Kotkassa - toimintamalli <i>*uusi</i>	Lautakunnat	Osallistuminen tapahtumiin
Viestintä tapahtumien esteettömyydestä (vammais kortti.fi)	Osallistuva budjetointi <i>*uusi</i>	Ikäihmisten neuvosto	Talkootyö
Esite esteettömistä tiloista Kotkassa	Kumppanuuspöytä -toimintamalli <i>*uusi</i>	Vammaisneuvosto	Vapaaehtois- toiminta
Vuorovaikutuksen lisääminen	Digitaalisten keinojen ja välineiden kehittäminen <i>*uusi</i>	Esteettömyys -työryhmä	
Asukastilaisuudet	Palautteen antaminen sähköisen järjestelmän kautta	Saaristotoimikunta	
Kaupungin kyselyt	Vaikuttaminen ja mahdollisuus palautteen antoon kaavaprosessin eri vaiheissa	Monikulttuuristen asioiden käsitlemistä edistävä toimielin <i>*uusi</i>	
Valmistelussa olevat kaava-aineistot	Ennakkovaikutusten arviointi	Nuorisovaltuusto	
Asiakaspalvelupiste Ruori		Lasten parlamentti	
		Oppilas- ja opiskelijakuntatoiminta	
		Suora vaikuttaminen	

Osallisuusohjelman 2021–2025 toimenpidekaavio.

TOIMENPIDE	MITTARIT
Asukas- ja asiakasraadit	Toteutunut määrä ja raatien toiminnasta saatu palaute
Asukastilaisuudet	Toteutunut määrä ja tilaisuuksista saatu palaute
Digitaalisten keinojen ja välineiden kehittäminen	Kehittämistoimenpiteet
Esite esteettömistä tiloista Kotkassa	Esite tehty/ päivitetty
Kaupungin kyselyt	Kyselyjen määrä
Kaupunginhallituksen ja kuntalaisten tapaamiset	Tapaamisten määrä
Kumppanuuspöytä-toimintamalli	Kokeilujen määrä
Kylässä Kotkassa -toimintamalli	Tapaamisten määrä
Monikulttuuristen asioiden käsittelemistä edistävän toimielimen perustaminen	Kokouskerrat Muu toiminta
Osallistuva budjetointi	Kokeilun toteuttaminen Prosessiin osallistuneiden kuntalaisten määrä Kokeilusta saatu palaute
Palautteen antaminen sähköisen järjestelmän kautta	Palautteiden määrä Vastaamisaika
Äänestäminen kuntavaaleissa	Äänestysprosentti Kaupungin järjestämät tilaisuudet

Osallisuusohjelman 2021–2025 mittarit.

Ohjelman koordinointi, toteutus ja seuranta

Osallisuusohjelman myötä kaupungissa aloitettiin systemaattinen osallisuuden edistämien, seuranta ja raportointi. Ohjelmakauden aikana rakennettiin toimintarakenne, jolla jalkautettiin osallisuuden edistäminen osaksi vastuualueiden perustyötä, otettiin seuranta osaksi vuosittaista raportointia ja rakennettiin raportointi sujuvaksi. Ohjelmakauden aikana kartoitettiin vapaaehtoistoimintaa, toteutettiin Toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusohjelma sekä seurattiin Osun etenemistä.

Avoin päätöksenteko ja vaikuttamistoimielimet

Kuntien päätöksentekorakenne perustuu avoimuuteen ja osallisuuteen, ja siihen, että päätöksiä tekemässä ovat kuntalaisten valitsemat edustajat. Valtuusto-, hallitus- ja lautakuntatyöskentely perustuu siihen, että päätökset tehdään demokraattisesti perustuen tietoon ja kokemukseen. Valtuuston kokoukset ovat julkisia ja hallitus- ja lautakuntatyön esityslistat ja pöytäkirjat löytyvät verkosta.

Yhtenä osallisuuden edistäjänä ja kuntalaisnäkökulman varmistajana Kotkassa toimivat viralliset vaikuttajatoimielimet nuorisovaltuusto, ikäihmisten neuvosto ja vammaisneuvosto. Näitä täydentävät vammaisneuvoston alaisuudessa toimiva esteettömyystyöryhmä sekä saaristotoimikunta.

Kuntalaisten, päättäjien ja viranhaltijoiden tapaamiset

Kuntalaiset, päättäjät ja viranhaltijat tapasivat monenlaisissa merkeissä ohjelmakauden aikana. Aluksi tapaamisiin kutsuttiin kaupunginhallituksen edustajat, mutta ohjelmakauden edetessä valtuuston edustajien toiveesta kutsut laaennettiin koskemaan koko valtuustoa. Tapaamisia kokeiltiin mm. kahviloissa, torilla, tapahtumissa, talkoissa ja messuilla. Lisäksi Kylässä Kotkassa -toimintamallin mukaisia kylävierailuita toteutettiin koko ohjelmakauden ajan 2–3 kertaa vuodessa. Näissä kokoonnuttiin useimmiten kylä- tai kaupunginosayhdistyksen kutsumana keskustelemaan alueen kehittämismahdollisuuksista ja muista ajankohtaisista asioista viranhaltijoiden ja päättäjien kanssa. Kylässä Kotkassa -toiminnassa vahvasti mukana oli myös Kymenlaakson Kylät ry.

Kuntalaistilaisuudet ja -keskustelut

Teemallisia kuntalaistilaisuuksia järjestettiin kaupungissa paljon. Niitä pidettiin säännöllisesti mm. kaavoituksen toimesta, vapaaehtoistoimintaan, vaaleihin liittyen ja akkumateriaalitehtaaseen, kulttuuriohjelman valmistelussa, kaupunkistrategian valmistelussa jne. Lisäksi tarjolla oli teemallisia paneelikeskusteluja sekä uusille kuntalaisille ja vieraskielisille uusille kuntalaisille mahdollisuuksia tutustua kaupungin palveluihin ja toimintaan. Kuntalaistilaisuuksissa tarjottiin teemasta ajankohtaista tietoa ja osallistujille mahdollisuus vuorovaikutukseen, kysymyksiin ja omien ajatusten esille tuomiseen. Kuntalaiskeskusteluja pidettiin mm. kotiseutupäivillä 2023 ja kaupunkistrategian ja osallisuusohjelman valmisteluvaiheessa 2024 sekä satamakulttuuriin liittyen 2025.

Asukasraadit ja foorumit

Erilaisia asiakasraadeja ja foorumeja toteutettiin ja kehitettiin koko ohjelmakauden ajan. Tapaamisia oli mm. liikuntatoimen järjestöfoorumi, Kotkan kulttuurifoorumi, hyvinvoinnin ja työllisyyden vastuualueen työllisyysfoorumi, Myö ikääntyneet -yhteistyöryhmä jne. Osa raadeista, kuten Upean elinympäristön asukasraati kokoontui tietyn projektin ajan ja toiset kokoonpanot työskentelevät säännöllisesti jonkun päämäärän eteen.

Osbu

Osallistuva budjetointi, Osbu toteutettiin osallisuusohjelmakaudella 2021–2025 neljä kertaa. Osallistuva budjetointi on toimintatapa, jossa kuntalaisten ideoita varten varataan tietty rahasumma, kuntalaiset pääsevät ehdottamaan rahan käytöstä ja lopulta jätettyjen ehdotusten joukosta äänestämään mitä rahalla toteutetaan. Osbu prosessi sisälsi useita kuntalaisia osallistavia vaiheita ideoinnista kehittämistyöpajoihin. Kehittämispajoissa mukana olivat myös eri vastuualueiden viranhaltijat asiantuntijoina.

Osbu budjetti oli vuosittain Kotkassa 60 000€. Sillä rahalla toteutettiin mm. Käärijän konsertti, maksuttomia suurimootorivuoroja Lehmäsaareen kahden kesän ajan, useita maksuttomia tilaisuuksia ja tapahtumia ympäri kaupunkia, paljon luonto- ja uimapaikkakohteiden parannuksia ja levähdyspaikkoja, pörriäisille lisää elinpaikkoja jne. sekä esteetön uimaranta Tampsan montulle.

Valtuustokauden 2021-2025 osallistuvan budjetoinnin loppuraportti: https://www.kotka.fi/wp-content/uploads/2025/04/Osallistuva-budjetointi-Kotkassa_Raportti-2025.pdf

Käärijän konsertti nuorille keräsi ennätysmäärän yleisöä Meripäivillä 2023. Konsertti toteutettiin Osbun budjetilla.

Viestintä ja tiedonkulun parantaminen

Osallisuuden mahdollistamisessa merkittävässä roolissa on tiedon löytäminen, ymmärtäminen ja kokeminen itselleen tärkeäksi. Ohjelmakaudella panostettiin monikanavaiseseen ja johdonmukaisesti toistuvaan tiedotukseen ja selkeään yleiskieleen. Kuntalaisten tarpeita pyrittiin huomioimaan monipuolisesti ja asioista viestittiin eri kanavien kautta. Yleisesti hyödynnettiin mm. paperisia mainoksia julkisilla paikoilla, lehtimainoksia, uutiskirjeitä, verkostojen voimaa, tapahtumakalentereita ja sosiaalisen median markkinointia sekä kaupungin virallisia verkkosivuja. Lisäksi käytössä oli tapauskohtaisesti muitakin markkinoinnin ja viestinnän tapoja.

Esteettömyys- ja saavutettavuustyö

Esteettömyyden ja saavutettavuuden edistäminen on tärkeä osa aitoa osallisuuden edistämistä. Kaupungin asukkaista on merkittävä osa mm. ikäihmisiä, puhuvat äidinkielenään jotain muuta, kuin suomea tai omaavat jonkinlaisia toimintakyvyn rajoitteita. Kaupungin kaiken toiminnan tulee olla myös heitä varten.

Ohjelmakauden aikana tehtiin esteettömyystyötä yhdessä kaupungin virallisen esteettömyystyöryhmän kanssa sekä sisäisesti mm. saavutettavuustyöryhmän kanssa. Ohjelmakauden aikana valmistui kaupungin Toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusohjelma, jossa esteettömyyden ja saavutettavuuden teemoja käsitellään laajasti ja mm. esteettömyyteen kytketään turvallisempi tila ja ns. psykologinen esteettömyys. Ohjelma täydentää osallisuustyötä ja mahdollistaa kuntalaisten parempaa osallistumista edistämällä kaikkien palveluiden yhdenvertaisuutta ja saavutettavuutta. Ohjelman poikkileikkaavina teemoina ovat mm. esteettömyys, saavutettavuus, selkokieli, monimuotoisuuden huomioiminen kaikessa toiminnan suunnittelusta sisältöihin ja viestintään sekä kaikkien asukasryhmien parempi huomiointi.

Lapsiystävällinen kunta -toiminta ja lasten osallisuus

Kotka on saanut Unicefin Lapsiystävällinen kunta -sertifikaatin 2025 ja lasten osallisuutta ja lapsivaikutusten arviointia kehitettiin ohjelmakaudella 2021–2025 aktiivisesti. Lasten ja päättäjien yhteisiä tapaamisia toteutettiin eri teemoilla ja Osun myötä lapset olivat aktiivisesti mukana kehittämässä omia lähiympäristöjään.

Lasten osallisuutta edistettiin aktiivisesti heidän arkiympäristöissään mm. varhaiskasvatuksen, opetustoimen ja nuorisopalveluiden perustyössä.

Kyselyt ja keskustelut

Erilaiset asiakaskyselyt ovat kaupungin toimintojen kehittämisen perusta. Asiakas- ja kuntalaiskyselyitä toteutetaan koko ajan ja niiden tuloksia käsitellään laajuuden mukaan paikallisesti palveluyksikössä ja asiakkaiden kanssa tai laajemmin osana kaupungin ohjelma- ja strategiavalmistelua tai hyvinvoinnin edistämistyötä.

Kyselyiden lisäksi toteutettiin erilaisia avoimia ja suljettuja keskusteluja, joissa apuna käytettiin dialogista menetelmää ja Erätaukokeskusteluja. Keskustelut toimivat syvemmän ymmärryksen lisäämisessä ja eri näkökulmien paremmassa ymmärtämisessä apuna ja suunnitelmien ja päätöksenteon tukena.

Äänestysaktiivisuuden edistäminen

Äänestäminen vaaleissa on yksi osallisuuden muoto. Osallisuusohjelmakauden aikana järjestettiin kolmet vaalit: Aluevaalit 2022, presidentinvaalit 2024 ja kunta- ja aluevaalit 2025. Äänestysaktiivisuutta pyrittiin lisäämään ohjelmakaudella viestinnän ja markkinoinnin avulla sekä järjestämällä vaalipaneeleita ja keskusteluja.

Yhdistys- ja hankeyhteistyö, vapaaehtoistoiminta

Merkittävä osallisuuden edistämisen muoto on toimintaosallisuuden tukeminen ja mahdollistaminen. Tähän sisältyy laajamittainen yhteistyö alueen yhdistysten, harrastustoimijoiden ja hankkeiden kanssa. Vapaaehtoistoiminta ja erilainen talkootyö ovat myös osallisuuden mahdollistamista. Yhdistysten ja harrastustoimijoiden kaupungin palveluita ylläpitävä ja täydentävä panos on merkittävä. Kaupungin eri toimialoilla tehdään eri tavoilla yhdistysyhteistyötä ja tuetaan toimintaa mm. avustuksin, lainaamalla tavaroita tai tarjoamalla muita resursseja. Lisäksi tarjotaan asiantuntija-apua ja ollaan mukana aktiivisesti hankkeiden ohjausryhmissä ja yhdistysten kehittämistyössä.

Vuosittain vakiintuneet yhdistysten kanssa yhteistyössä järjestetyt tapahtumat hyvinvoinnin edistämisen yksikössä ovat Yhdistystreffit ja Esteetön Kotka -päivän tapahtuma, (2024 osallistujia 35 yhteisöä) vapaaehtoisten piknik (2024 paikalla oli 70 vapaaehtoistyötä tekevää ja koordinoivaa) sekä vanhustenviikon pääjuhla (2024 osallistujia 120.) Lisäksi yhdistysverkostojen kanssa tuotetaan mm. Rakkausviikolla, Rasisminvastaisella viikolla, Mielessä Tuulee -viikolla ja Vanhustenviikolla paljon erilaista toimintaa.

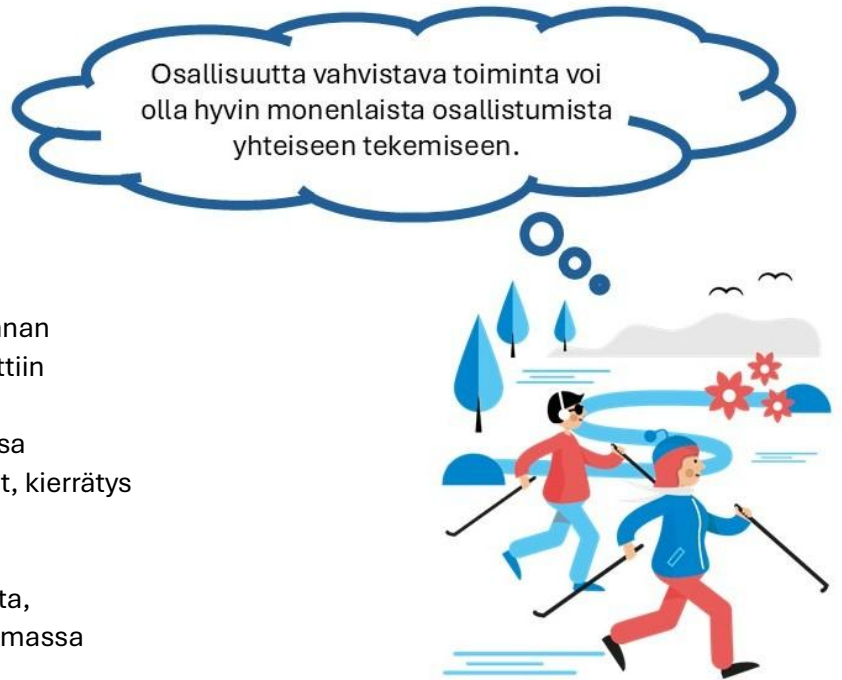
Yhdistystoiminnan tukena ja kokoavana verkkoalustana on otettu käyttöön lahella.fi -verkkopalvelu, joka korvaa entisen Yhdistysinfon. Lisäksi vapaaehtoisten rekrytointiin ja koordinointiin Kotkassa on yhdistysten ja muiden toimijoiden käytössä vapaaehtoistyö.fi -alusta.

Yhdistystoiminnan tukemiseen on monenlaisia keinoja aina näkyvyyden lisäämisestä ja tiedotuksesta rahalliseen tukeen.

Tapahtumat ja tempaukset

Osallisuustyön ytimessä on lisätä verkostoitumista, mahdollistaa verkostoista nousevaa aktiivisuutta ja tukea kaikenlaista omaehtoista tekemistä. Ohjelmakaudella oltiin mukana monenlaisilla teemaviikoilla, useissa eri tapahtumissa ja pyrittiin lisäämään myös yhdistys- ja hanketoiminnan näkyvyyttä. Lisäksi Osbun myötä järjestettiin useita pienempiä teematapahtumia ympäri kaupunkia. Teemoina tapahtumissa ja tempauksissa olivat mm. siivoustalkoot, kierrätys ja kiertotalous, lapset ja perheet, kulttuurihyvinvointi, yhdistystoiminnan näkyväksi tekeminen, vapaaehtoistoiminta, esteettömyys jne. Lisäksi oltiin markkinoimassa palveluita ja erityisesti Osbua monissa muiden toimijoiden tapahtumissa.

Mitä osataan ja tehdään nyt

Osallisuusohjelma 2021-2025 aloitti Kotkan kaupunkiorganisaatiossa systemaattisen osallisuustoimien seurannan ja kehittämisen. Ohjelman myötä eri vastuualueilla tehtävä osallisuustyö saatiin näkyväksi ja se kytkettiin paremmin hyvinvoinnin edistämiseen. Ohjelmatyön myötä osallisuustoimet lisääntyivät, kehittyivät ja tulivat vahvemmin mukaan kaikille toimialoille. Ohjelmakauden aikana kehitettiin toimintamalleja ja pysyvämpiä rakenteita mm. asukas- ja seurayhteistyöhön.

Ensimmäisen osallisuusohjelman myötä kaupungissa otettiin käyttöön Kuntaliiton osallisuuden jaottelu tieto-osallisuuteen, suunnitteluosallisuuteen, toimintaosallisuuteen ja päätöksenteko-osallisuuteen. Näiden kautta suunniteltiin toimenpiteet, joita ohjelmakauden aikana kokeiltiin ja toteutettiin.

Onnistumisina voidaan pitää ohjelmakaudella 2021-2025 mm. osallistuvan budjetoinnin kokeilua, kuntalaisten ja päättäjien erilaisia tapaamisia ja tiedotustilaisuuksia sekä kaavoituksen systemaattista osallistamisen prosessia. Positiivista palautetta osallisuuskyselyssä saatiin siitä, että mentiin kuntalaisten pariin paikan päälle. Lisäksi kiitosta sai kohtaamispaikkojen toiminta ja laajamittainen yhdistystoiminta koko kaupungissa sekä avoimuuden ja luottamuksen lisääntyminen yleisesti.

Osallisuuskysely ja muu tiedonkeruu

Osallisuusohjelmaan ja osallisuutta edistäviin toimiin liittyen toteutettiin keväällä 2024 kuntalaisille suunnattu laaja osallisuuskysely, johon vastauksia saatiin 1033. Kyselyssä selvitettiin osallisuusohjelman toimiin liittyviä teemoja ja kuntalaisten ajatuksia niistä. Lisäksi tietoa kerättiin

syksyn 2024 aikana Erätaukomenetelmällä toteutetuin teemakeskusteluin: Mikä minusta tekee kotkalaisen, Yhdenvertainen Kotka ja Unelmien Kotka nuorten silmin. Keskusteluihin kutsuttiin osallisuuskyselyissä yhteistietonsa jättäneitä kuntalaisia. Myös kaupunkistrategiaprosessissa pidettiin kolme kuntalaiskeskustelua sekä nuorten strategiapaja tiedonkeruun pohjana.

Tiedonkeruun ja palautteiden myötä korostui ajatus siitä, miten osallistumisen mahdollisuudet ovat kuntalaisille tärkeitä asioita ja lisäävät kotkalaisuuden kokemusta. Tärkeinä pidettiin kaikenlaista harrastus- ja yhdistystoimintaa ja yhteisöjä, joiden kanssa mielekkäitä asioita tehdään. Lisäksi osallistumiseen innosti mahdollisuus edistää omaa ja muiden hyvinvointia, mahdollisuus vaikuttaa asioihin ja tavata uusia ihmisiä. Palautteesta tuli vahvistus siihen, että toimet ovat olleet oikeanlaisia ja niitä tulee jatkaa. Huomiota tulee kuitenkin jatkossa kiinnittää enemmän niihin ihmisryhmiin, joiden tavoittamisessa on haastetta tai osallistumiselle on jotain muita esteitä. Lisäksi palautteissa nousi esiin kokemus siitä, ettei osallistuminen vaikuta mihinkään tai siitä ei saada tietoa, mihin muutosta tuli.

(https://www.kotka.fi/wp-content/uploads/2024/11/Osallisuuskyselyn-2024-tulokset_verkkoon.pdf)

Tampsan montun esteetön uimaranta on merkittävä liikuntarajoitteisten osallisuutta edistävä hanke Osallisuusohjelmakaudelta 2021-2025.

Osa 2:

Osallisuusohjelma 2025-2029

Osallisuustyön tarkoituksena on se, että kunnan kaikessa toiminnassa pyritään arvostamaan vuoropuheluun ja kuulemiseen. Palveluita suunnitellaan ja tuotetaan kuntalaisille sekä kuntalaisten kanssa. Kunnassa on pyrittävä aina varmistamaan yhdenvertaiset mahdollisuudet kaikille osallistua.

Osallisuuden edistämisen toimenpiteet on jaoteltu neljään osallisuuden muotoon. Näitä muotoja voidaan tarkastella rinnakkain toisiaan täydentävinä kokonaisuuksina. Osallisuuden edistämisen näkökulmasta tulee toiminnoissa pyrkiä edelleen enemmän vuorovaikutukseen ja kuntalaisten mukaan ottamiseen, osallistamiseen.

Tieto-osallisuus

Tieto-osallisuus käsittää asukkaan oikeuden tiedon saamiseen ja tuottamiseen. Kaupungin toiminnan ja päätöksenteon tulee olla mahdollisimman avointa. Viestinnän on oltava oikea-aikaista ja ymmärrettävää. Tieto-osallisuus liittyy kuntalaisten oikeuteen saada tietoa, kuntalaisten kuulemiseen ja kyselyihin vastaamiseen.

Suunnitteluosallisuus

Asukas osallistuu kaupungin toiminnan suunnitteluun ja kertoo mielipiteitään.

Suunnitteluosallisuuden muotoja on lukuisia kuten asukasraadit, asukas- ja kyläillat, asiakaspalaute ja -kyselyt, sähköiset osallistumiskanavat ja osallistuva budjetointi

Toimintaosallisuus

Toimintaosallisuus on ihmisen omaa toimintaa ja konkreettista osallistumista erilaisiin tehtäviin omassa päivittäisessä elinympäristössä. Tällaista toimintaa voi olla esimerkiksi osallistuminen erilaisiin tapahtumiin, vapaaehtoistoimintaan, talkootyöhön, yhdistystoimintaan tai kohtaamispaikkatoimintaan.

Päätöksenteko-osallisuus

Asukkaalla on mahdollisuus osallistua itseä tai vaikkapa omaa asuinalueita koskevien asioiden valmisteluun esimerkiksi toimimalla kaupungin vaikuttamistoimielimissä tai muissa kaupungin luottamustehtävissä. Yhteiskehittäminen on tapa valmistella tulevia hankkeita, toimintoja tai päätöksiä yhdessä kuntalaisten ja sidosryhmien kanssa. Myös äänestämisen suorissa vaaleissa ja osallistuminen neuvoo antavaan kansanäänestykseen ovat päätöksenteko-osallisuuden muotoja.

Kotkan Osallisuusohjelma 2025-2029 osana Kotkan kaupunkistrategiaa ja hyvinvoinnin edistämistä

Kotkan kaupungin osallisuusohjelma tukee osaltaan Kotkan kaupunkistrategiaa 2035 ja erityisesti sen painopistettä Hyvinvoiva Kotka:

1. Varmistamme toimivan, turvallisen ja laadukkaan arjen kaikenikäisille.

Osallisuustyön ytimessä on hyvän arjen mahdollistaminen lisäämällä yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja osallistumisen mahdollisuuksia. Hyvän ja laadukkaan arjen asiantuntijoita ovat kuntalaiset. Heidän kuulemisensa ja avoin, dialoginen keskustelukulttuuri tukevat osallisuutta. Esteettömyyden edistäminen, saavutettavuus sekä turvallisempi tila mahdollistavat useammalle osallistumisen mahdollisuuksia.

2. Rakennamme yhteistyöllä vetovoimaista ja viihtyisää elinympäristöä.

Viihtyisän elinympäristön rakentaminen on koko Kotkan yhteinen asia. Viihtyisyydellä voi käsittää monenlaisia asioita, kuten toimintaympäristöt, toimintatavat ja kotkalaisen välittömän asenteen ja avoimuuden. Kuntalaisten, yritysten, yhdistysten, seurojen ja kylätoimijoiden kanssa toteutettu työ viihtyisyyden eteen tulee tunnistaa ja omaehtoista aktiivisuutta tukea.

Osallisuusohjelma määrittää osallisuustyön periaatteet ja painotukset tulevalle valtuustokaudelle 2025-2029.

Osallisuuden periaatteet:

Rakkaus:	Keskustelu vahvistaa luottamusta.
Reiluus:	Kotkassa ollaan avoimia päätöksenteossa ja kaikessa toiminnassa.
Rohkeus:	Kotkassa hyödynnetään kuntalaisilta saatua tietoa ja kokemusta.

Hyvinvointi ja osallisuus

Osallisuuden kokemus on vahvasti kytköksissä ihmisen hyvinvointiin. Osallisuudessa on kyse ihmisen ydintarpeesta, jonka täyttymättömyys heijastuu elämän eri osa-alueille vaikuttaen hyvinvointiin, terveyteen, tuottavuuteen ja sisäiseen turvallisuuteen. Yksinäisyyden kokemus on räjähdyksmäisesti kasvava ongelma, jonka tutkimukseen perustuvia terveysvaikutuksia kuvataan mm. seuraavasti (osallistujiensuomi.fi):

Puute sosiaalisista kontakteista (yksinäisyys) nostaa ennen aikaisen kuoleman riskiä enemmän kuin tupakointi (15 savuketta päivässä), alkoholi (6 annosta päivässä), liikkumattomuus, ylipaino ja ilmansaasteet (Holt-Lundstad et al 2017)

Osallisuusohjelma kytkeytyy Hyvinvointisuunnitelman (Luonnos 28.3.2025) painopisteeseen 2. Osallisuus, yhteisöllisyys ja vaikuttava verkostoyhteistyö ja tukee osaltaan painopisteiden tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista.

Lainsäädäntö

Kuntalain 22 pykälän mukaan kunnan asukkailla ja palveluiden käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Valtuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen mahdollisuuksista. Kunnan päätettävissä on toimintatavat millä se osallisuutta edistää. Niitä voivat olla mm. seuraavat toimintatavat:

1. järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä kuntalaisraateja
2. selvittämällä asukkaiden mielipiteitä ennen päätöksentekoa;
3. valitsemalla palvelujen käyttäjien edustajia kunnan toimielimiin;
4. järjestämällä mahdollisuuksia osallistua kunnan talouden suunnitteluun;
5. suunnittelemalla ja kehittämällä palveluja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa;
6. tukemalla asukkaiden, järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista asioiden suunnittelua ja valmistelua.

Hyte-kerroin

HYTE-kerroin ilmaisee kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön aktiivisuutta, perustuen prosessi- sekä tulosindikaattoreihin. HYTE-kerroin esitetään asteikolla 0-100, jossa parempaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä ilmentää suuremmat HYTE-kertoimen arvot.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan.

HYTE-kertoimen laskennassa yhtenä käytettävänä indikaattorina on kuntajohdon kyselyssä osallisuuden edistäminen. TEAviisarin tiedonkeruu toteutetaan joka toinen vuosi ja sisältää useita osallisuuden edistämiseen liittyviä kysymyksiä. Osallisuustyö kytkeytyy vahvasti kunnan hyvinvoinnin edistämiseen.

Osallisuusohjelmaa täydentävät ohjelmat ja suunnitelmat

Toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusohjelma 2025-2029, joka on hyväksytty valtuustossa 27.1.2025. Ohjelma on ensimmäinen koko kaupunkiorganisaatiosta koskeva ohjelma, joka pyrkii muodostamaan kokonais kuvan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kokonaisuudesta kuntalaisille tuotettavissa palveluissa ja edistämään teemoja suunnitelmallisesti.

<https://www.kotka.fi/kotkan-kaupunki/strategia-ja-ohjelmat/ohjelmat/>

Lisäksi osallisuustyötä täydentää Vammaispoliittinen ohjelma (Luonnos) sekä esteettömyystyö.

Osallisuusohjelman tavoitteet:

Osallisuusohjelman tavoitteet määrittävät osallisuustyön tulevan valtuustokauden painotukset. Tavoitteet on johdettu kaupungin arvoista ja pohjautuvat kaupunkistrategian painopisteeseen Hyvinvoiva Kotka. Tavoitteet tukevat Kotkan kaupungin hyvinvoinnin edistämistyötä osallisuuden näkökulmasta.

1. Osallisuuden edistäminen

Hyvinvoinnin edistämisen näkökulmasta on tärkeää osallisuustyön koordinointi ja toimien jatkuvuuden varmistaminen, sekä vaikuttavuuden seurannan kehittäminen.

Osallisuuden kokemus liittyy ihmisen hyvinvointiin. Osallistumisen ja kuulemisen mahdollisuuksia lisäämällä ja erityisesti osallisuuden kokemukseen panostamalla voidaan kustannustehokkaasti omia toimintatapoja kehittämällä edistää hyvinvointia laajemminkin.

Osallisuuden edistäminen on toimintatapa, jossa keskiössä on aina se, että toiminnan kohde saa riittävästi tietoa, pääsee vaikuttamaan toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen sekä halutessaan mukaan toimintaan. Osallistujien asiantuntemusta hyödynnetään ja ajatuksia kuunnellaan. Hankalistakin asioista keskustelemalla voidaan lisätä yhteistä ymmärrystä ja kasvattaa osallisuuden kokemusta.

Osallisuuden kokemus lisää omistajuutta ja vastuun ottamista yhteisistä asioista. Osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemusta vahvistamalla voidaan vähentää ilkeävaltaa ja välinpitämättömyyttä sekä edistää hyviä väestösuhteita. Kokemus omasta merkityksellisyydestä yhteisön jäsenenä lisää turvallisuuden tunnetta ja kriinkestävyyttä sekä koko yhteisön toimintakykyä yllättävissä tilanteissa. Osallisuuden kokemus edistää myös positiivista puhetta ja toimii markkinointivalttina.

2. Yhteiset päämäärät verkostoissa

Verkostoyhteistyön vahvistaminen ja eri toimijoiden asiantuntijuuden hyödyntäminen hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämistyössä.

Osallisuustyötä tehdään parhaimmillaan laajamittaisesti paikallisten toimijoiden kanssa. Verkostoyhteistyö itsessään on jo osallistamista. Yhteistyössä mukana voivat olla mm. paikalliset oppilaitokset, yhdistykset, yritykset, seurakunnat jne. Verkostoissa on laajamittaista oman alan asiantuntijuutta ja sen hyödyntämiseen osallisuustyössä voidaan panostaa.

Pidemmälle vietyä osallisuutta edistetään verkostoissa niin, että eri toimijat työskentelevät yhteisen päämäärän eteen ja kaikki hyötyvät yhteistyöstä. Verkostoissa tavoitteiden asettelu ja verkostojen toiminnan johtaminen korostuvat. Toimivissa verkostoissa tilanne on ns. win-win, kun verkoston osallistujat saavat olla osa kaupungin toimintaa ja kokevat hyötyä siitä esim. näkyvyyden tai imagon kautta. Kaupungin toimialat puolestaan voivat verkostojen avulla täydentää resurssejaan, lisätä asiantuntemustaan tai hyödyntää verkostoja muilla tavoin.

3. Aktiivisen kansalaisuuden ja osallisuuden mahdollistaminen

Esteettömyys-, saavutettavuus-, tasa-arvo- monimuotoisuus- ja yhdenvertaisuustyön edistäminen, turvallisemman tilan varmistaminen

Aktiivinen kansalaisuus pitää sisällään monenlaisia asioita, kuten osallistumista yhteiskunnalliseen vaikuttamistoimintaan, kulttuuritoimintaan, vapaaehtoistoimintaan tai yhdistystoimintaan. Se pitää sisällään myös yksilön itsensä osallistumisen mahdollisuuksien lisäämistä ja osallistumisen tukemista.

Kunnassa osallisuuden mahdollisuuksia edistää mm. se, että kaupungin kaikissa toiminnoissa ja palveluissa huomioidaan moninaiset kuntalaiset. Osattomuuden ja yksinäisyyden kokemus koskettaa useimmin ihmisryhmiä, jotka ovat jonkin henkilökohtaisen ominaisuuden perusteella tosiasiallisesti heikommassa asemassa. Kyseessä voivat olla mm. iäkkäämmät ihmiset, vammaiset tai maahanmuuttajataustaiset ihmiset.

4. Avoimuuden ja läpinäkyvyyden vahvistaminen

Avoimen hallinnon ja avoimen toimintakulttuurin edistäminen kaupungin toiminnassa

Osallisuuden edistämisen näkökulmasta avoimen hallinnon edistämisessä keskeistä on koko päätöksentekorakenteen läpinäkyvyys ja toimivuus. Aukkaalla tulee olla mahdollisuus saada tietoa sekä osallistua itseä ja omaan lähiympäristöä koskevien asioiden valmisteluun. Tämä pitää sisällään sen, että tietoa tulee olla saatavilla oikeaan aikaan, monipuolisesti, saavutettavasti ja ymmärrettävästi. Avointa hallintoa ja eri asukasryhmien kuulluksi tulemista edistävät viralliset vaikuttajatoimielimet ja niitä täydentävät toimialakohtaiset kuulemistavat.

Avoimen hallinnon edistämistä on myös kuntalaisten, päättäjien ja virkahenkilöstön vuoropuhelu, jossa asioista keskustellaan eri näkökulmista. Asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa riittävä kuntalaisten kuuleminen ja mukaan ottaminen usein jouduttaa prosesseja pidemmällä aikavälillä. Yhteinen suunnittelu mm. vähentää valituksia ja mahdollistaa ennakko vaikutusten paremman arvioinnin.

Osallisuustyön toteutus

Osallisuusohjelman 2025-2029 toimenpiteet mukailevat jo totuttuja ja ovat jaoteltu tieto-, suunnittelu-, päätöksenteko- ja toimintaosallisuutta edistäviin toimiin. Vastuualueet päättävät toimintatavat itsenäisesti ja valitsevat toimenpiteistä omaa työtään täydentävät toimintatavat. Valitut toimenpiteet perustuvat osallisuuskyselyn 2024 tuloksiin sekä sisäiseen kyselyyn tammikuussa 2025 Avoin hallinto- ja osallisuustyöryhmälle.

Kun haluat edistää kaikkien osallisuutta, noudata näitä osallisuuden edistämisen periaatteita (thl.fi):

Ihminen voi osallistua toimintaan tai palveluun omaehtoisesti.

Osallistujan kanssa etsitään yksilöllisiä ratkaisuja.

Osallistuja kohdataan kunnioittaen ja kategorisoimatta.

Yksin jääneet ja omiin oloihinsa päätyneet löydetään ja saadaan mukaan toimintaan.

Toimintaa tai palvelua kehitetään yhdessä.

Toiminta vahvistaa osallistujan vaikuttamismahdollisuuksia myös toiminnan ulkopuolella.

Ihminen pääsee osaksi itselleen tärkeää yhteisöä.

Ihminen pääsee nauttimaan yhteisestä hyvästä ja voi osallistua sen tuottamiseen ja jakamiseen tasavertaisena muiden kanssa.

Ihminen saa arvostusta, kiitosta ja yhteyksiä muihin ihmisiin. Yhteiskuntaryhmät kohtaavat.

Osallisuutta edistävät keinot juurtuvat osaksi jatkuvaa toimintaa.

Kotkan vammaisneuvosto tuo osaltaan tärkeää tietoa ja osaamista kunnan toimintoihin vammaisten osallisuuden edistämiseen liittyen. Kuvassa valtuustokauden 2021-2025 vammaisneuvosto sekä tietokoneella hyvinvointijohtaja Kati Homanen.

Osallisuustoimenpiteitä suunnitellessa tulee pitää mielessä, että laaja osallistaminen voi tuoda lisäarvoa toimintaan, mutta ei ole aina tarpeellista oman päivittäisen perustyön teossa. Osallisuuden edistämiseen ja mahdollistamiseen kannattaa panostaa kunnolla silloin, kun siihen lähtee. Asiakaskyselyt ovat hyvä pohja kuntalaistiedon keruulle, mutta yksipuolinen tapa osallistaa.

Osallisuusohjelman tutut toimenpiteet:

Tieto-osallisuus	Suunnittelu-osallisuus	Päätöksenteko-osallisuus	Toimintaosallisuus
Tiedotukseen panostaminen, verkkoviestintä	Asukas- ja asiakasraadit	Äänestäminen	Kaupungin tilat
Vuorovaikutukseen panostaminen, asukastilaisuudet, kyselyt, sähköiset palautteet	Päättäjien ja kuntalaisten tapaamiset	Valtuusto, kaupunginhallitus, lautakunnan, vaikuttamistoimielimet	Kohtaamispaikkatoiminta
Julkiset esityslistat ja pöytäkirjat	Kylässä Kotkassa -toimintamalli		Osallistuminen tapahtumiin
Asiakaspalvelupiste Ruori	Kumppanuuspöytä -toimintamalli		Vapaaehtoistoiminta
	Sähköinen osallisuusalue		Yhdistysyhteistyö

Osallisuustyötä jatketaan ohjelmakaudella 2025-2029 totuttuun ja opittuun tapaan. Toimenpiteissä painotetaan edelleen kuntalaisten suuntaan tehtävää aktiivista tiedotusta, kuulemista ja yhteistä asioiden pohtimista ja suunnittelua sekä aktiivista palautteen ja tiedon keruuta.

Asukas- ja asiakasraadit, kumppanuuspöytä- ja verkostotyö

Asukas- ja asiakasraatitoimintaa, erilaisia foorumeita ja yhteistyöryhmiä jatketaan toimialakohtaisesti ja projektikohtaisesti edelleen. Kuntalaisten, kolmannen sektorin, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa tehtävä yhteistyö laajentaa näkökulmaa ja antaa toimintaan myös lisäresursseja. Osallisuustyössä kunnioitetaan verkostoista tulevaa asiantuntemusta, panosta ja tuetaan myös heidän toimintaansa.

Kylässä Kotkassa toiminta sekä kuntalaisten ja päättäjien tapaamiset

Ohjelmakaudella 2021-2025 tutuksi tullutta Kylässä Kotkassa -toimintaa jatketaan edelleen. Kylässä Kotkassa toimintaa toteutetaan valtuustokaudella 2025-2029 niin, että vierailaan kutsuttuna erilaisissa tapahtumissa, tilaisuuksissa, kylissä, kaupunginosissa jne. Vierailuilla on mukana tarpeen mukaan virkahenkilöstä ja kutsuttuina myös kaupunginhallituksen, valtuuston ja lautakuntien jäseniä.

Tilaisuuksien tarkoituksena on tiedonjako, yhteinen keskustelu, alueiden kehittäminen, pienten pulmien ratkominen sekä pidemmälle tulevaisuuteen suuntaava pohdinta. Käsittelyssä olevat teemat tulevat kutsujilta ja tapahtumien järjestelyissä tehdään tiivistä yhteistyötä heidän kanssaan.

Osallisuusohjelmakaudella pyritään järjestämään myös kerran vuodessa kuntalaisten ja päättäjien tapaaminen esim. päättjäkahvien merkeissä. Tällaiseen avoimeen tilaisuuteen kutsutaan kuntalaiset tapaamaan päättäjiä yhteiseen keskusteluun ilman ennakoon määritettyjä teemoja.

Kylässä Korkeakoskella -tilaisuudessa 2022 kaupunginjohtaja Esa Sirviö huomioi kylän pitkäaikaisen aktiivin Jasu Viikarin työstään kyläyhteisön eteen.

Toimintaosallisuuden tukeminen

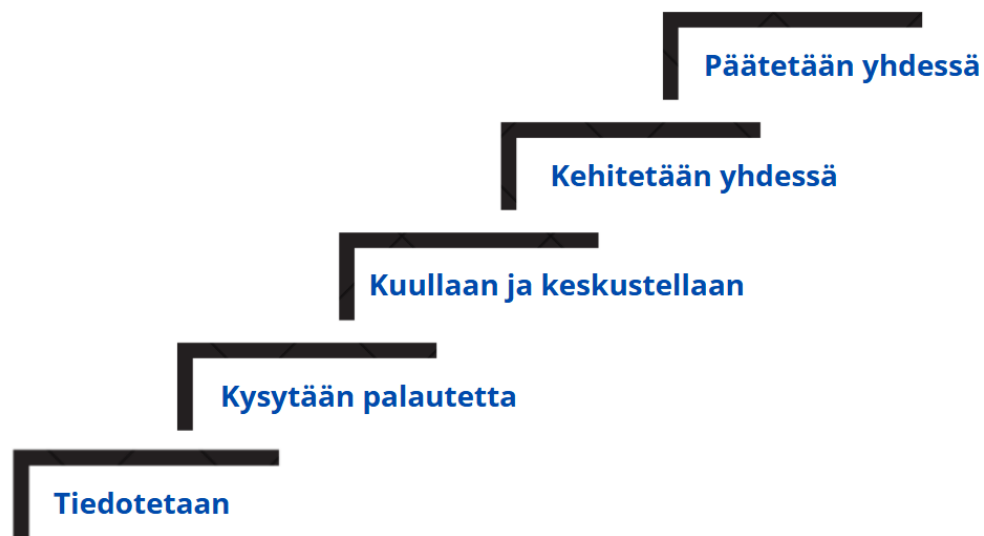
Osallisuuden kokemusta vahvistetaan edelleen tukemalla monenlaista omaehtoista aktiivisuutta, kuten yhdistystoimintaa, vapaaehtoistoimintaa ja kuntalaisten muuta omaa aktiivisuutta.

Osallisuuden näkökulmasta kaupungin vastuualueita kannustetaan suhtautumaan positiivisesti erilaisiin aloitteisiin ja kannustetaan pohtimaan ennakkoluulottomasti ratkaisuja siihen, miten kuntalaisilta ja verkostoista tulevaa aktiivisuutta voitaisiin parhaiten tukea.

Uuden ohjelmakauden kehittämisen painopisteteet:

Osallisuuden edistäminen on parhaimmillaan ilmiölähtöistä reagointia kuntalaisilta ja ympäriltä tuleviin ajatuksiin ja tarpeisiin. Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä edistetään kuulemalla, kehittämällä ja monesta näkökulmasta asiaa pohtimalla. Osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksen taustalla ovat kiinnostus yhteisistä asioista, omaehtoinen tekeminen ja mahdollisuudet osallistua itselleen sopivalla tavalla.

Osallisuutta ja sen edistämistä voidaan lähestyä tasoajattelun kautta, jossa ensimmäisellä tasolla on tiedottaminen ja sitä kautta edetään yhteiseen päätöksentekoon. Tulevalla osallisuusohjelmakaudella osallisuudessa pyritään lisäämään yhteistä suunnittelua ja päätöksentekoa mahdollisuuksien mukaan. Yhteinen päätöksenteko lisää kuntalaisten vastuun ottamista ja aktiivista toimijuutta.

Osallisuuden portaat -kuvio mukaillen: <https://osana.fi/osallisuus/>

Yhteiskehittäminen

Yhteiskehittämisellä tarkoitetaan toimintatapaa, jossa eri toimijat, kuten käyttäjät, sidosryhmät, asiantuntijat ja yritystoimijat, oppilaitokset sekä yhdistystoimijat osallistuvat tapauskohtaisesti palvelun, alueen tai toiminnan tms. suunnitteluun ja kehittämiseen. Tavoitteena on hyödyntää eri osapuolten osaamista ja näkökulmia, jotta lopputulos vastaisi paremmin käyttäjien tarpeita ja odotuksia. Yhteiskehittämistä voi toteuttaa monella tavalla, järjestämällä esimerkiksi asukasraatitoimintaa, työpajoja, keskusteluja tai prototyyppien testaamista. Se edistää avoimuutta, käyttäjälähtöisyyttä uusien toimintamallien syntyä. Yhteiskehittäminen myös tasoittaa muutosvastarintaa hankalissa tapauksissa.

Yhteiskehittämisen kautta on mahdollisuus valmistella päätöksentekoa yhdessä kuntalaisten kanssa sekä tehdä ennakkoarvioitusten arviointia perustuen laajempaan kokemukseen.

Keskustelut

Yhteistä ymmärrystä, yhdenvertaisuutta ja avoimuutta voidaan lisätä yhteisin keskusteluin. Keskusteluissa on mahdollisuus pysähtyä kuulemaan ja pyrkiä ymmärtämään kaikkien keskustelijoiden näkökulma käsiteltävään asiaan. Arjen todellisuus näyttää erilaiselle eri ihmisten näkökulmasta.

Kotkan kaupungissa on käytössä mm. Erätauko-menetelmä sekä ja dialogiset toimintatavat. Näitä hyödynnetään osallisuuden edistämiseksi, yhteisen ymmärryksen rakentamisessa ja haastavista asioista keskusteltaessa.

Hyvien väestösuhteiden verkosto

Hyvien väestösuhteiden edistäminen tarkoittaa toimia, jotka parantavat eri väestöryhmien välistä ymmärrystä, yhteistyötä ja hyvää yhteiseloä. Hyvien väestösuhteiden verkostoa kehitetään ja siitä pyritään saamaan aikaiseksi toimintamalli, joka kokoaa yhteen eri väestöryhmien edustajia, heidän kanssaan toimivia tahoja ja yhdistyksiä jne. Verkosto kokoontuu säännöllisesti ja työskentelee yhdessä parempien väestösuhteiden edistämiseksi. Verkostossa voidaan hyödyntää mm. kumppanuuspöytä-toimintamallia.

Monimuotoisuusraati

Kotkan kaupungilla toimii viralliset vaikuttajatoimielimet ikäihmisten neuvosto, vammaisneuvosto ja nuorisovaltuusto. Lisäksi esteettömyyttä edistämään on asetettu vammaisneuvoston alaisuudessa toimiva esteettömyystyöryhmä sekä saariston asioita koskevissa asioissa asiantuntijaelimenä toimii saaristotoimikunta.

Virallisten ja kaupunginhallituksen asettamien toimielinten rinnalla aloitetaan asukasraatitoiminta. Raadin toimintakausi ei ole yhteydessä valtuustokauteen. Asukasraatiin pyritään kokoamaan mahdollisimman monimuotoinen kokoonpano osallistujia. Asukasraadin koonnissa hyödynnetään osallisuuskyselyyn vastanneita henkilöitä, verkostoja ja avointa hakua. Raadin tarkoituksena on vahvistaa erityisesti hyvinvoinnin edistämisen palveluiden henkilöstön osaamista ja ymmärrystä erilaisten ihmisten tarpeista ja kohtaamista haasteista.

Lasten ja nuorten osallisuuden edistäminen

Lasten ja nuorten osallisuuden mahdollistaminen on yksi osa kunnan terveyden edistämistä, osallisuuden lisäämistä ja vaikuttamisen mahdollisuuksien parantamista. Se vaikuttaa myös kunnan HYTE-kertoimeen.

Kotka sai UNICEFIN Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen keväällä 2025. Tämän myötä lasten osallisuuden varmistaminen on yhä merkittävämmässä roolissa kunnan kaikessa toiminnassa. Lasten ja nuorten osallistumisen mahdollisuuksia kehitetään tulevalle osallisuusohjelmakaudella koko organisaatiossa.

Lasten ja nuorten ottaminen mukaan kaikkeen toimintaan aina suunnittelusta toteutukseen ja tekemiseen lisää osallisuuden kokemusta ja sitä kautta hyvinvointia.

Sähköisen osallistumisen kehittäminen, osallisuusalusta

Osallistumisen mahdollisuuksia on monenlaisia ja niitä tuleekin tarjota eri asukasryhmät huomioiden. Sähköinen osallistumien ja erilaisten osallisuusprojektien kehittäminen tukee laajempien asukasryhmien tavoittamista. Sähköinen osallistuminen on ajasta ja paikasta riippumatonta ja se onnistuu usein myös apuvälineitä käyttämällä.

Sähköisellä osallisuudella voidaan näppärästi tavoittaa laajojakin asukasmääriä suhteellisen helposti. Sähköistä osallisuutta tullaan kehittämään sähköisellä osallisuusalustalla yhdessä koko organisaation kanssa.

Osallisuustoimien vaikuttavuuden näkyväksi tekeminen

Osallisuusohjelman tavoitteina ohjelmakaudella 2025-2029 ovat:

1. Osallisuuden edistäminen
2. Yhteiset päämäärät verkostoissa
3. Aktiivisen kansalaisuuden ja osallisuuden mahdollistaminen
4. Avoimuuden ja läpinäkyvyyden vahvistaminen

Vastuualueilla tehtävien osallisuustoimien tulee tukea näitä tavoitteita ja toimintaa tulee myös arvioida suhteessa näihin.

Osallisuustoimien vaikuttavuuden näkyväksi tekeminen on tärkeää, jotta voidaan arvioida ja kehittää toimien tehokkuutta. Myös kuntalaisten osallisuuden kokemuksen kannalta on tärkeää saada tietoa siitä, miten heidän osallistumisensa vaikutti asioihin. Osallisuustoimien vaikuttavuuden osoittaminen ja näkyväksi tekeminen tulevalla ohjelmakaudella tulee ottaa vahvasti mukaan kaikkiin projekteihin ja osallisuustoimiin.

Raportointi, mittaaminen ja arviointi

Osallisuusohjelman ja osallisuustyön etenemistä seuraa Avoin hallinto ja osallisuus -työryhmä, jonka puheenjohtajana toimii hallintojohtaja ja sihteerinä osallisuuskoordinaattori. Jäsenet ovat kaupungin eri vastuualueilta ja vastaavat omalta osaltaan osallisuustoimien toteutumisesta, seurannasta, arvioinnista ja raportoinnista. Osallisuustyölle asetetaan vuosittain talousarvion valmistelun yhteydessä toimialakohtaiset painopisteet, joiden toteutumista seurataan raportoinnin yhteydessä.

Osallisuustoimien vaikuttavuuden arviointiin otetaan käyttöön osallisuustoimien itsearvioinnin mittaristo. Osallisuusohjelmatyön itsearviointi toteutetaan vuosittain joka vastuualueella. Itsearviointiin perustuen osallisuusohjelman mukaisesta työstä raportoidaan vuosittain hyvinvointilautakunnalle erillisellä osallisuustyön raportilla, jonka kokoaa osallisuuskoordinaattori, sekä tilinpäätöstekstin yhteydessä.

Itsearvioinnin mittaristoa apuna käyttäen osallisuustyötä voidaan kehittää vastuualuekohtaisesti vastaamaan paremmin osallisuuden ja hyvinvoinnin edistämistyötä. Mittariston kysymykset pohjautuvat THL:n 24 osallisuuden apukysymykseen, TEAviisarin tiedonkeruuseen vuodelta 2023 sekä Osallisuusohjelmassa 2021-2025 sekä Osallisuusohjelmassa 2025-2029 esitettyihin toimenpiteisiin.

Osallisuustyötä ja toimenpiteiden koettua tarkoituksenmukaisuutta arvioidaan kerran valtuustokaudessa kuntalaisille toteutettavalla osallisuuskyselyllä. Kysely on toteutettu 2019 ja 2024.

Osallisuusohjelmakauden 2025-2029 tavoitteena on vahvistaa osallisuustyön suunnitelmallisuutta, ottaa osallisuustoimien itsearvioinnin mittari käyttöön, toteuttaa osallisuustoimien itsearviointi vastuualueittain vuosittain ja saada mittaustuloksen koko kaupunkiorganisaation keskiarvosta nousujohteinen.

Lähteet:

Osallisuusohjelma 2021-2025

Osallisuuskysely 2024

Kuntalaiskuulemiset 2024:

Erätaukokeskustelut

Kaupunkistrategiatyöpajat

Osallistujien Suomi, Kansallinen osallisuuden vahvistamisen ja yksinäisyyden vähentämisen toimenpideohjelma

Osallisuuden 24 apukysymystä, thl.fi

TEAviisarin tiedonkeruu kuntajohdolle

Hallituksen tasa-arvo-ohjelma 2024-2027

Osallisuusohjelma 2025-2029

Hyvinvointilautakunta 30.9.2025

Osallisuuskoordinaattori Hanna Pikka

Osallisuusohjelman mukainen työ alkanut 2021 ensimmäisen ohjelman myötä

1. Tieto-osallisuus
2. Suunnitteluosallisuus
3. Päätöksenteko-osallisuus
4. Toimintaosallisuus

TIETO-OSALLISUUS	SUUNNITTELU-OSALLISUUS	PÄÄTÖKSENTEKO-OSALLISUUS	TOIMINTA-OSALLISUUS
Monipuoliset tiedotuskanavat	Asukas- ja asiakasraadit <i>*uusi</i>	Äänestäminen kuntavaaleissa	Kaupungin tilat
Verkkoviestintä	Kaupunginhallituksen ja kuntalaisten tapaamiset <i>*uusi</i>	Kaupunginvaltuusto	Kohtaamispaikat
Esityslistat ja pöytäkirjat	Kylässä Kotkassa - toimintamalli <i>*uusi</i>	Lautakunnat	Osallistuminen tapahtumiin
Viestintä tapahtumien esteettömyydestä (vammaiskortti.fi)	Osallistuva budjetointi <i>*uusi</i>	Ikäihmisten neuvosto	Talkootyö
Esite esteettömistä tiloista Kotkassa	Kumppanuuspöytä -toimintamalli <i>*uusi</i>	Vammaisneuvosto	Vapaaehtois-toiminta
Vuorovaikutuksen lisääminen	Digitaalisten keinojen ja välineiden kehittäminen <i>*uusi</i>	Esteettömyys -työryhmä	
Asukastilaisuudet	Palautteen antaminen sähköisen järjestelmän kautta	Saaristotoimikunta	
Kaupungin kyselyt	Vaikuttaminen ja mahdollisuus palautteen antoon kaavaprosessin eri vaiheissa	Monikulttuuristen asioiden käsittelemistä edistävä toimielin <i>*uusi</i>	
Valmistelussa olevat kaava-aineistot	Ennakkovaikutusten arviointi	Nuorisovaltuusto	
Asiakaspalvelupiste Ruori		Lasten parlamentti	
		Oppilas- ja opiskelijakuntatoiminta	
		Suora vaikuttaminen	

Osallisuusohjelman 2025-2029 valmistelu

- Osallisuusohjelmaan liittyen toteutettiin keväällä 2024 kuntalaisille suunnattu laaja osallisuuskysely, johon vastauksia saatiin 1033.
- Lisäksi tietoa kerättiin syksyn 2024 aikana Erätaukomenetelmällä toteutetuin teemakeskusteluin:
Mikä minusta tekee kotkalaisen
Yhdenvertainen Kotka
Unelmien Kotka nuorten silmin.
- Myös kaupunkistrategiaprosessissa pidettiin kolme kuntalaiskeskustelua sekä nuorten strategiapaja tiedonkeruun pohjana.

”Huomiota tulee jatkossa kiinnittää enemmän niihin ihmisryhmiin, joiden tavoittamisessa on haastetta tai osallistumiselle on jotain muita esteitä. Lisäksi nousi esiin kokemus siitä, ettei osallistuminen vaikuta mihinkään tai siitä ei saada tietoa, mihin muutosta tuli. ”

Kotkan Osallisuusohjelma 2025-2029 osana Kotkan kaupunkistrategiaa ja hyvinvoinnin edistämistä

Kotkan kaupungin osallisuusohjelma tukee osaltaan Kotkan kaupunkistrategiaa 2035 ja erityisesti sen painopistettä Hyvinvoiva Kotka:

1. Varmistamme toimivan, turvallisen ja laadukkaan arjen kaikenikäisille.

Osallisuustyön ytimessä on hyvän arjen mahdollistaminen lisäämällä yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja osallistumisen mahdollisuuksia. Hyvän ja laadukkaan arjen asiantuntijoita ovat kuntalaiset. Esteettömyyden edistäminen, saavutettavuus sekä turvallisempi tila mahdollistavat useammalle osallistumisen mahdollisuuksia.

2. Rakennamme yhteistyöllä vetovoimaista ja viihtyisää elinympäristöä.

Viihtyisyydellä voi käsittää monenlaisia asioita, kuten toimintaympäristöt, toimintatavat ja kotkalaisen välittömän asenteen ja avoimuuden. Kuntalaisten, yritysten, yhdistysten, seurojen ja kylätoimijoiden kanssa toteutettu työ viihtyisyyden eteen tulee tunnistaa ja omaehtoista aktiivisuutta tukea.

Lainsäädäntö

Kuntalain 22 pykälän mukaan kunnan asukkailla ja palveluiden käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan.

HYTE-kerroin

HYTE-kerroin ilmaisee kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön aktiivisuutta. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan.

HYTE-kertoimen laskennassa yhtenä käytettävänä indikaattorina on kuntajohdon kyselyssä osallisuuden edistäminen.

Tavoitteet osallisuusohjelmassa 2025-2029:

1. Osallisuuden edistäminen

Hyvinvoinnin edistämisen näkökulmasta on tärkeää osallisuustyön koordinointi ja toimien jatkuvuuden varmistaminen, sekä vaikuttavuuden seurannan kehittäminen.

2. Yhteiset päämäärät verkostoissa

Verkostoyhteistyön vahvistaminen ja eri toimijoiden asiantuntijuuden hyödyntäminen hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämistyössä.

3. Aktiivisen kansalaisuuden ja osallisuuden mahdollistaminen

Esteettömyys-, saavutettavuus-, tasa-arvo-, monimuotoisuus- ja yhdenvertaisuustyön edistäminen, turvallisemman tilan varmistaminen.

4. Avoimuuden ja läpinäkyvyyden vahvistaminen

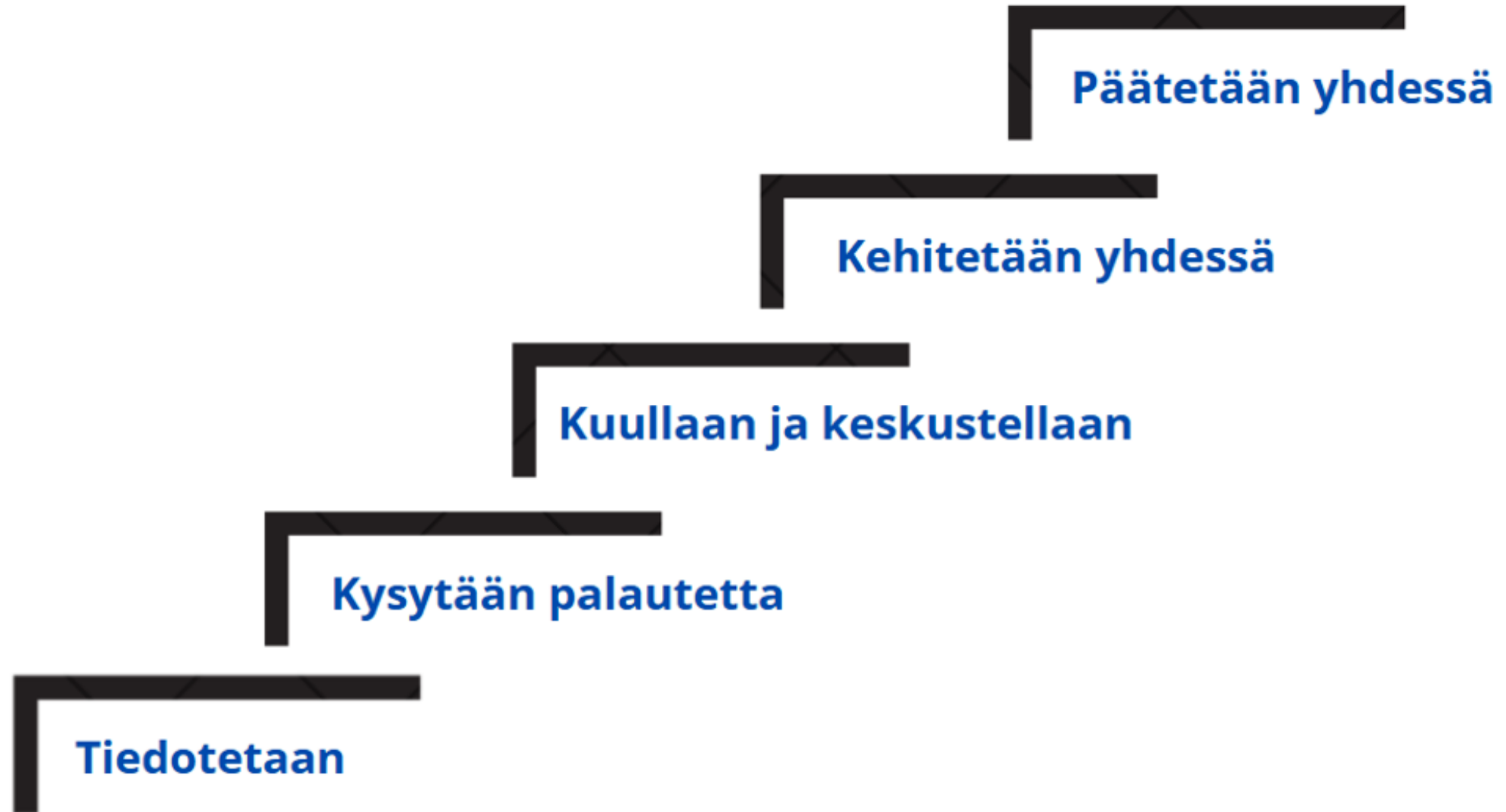
Avoimen hallinnon ja avoimen toimintakulttuurin edistäminen kaupungin toiminnassa.

Osallisuusohjelman 2025-2029 mukaiset toimenpiteet

Osallisuusohjelman tutut toimenpiteet:

Tieto-osallisuus	Suunnittelu-osallisuus	Päätöksenteko-osallisuus	Toimintaosallisuus
Tiedotukseen panostaminen, verkkoviestintä	Asukas- ja asiakasraadit	Äänestäminen	Kaupungin tilat
Vuorovaikutukseen panostaminen, asukastilaisuudet, kyselyt, sähköiset palautteet	Päättäjien ja kuntalaisten tapaamiset	Valtuusto, kaupunginhallitus, lautakunnan, vaikuttamistoimielimet	Kohtaamispaikkatoiminta
Julaiset esityslistat ja pöytäkirjat	Kylässä Kotkassa - toimintamalli		Osallistuminen tapahtumiin
Asiakaspalvelupiste Ruori	Kumppanuuspöytä - toimintamalli		Vapaaehtoistoiminta
	Sähköinen osallisuuslusta		Yhdistysyhteistyö

- Yhteiskehittäminen
- Keskustelut
- Monimuotoisuusraati
- Hyvien väestösuhteiden verkosto
- Lasten ja nuorten osallisuuden edistäminen
- Sähköisen osallistumisen kehittäminen ja osallisuuslusta

Osallisuuden portaat -kuvio mukaillen: <https://osana.fi/osallisuus/>

Tavoitteiden asettaminen, Seuranta,

Ohjelmakaudella 2025-2029 tavoitteena on, että osallisuustyölle asetetaan vuosittain vastuualuekohtaiset tavoitteet talousarvion laadinnan yhteydessä.

Osallisuusohjelman mukaista työtä ja osallisuuden edistämistä seuraa Avoin hallinto ja osallisuus –työryhmä. Puheenjohtajana toimii hallintojohtaja, sihteerinä osallisuuskoordinaattori.

Raportointi, Mittaaminen, Arviointi

Osallisuustoimien vaikuttavuuden arviointiin otetaan käyttöön osallisuustoimien itsearviointin mittaristo.

Osallisuusohjelmatyön itsearviointi toteutetaan vuosittain joka vastuualueella. Itsearviointiin perustuen osallisuusohjelman mukaisesta työstä raportoidaan vuosittain hyvinvointilautakunnalle erillisellä osallisuustyön raportilla, jonka kokoaa osallisuuskoordinaattori, sekä tilinpäätöstekstin yhteydessä.

Lisäksi toteutetaan osallisuuskysely kerran valtuustokaudessa.

Itsearviointinnissa otetaan käyttöön kolmiportainen itsearviointimittaristo, joka mukailee ohjelman neljää päätavoitetta: (esimerkki)

3. Kuntalaisille:

Aktiivisen kansalaisuuden ja osallisuuden mahdollistaminen

Esteettömyys-, saavutettavuus-, tasa-arvo- monimuotoisuus- ja yhdenvertaisuustyön edistäminen,

Huomioidaanko toimialalla kuntalaisten moninaisuus suunnittelussa ja kehittämisessä?

1 taso	2 taso	3 taso
Toiminnassa pyritään huomioimaan tilojen, esteettömyys, toiminnan yhdenvertaisuus ja saavutettavuus. Erilaisten osallistujien osallisuuden mahdollisuuksia pyritään edistämään. Palautteisiin reagoidaan ja puutteet pyritään korjaamaan.	Toimintojen suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään esim. asiakasraateja, kokemusasiantuntijoita, vaikuttamistoimielimiä jne. Palvelut tuotetaan tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti. Osallisuutta edistetään tarpeen vaatiessa kohtuullisin mukautuksin ja tilannekohtaisesti reagoimalla.	Kaiken toiminnan suunnittelussa huomioidaan monimuotoinen asiakaskunta niin, ettei mukautuksia tarvittaisi erikseen tehdä usein. Kokemus- ja muita asiantuntijoita hyödynnetään toiminnan suunnittelusta toteutukseen ja arviointiin. Esteettömyys, saavutettavuus, turvallinen tila ja yhdenvertaisuuden huomioiminen ohjaavat toimintaa. Osallistuminen on jokaisen perusoikeus.

Kiitos!

D/2712/00.01.01.00/2025**83 § Vammaisneuvoston toimintasääntö 2025, vammaisneuvosto 2025–2029**

Kh 29.9.2025 § 288

Valmistelijat: Hyvinvointijohtaja Kati Homanen, puh. 040 358 8947
Osallisuuskoordinaattori Hanna Pikka, puh. 040 185 3285

Tiivistelmä: Kaupunginhallituksen 11.8.2025 hyväksymän toimintasäännön päivitys.

Talousvaikutukset: Vammaisneuvosto toimii oman talousarvionsa puitteissa.

Esittelyteksti: Kuntalain 28 §:n mukaan kaupunginhallitus asettaa vammaisneuvoston ja huolehtii sen toimintaedellytyksistä. Vammaisneuvoston kokoonpano ja valintatapa ovat kaupunginhallituksen harkinnassa. Kuntalain perusteluissa mainitaan, että vammaisneuvostossa tulee olla riittävä edustus vammaisilla henkilöillä, heidän omaisillaan sekä järjestöillä.

Vammaisneuvoston tehtävät on määritelty kuntalain 28 §:n 2 momentissa. Vammaisneuvostolle tulee antaa mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä vammaisten henkilöiden hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen tai päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen taikka heidän tarvitsemiensa palvelujen kannalta.

Vammaisneuvoston tehtäväkenttä ulottuu lain perustelujen mukaan kaikkiin niihin toimintoihin, joilla on merkitystä vammaisten henkilöiden kannalta. Tässä yhteydessä on myös muistettava eri ikäiset vammaiset sekä eri vammaisryhmät, joiden tarpeet voivat olla erilaiset.

Vammaisneuvosto on kuntalain mukainen vaikuttamistoimielin. Vaikuttamistoimielimellä ei ole toimivaltaa tehdä muutoksenhakukelpoisia hallinnollisia päätöksiä. Vaikuttamistoimielin on edustamansa ryhmän kuulemis- ja vaikuttamiskanava ja se välittää aktiivisesti edustamansa ryhmän näkemyksiä kunnan päätöksentekoon.

Vaikuttamistoimielimen jäseneksi nimettävän henkilön ei tarvitse olla kunnan jäsen eikä vaikuttamistoimielimeen sovelleta suoraan tasa-arvolain säännöksiä. Vaikuttamistoimielimen työskentelytavat ovat myös vapaamuotoisemmat kuin kaupungin hallintosäännössä on määrätty. Vaikka vaikuttamistoimielimen jäsenet eivät ole kaupungin varsinaisia luottamushenkilöitä, heille maksetaan kokouspalkkiota ja matkakustannusten korvausta kaupungin luottamushenkilöiden palkkiosäännössä määrätyllä tavalla.

Vammaisneuvoston toimintasääntö on tarkistettu kaupungin organisaation mukaiseksi. Vammaisneuvostossa on kymmenen (10) varsinaista jäsentä. Kaupunginhallitus nimeää kuusi (6) varsinaista jäsentä sekä neljästä

Pöytäkirjan tarkastusmerkintä

kuuteen (4-6) varajäsentä sijaan tulo järjestyksessä vammaisjärjestöjen esityksestä.

Hyvinvointilautakunta, kasvatuksen ja koulutuksen lautakunta sekä kaupunkirakennelautakunta nimeävät kukin yhden varsinaisen jäsenen vammaisneuvostoon. Nimettävän jäsenen tulee olla lautakunnan varsinainen jäsen.

Kaupunginhallitus nimeää yhden (1) jäsenen vammaisneuvostoon. Jäsenen tulee olla kaupunginhallituksen varsinainen jäsen.

Lisäksi vammaisneuvostoon esitetään läsnäolo- ja puheoikeutta nuorisovaltuuston ja eri hallintokuntien edustajille.

Liite: Vammaisneuvoston päivitetty toimintasääntö

Esittelijä: Vs. kaupunginjohtaja Kristina Lönnfors

Ehdotus: Kaupunginhallitus päättää hyväksyä vammaisneuvoston päivitetyn toimintasäännön tulemaan voimaan 29.9.2025 alkaen.

Tämä pykälä tarkastetaan kokouksessa.

Asian käsittely: Vs. kaupunginjohtaja Kristina Lönnfors selosti vammaisneuvoston toimintasääntöön tehdyt päivitykset.

Päätös: Kaupunginhallitus päätti hyväksyä vammaisneuvoston päivitetyn toimintasäännön tulemaan voimaan 29.9.2025 alkaen.

Tämä pykälä tarkastettiin kokouksessa.

Kasko 15.10.2025

Liite: Vammaisneuvoston päivitetty toimintasääntö

Esittelijä: Opetustoimenjohtaja Vesa Toikka

Ehdotus: Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunta merkitsee tiedoksi kaupunginhallituksen tekemän päätöksen vammaisneuvoston päivitetyn toimintasäännön hyväksymisestä.

Päätös: Merkittiin tiedoksi.

Ei oikaisuvaatimusohjetta (KuntaL 136 §)

Pöytäkirjan tarkastusmerkintä

VAMMAISNEUVOSTON TOIMINTASÄÄNTÖ

(Hyväksytty kaupunginhallituksessa 29.9.2025 ja tulee voimaan heti)

1 §

Kotkan kaupungin vammaisneuvosto on kuntalain 28 §:n tarkoittama Kotkan kaupungin ja sen alueella toimivien vammaisten henkilöiden, heidän omaistensa ja vammaisjärjestöjen vaikuttamistoimielin.

2 §

Kaupunginhallitus asettaa vammaisneuvoston toimikauttaan vastaavaksi ajaksi ja vahvistaa vammaisneuvoston toimintasäännön.

Vammaisneuvostossa on kymmenen (10) varsinaista jäsentä. Kaupunginhallitus nimeää kuusi (6) varsinaista jäsentä ja neljästä-kuuteen (4–6) varajäsentä sijan tulo järjestyksellä vammaisjärjestöjen esityksestä. Vammaisjärjestöjen esityksessä on huomioitava tasa-arvoisesti ja syrjimättömästi eri vammaisryhmät, vammaiset ja heidän omaisensa.

Hyvinvointilautakunta, kasvatuksen ja koulutuksen lautakunta sekä kaupunkirakennelauta-kunta nimeävät kukin yhden varsinaisen jäsenen vammaisneuvostoon. Nimettävän jäsenen tulee olla lautakunnan varsinainen jäsen.

Kaupunginhallitus nimeää yhden (1) jäsenen vammaisneuvostoon. Jäsenen tulee olla kaupunginhallituksen varsinainen jäsen.

Kaupunginhallitus nimeää vammaisneuvoston puheenjohtajan neuvoston toimikaudeksi vammaisjärjestöjen esityksestä. Vammaisneuvosto valitsee varapuheenjohtajan keskuudestaan.

Vammaisneuvosto on päätösvaltainen, kun läsnä on yli puolet jäsenistä puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja mukaan lukien.

3 §

2 §:ssä mainittujen lisäksi vammaisneuvoston kokouksissa on läsnäolo- ja puheoikeus

- nuorisovaltuuston edustajalla
- Kotkan seudun henkilöliikenneyksikön edustajalla

- teknisten palvelujen vastuualueen edustajalla
- kaupunkisuunnittelun vastuualueen edustajalla
- opetuksen vastuualueen edustajalla
- kulttuurin vastuualueen edustajalla
- liikuntayksikön edustajalla

Vammaisneuvosto voi tarvittaessa kutsua kokouksiinsa muita asiantuntijoita.

4 §

Vammaisneuvosto asettaa keskuudestaan työvaliokunnan, johon kuuluu vammaisneuvoston puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja yksi vammaisneuvoston jäsen.

Työvaliokunnan tehtävänä on valmistella vammaisneuvoston käsiteltäviksi tulevia asioita sekä huolehtia vammaisneuvoston antamista tehtävistä.

Vammaisneuvoston alaisuuteen kuuluu esteettömyystyöryhmä, johon kuuluu neljä (4) vammaisneuvoston jäsentä ja yksi (1) ikäihmisten neuvoston jäsen. Esteettömyystyöryhmän jäsenet ja toimintasäännön vahvistaa kaupunginhallitus.

5 §

Kotkan vammaisneuvosto valitsee keskuudestaan edustajat ja varaedustajat Kymenlaakson hyvinvointialueen vammaisneuvostoon hyvinvointialueen pyynnön mukaisesti.

6 §

Vammaisneuvoston sihteerinä toimii nimetty asiantuntija Hyvinvoinnin ja työllisyyden vastuualueelta.

Kaupungin kansliapäällikkö voi myös määrätä muun kaupungin henkilöstöön kuuluvan toimimaan vammaisneuvoston sihteerinä.

7 §

Vammaisneuvoston tehtävänä on

- 1) edistää viranomaisten, vammaisten henkilöiden ja vammaisjärjestöjen yhteistoimintaa kaupungissa;
- 2) vaikuttaa kaupungin eri toimintojen suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä vammaisten henkilöiden hyvinvoinnin, terveyden, turvallisuuden, osallisuuden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen tai päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen taikka heidän tarvitsemiensa palvelujen kannalta;

- 3) antaa lausuntoja kaupungin viranomaisille kuntalain 28 §:ssä tarkoitetuista vammaisiin henkilöihin vaikuttavista asioista;
- 4) tehdä aloitteita ja esityksiä tehtäviinsä kuuluvissa asioissa kaupungin viranomaisille;
- 5) edistää tiedottamista vammaisia henkilöitä koskevissa asioissa;
- 6) vaikuttaa siihen, että kaupunki kehittäessään yleisiä palveluja huolehtii niiden riittäväyydestä ja soveltuvuudesta myös vammaisille henkilöille;
- 7) edistää vammaisten henkilöiden tasa-arvoisen osallistumisen mahdollisuuksia yhteiskunnassa;
- 8) valmistelee toimintansa vuosittaisen talousarvion mukaisesti tekemällä toimintasuunnitelman;
- 9) antaa toiminnastaan vuosittain toimintakertomuksen;
- 10) suorittaa muut kaupunginhallituksen sille määräämät tehtävät.

8 §

Vammaisneuvoston kokousmenettelyssä noudatetaan soveltuvin osin Kotkan kaupungin hallintosääntöä. Myös työvaliokunnan ja esteettömyystyöryhmän kokouksista on laadittava asianmukaiset muistiot.

Vammaisneuvoston, sen työvaliokunnan ja esteettömyystyöryhmän kokouksiin osallistumisesta aiheutuneet kustannukset ja palkkiot maksetaan kaupungin luottamushenkilöiden palkkiosäännön mukaisesti.

9 §

Kaupunginhallitus huolehtii vammaisneuvoston toimintaedellytyksistä.

10 §

Tämä toimintasääntö tulee voimaan 29.9.2025 ja korvaa 11.8.2025 päivitetyn toimintasäännön.

84 § Muut asiat

Kasko 15.10.2025

Ei muita asioita.

Ei oikaisuvaatimusohjetta (KuntaL 136 §)

Pöytäkirjan tarkastusmerkintä

D/815/01.01.01.01/2025

85 §

Oikaisuvaatimus opetustoimenjohtajan päätöksestä täyttää peruskoulun lehtorin virka (394231 1220) Kotkan opetustoimessa, opetettavina aineina matematiikka ja kemia, määräajaksi 1.8.2025 - 31.7.2026

Kasko 15.10.2025

Valmistelija: Yleisopetuksen suunnittelija Reijo Oksala, p. 040 6433207

Tiivistelmä: Opetustoimenjohtaja on päätöksellään 16.5.2025 § 756 valinnut peruskoulun lehtorin virkaan (394231 1220) Kotkan opetustoimessa, opetettavana aineena matematiikka ja kemia, määräajaksi 1.8.2025 – 31.7.2026 filosofian YO Juha-Pekka Korttilan. Liberaalisen Kansanpuolueen Kotkan Osasto ry on tehnyt päätöksestä 23.5.2025 oikaisuvaatimuksen.

Talousvaikutukset ym.

1. Ei talousvaikutuksia

Esittelyteksti: *Asian tausta*

Opetustoimenjohtaja on päätöksellään 16.5.2025 § 756 päättänyt täyttää peruskoulun lehtorin viran (394231 1220) Kotkan opetustoimessa, opetettavana aineena matematiikka ja kemia, määräajaksi 1.8.2025 - 31.7.2026. Virkaan on valittu filosofian YO Juha-Pekka Korttila.

Oikaisuvaatimuksen tekijä Liberaalisen Kansanpuolueen Kotkan Osasto ry on kunnan jäsenenä vaatinut 23.5.2025 päivätyllä sähköpostilla, että päätös on kumottava ja sen täytäntöönpano kiellettävä. Kotkan kaupunki on toisen oikaisuvaatimuksen yhteydessä pyytänyt oikaisuvaatimuksen tekijältä henkilöltä selvitystä siitä, että hänellä on oikeus edustaa Liberaalisen Kansanpuolueen Kotkan Osasto ry:tä. Pyydetty selvitys on kaupungille toimitettu.

Perusteena oikaisuvaatimukselle on ilmoitettu, että virkanimitys on lainvastainen, vastoin tarkoituksenmukaisuutta ja päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä. Oikaisuvaatimuksen mukaan virkanimityksen tehnyt viranhaltija on ylittänyt toimivaltansa käyttämällä toimivaltaa oikeudenvastaisiin tarkoituksiin. Oikaisuvaatimuksen mukaan kelpoisuutta vailla olevan henkilön käyttö tässä opetustehtävässä on oppilaiden ja kaupungin edun vastaista. Oikaisuvaatimuksen mukaan tähän virkasuhteeseen on käytettävissä siihen kelpoinen henkilö, ja että kyseistä kelpoista hakijaa ovat päätöksentekijä ja päätösvalmistelija tahallisesti syrjineet jo pitkään. Tarkempia perusteita näille väitteille ei ole esitetty, eikä oikaisuvaatimuksessa kerrota em. henkilön nimeä.

Pöytäkirjan tarkastusmerkintä

Lainsäädäntö

Asetus opetushenkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (986/1998) 23 §, Väliaikaisesti opetusta antavan henkilön kelpoisuus: ”Sen estämättä, mitä muualla tässä asetuksessa säädetään, opetusta voidaan väliaikaisesti enintään vuoden ajaksi määrätä antamaan henkilö, jolla on riittävä koulutus ja tehtävän edellyttämä taito. Tällainen henkilö voidaan kuitenkin määrätä antamaan opetusta yli kuuden kuukauden ajaksi vain, jos tehtävän edellyttämät kelpoisuusvaatimukset täyttäviä henkilöitä ei ole määräystä annettaessa saatavilla tai jos siihen on muu erityinen syy.”

Selvitys

Kyseinen peruskoulun lehtorin virka (394231 1220) oli julkisesti haettavana 26.2.–12.3.2025 täytettäväksi 1.8.2025 lukien toistaiseksi. Virka jätettiin täyttämättä opetustoimenjohtajan päätöksellä 15.4.2025 § 654 kelpoisten ja virkaan soveltuvien hakijoiden puuttuessa tai heidän peruttua hakemuksensa. Kelpoisen hakijan soveltuvuutta oli tutkittu myös haastattelun kautta. Päätöksestä tehty oikaisuvaatimus on ollut kasvatuksen ja koulutuksen lautakunnan käsiteltävänä 27.5.2025 (§ 49). Itä-Suomen hallinto-oikeus on hylännyt (22.9.2025 2101/2025) päätöksestä tehdyn valituksen.

Oppilaiden opetuksen järjestämiseksi virka täytettiin muulla menettelyllä. Opetustoimenjohtaja on päätöksellään 16.5.2025 § 756 päättänyt täyttää kyseisen viran määrääjäksi 1.8.2025 - 31.7.2026. Määräaikaisuuden peruste on puuttuva virkakelpoisuus. Täyden virkakelpoisuuden puuttumisesta huolimatta valitulla on yliopistossa suoritettuja aineenopettajan tutkintoon tähtäviä fysiikan, matematiikan ja kemian sekä kasvatustieteiden opintoja yhteensä 406 op, sisältäen myös pedagogiset opinnot. Matematiikan syventävät opinnot on suoritettu. Hakijalla on noin 14 vuoden kokemus työskentelystä peruskoulussa matematiikan, fysiikan ja kemian sekä tietotekniikan aineenopettajana. Hänellä on lisäksi kokemusta luokanvalvojan tehtävästä. Tarkemmat valinnan perustelut on esitetty valintapäätöksessä.

Arviointi

Virkakelpoisten hakijoiden saatavuus on tutkittu julkisella haulilla. Päätöksessä jättää virka täyttämättä on todettu kelpoisten ja virkaan soveltuvien hakijoiden puuttuminen. Virka on tämän jälkeen täytetty väliaikaisesti (määrääjäksi) henkilöllä, jolla on hakemuksen ja opintotodistusten perusteella riittävä koulutus ja koetellusti tehtävän edellyttämä taito. Menettely on siten opetushenkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun asetuksen (986/1998) mukainen.

Koska oppilaiden opetus on järjestettävä, ja tehtävään on palkattu siihen mahdollisimman hyvin soveltuva henkilö, jolla on runsaasti tehtävän edellyttämää koulutusta ja pitkä työkokemus opettajana, voidaan päätöksen perustellusti katsoa olevan tarkoituksenmukainen ja sekä oppilaiden että kaupungin edun mukainen.

Virkavalintaa tehdessään opetustoimenjohtaja on käyttänyt 16.5.2025 voimassa olleen opetustoimen toimintasäännön hänelle antamaa ratkaisuvalltaa ja tehnyt virkavalinnan rehtorin esityksen perusteella. Päätös on siten syntynyt oikeellisessa järjestyksessä. Toimivaltaa on käytetty peruskoulun lehtorin virkavalintaan ja sitä kautta opetuksen järjestämiseen, joten oikaisuvaatimuksen väitteelle oikeudenvastaisista tarkoituksista ei ole perusteita.

Oikaisuvaatimuksen väite, että kyseistä kelpoista hakijaa ovat päätöksentekijä ja päätösvalmistelija tahallisesti syrjineet jo pitkään, on oikaisuvaatimuksessa perustelematta. Julkisessa haussa ko. virkaa hakeneiden kelpoisuus ja soveltuvuus on arvioitu ansiovertailussa hakemusten lisäksi myös haastattelun avulla. Täyttämättä jättämisen jälkeen on ns. kelpoisuusasetuksen mukaisesti virkaan valittu väliaikaisesti henkilö, jolla osoitetusti on riittävä koulutus ja tehtävän edellyttämä taito. Syrjintäoletta on siten perusteeton.

Johtopäätökset

Edellä esitetyin perustein Kotkan kaupungin opetustoimenjohtajan päätös ei ole syntynyt virheellisessä järjestyksessä eikä päätöstä ole muutoinkaan katsottava lainvastaiseksi. Lisäksi päätös on tarkoituksenmukainen ja sekä oppilaiden että kaupungin edun mukainen. Näin ollen oikaisuvaatimus tulee hylätä.

Liitteet:

1. Opetustoimenjohtajan päätös 16.5.2025 § 756
2. Oikaisuvaatimus 23.5.2025

Esittelijä:

Opetustoimenjohtaja Vesa Toikka, p. 040 847 6791

Ehdotus:

Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunta päättää hylätä oikaisuvaatimuksen.

Päätös:

Hyväksyttiin ehdotuksen mukaisesti.

Toimeenpano:

Oikaisuvaatimuksen tekijä
Helilän koulu

Valitusosoitus

(Itä-Suomen hallinto-oikeus)

Pöytäkirjan tarkastusmerkintä

Opetustoimenjohtaja

Kaupunginjohtajan alaiset toiminnot

Opetustoimen vastuualue

16.5.2025

/ 756 §

D/815/01.01.01.01/2025

Peruskoulun lehtorin viran (394231 1220) täyttäminen Kotkan opetustoimessa, opetettavina aineina matematiikka ja kemia, määräajaksi 1.8.2025 - 31.7.2026, ensimmäinen sijoituspaikka Helilän koulu**Valmistelija**

Yleisopetuksen suunnittelija Reijo Oksala
reijo.oksala@kotka.fi, 040 6433207

Päätösperustelut

Peruskoulun lehtorin virka (394231 1220) Kotkan opetustoimessa, opetettavina aineina matematiikka ja kemia, oli haettavana 26.2. - 12.3.2025 täytettäväksi 1.8.2025 lukien toistaiseksi. Virka jätettiin täyttämättä opetustoimenjohtajan päätöksellä § 654 15.4.2025 kelpoisten ja virkaan soveltuvien hakijoiden puuttuessa tai heidän peruttua hakemuksensa. Oppilaiden opetuksen järjestämiseksi on virka täytettävä muulla menettelyllä.

Helilän koulun rehtori esittää 25.4.2025 päivätyssä esityksessään, että filosofian YO Juha-Pekka Korttila valitaan peruskoulun lehtorin virkaan (394231 1220) Kotkan opetustoimessa, opetettavina aineina matematiikka ja kemia, määräajaksi 1.8.2025 - 31.7.2026.

Juha-Pekka Korttilalla on Joensuun yliopistossa suoritettuja aineenopettajan tutkintoon tähtääviä fysiikan, matematiikan ja kemian sekä kasvatustieteiden opintoja 406 op, sisältäen pedagogiset opinnot. Matematiikan syventävät opinnot on suoritettu. Hakijalla on noin 14 vuoden kokemus peruskoulussa opettamisesta ja noin kolmen vuoden kokemus toisella asteella opettamisesta. Hakijan työkokemus muodostuu matematiikan, fysiikan ja kemian sekä tietotekniikan aineenopettajan tehtävistä. Hänellä on lisäksi kokemusta luokanvalvojan tehtävästä. Rehtorin esityksen mukaan hakijalla on erittäin hyvä kokonaiskuva POPS 2014 -tavoitteista sekä jatkuvan palautteen antamisen ja arvioinnin tuntemuksen merkityksestä sekä peruskoulun opettajan tehtäväkuvasta. Hakija tuntee perusopetuksen lainsäädännön muutoksen vaikutukset oppimisen tukitoimiin 1.8.2025 lukien. Hakijan työote on analyttinen ja suunnitelmallinen. Hänellä on selkeä näkemys matematiikan ja kemian opettamisesta ja kehittämisestä. Hakija edustaa haastattelun perusteella opettajuutta, jossa yhdistyvät sitoutuminen yhteistyöhön kouluyhteisön sisällä ja halukkuus moniammatilliseen yhteistyöhön muiden tahojen kanssa. Oppilaiden kanssa työskentelyn lähtökohtana on vahvuusperusteinen opetus. Oppilaslähtöisyys, eriyttäminen sekä positiivisen ja kannustavan palautteen antaminen ovat luonteva osa hakijan työskentelyä. Hakija näkee tärkeänä huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön ja pyrkii omalla toiminnallaan luomaan oppilaille hyvän ja turvallisen ilmapiirin opiskella. Työyhteisössä hakija arvostaa avoimuutta, selkeitä rakenteita ja kehittämishalua. Hakijan vahvuutena on kehittävä ammatillinen yhteistyö. Tiimin jäsenenä hänen työotteensa on toisia ja ideoita arvostava. Hän on valmis sitoutumaan opetuksen kehittämistyöhön ja oman osaamisensa jakamiseen. Helilän koulun toimintakulttuurin, oppilaiden ja opetushenkilöstön vahva tuntemus ovat myös eduksi virkasuhteen kestoa ajatellen.

Toimivallan peruste

Opetustoimen toimintasääntö 2024

Päätös

Valitaan filosofian YO Juha-Pekka Korttila peruskoulun lehtorin virkaan (394231 1220) Kotkan opetustoimessa, opetettavina aineina matematiikka ja kemia, määräajaksi 1.8.2025 - 31.7.2026.

Valinta on tehty haastattelun ja hakemuksen perusteella.

Määräaikaisuuden peruste on puuttuva virkakelpoisuus.

Virassa ei noudateta koeaikaa hakijan aikaisemman (Kotkan kaupunki), sisällöltään vastaavan virkasuhteen vuoksi.

Viran ensimmäinen sijoituspaikka on Helilän koulu.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä

Toikka Vesa, opetustoimenjohtaja

Opetustoimenjohtaja

Kaupunginjohtajan alaiset toiminnot

Opetustoimen vastuualue

16.5.2025

/ 756 §

Valinta tehdään ehdolla, että valitun on 30 päivän kuluessa valintapäätöksestä tiedon saatuaan ilmoitettava kirjallisesti, ottaako hän tehtävän vastaan. Ilmoitus toimitetaan osoitteella: Kotkan opetustoimi, yleisopetuksen suunnittelija, Laivurinkatu 4, 48100 KOTKA tai sähköisesti reijo.oksala@kotka.fi .

Opetustoimenjohtaja

Toikka Vesa

Toimeenpano / ote

Valittu

Helilän koulu

Henkilöstöpalvelut, Ristola Hanne

Kaupungin juristi

(virkaluettelo, taulukointi, hakemuskopio, Kotkan kaupungin verkkosivut)

Opetustoimenjohtaja
Kaupunginjohtajan alaiset toiminnot
Opetustoimen vastuualue

16.5.2025 / 756 §

MUUTOKSENHAKUOHJE

Liitetään viranhaltijan päätökseen

Kuntalainmukainen oikaisuvaatimusohje

Oikaisuvaatimusoikeus

Päätökseen tyytymätön voi tehdä asiasta kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla tuomioistuimeen.

Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen.

Oikaisuvaatimusaika ja sen alkaminen

Oikaisuvaatimus on tehtävä **14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista**. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana. Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on asetettu nähtäväksi yleisessä tietoverkossa.

Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Jos oikaisuvaatimusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa oikaisuvaatimuksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Oikaisuvaatimuksen sisältö ja toimittaminen

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti. Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava päätös, johon haetaan oikaisua, miten päätöstä halutaan oikaistavaksi ja millä perusteella oikaisua vaaditaan. Oikaisuvaatimus on tekijän allekirjoitettava. Oikaisuvaatimuksessa on lisäksi ilmoitettava tekijän nimi, kotikunta, postiosoite ja puhelinnumero. Jos oikaisuvaatimus päätös voidaan antaa tiedoksi sähköisenä viestinä sähköpostilla, yhteystietona pyydetään ilmoittamaan myös sähköpostiosoite.

Oikaisuvaatimus on toimitettava oikaisuviranomaiselle ennen oikaisuvaatimusajan päättymistä, virastoajan puitteissa.

Muutoksenhakuviranomainen

Viranomaisen, jolle muutoksenhaku tehdään ja sen yhteystiedot:

Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunta
PL 205 (Kustaankatu 2)
48101 KOTKA
kirjaamo@kotka.fi

Lähettilä: [REDACTED] 11:06:39
kunnan jäsened oikaisuvaatimus asiassa 815

Vastanottaja:
kirjaamo@kotka.fi

Varoitus: Tämä sähköposti on peräisin Kotkan kaupungin ulkopuolelta! Älä avaa linkkejä tai liitteitä, jos et tiedä lähettäjää, etkä ole varma sisällön turvallisuudesta.

lautakunnalle

dnr 815 /2025

oikaisuvaatimus

Kotkan kunnan jäsenedä, Liberaalisen Kansanpuolueen Kotkan Osasto ry
vaatii että
lautakunta kumoaa

Opetustoimenjohtajan
16.5.2025 tekemä päätöksen (§ 756 §)
ottaa Peruskoulun matematiikan ja kemian lehtorin virkaan (394231 1220) Helilän
kouluun määräajaksi 1.8.2025 - 31.7.2026
epäpätevä henkilö, filosofian ylioppilas Juha-Pekka Korttila

Opetustoimenjohtajan päätös on kumottava.

Lautakunnan tulee kieltää opetustoimenjohtajan tekemän päätöksen täytäntöönpano.

Tämä virkaan nimitys on tarkoituksenmukaisuuden vastainen.

Virkaan kuuluvat tehtävät ja se aineenopetus on ryhdyttävä hoitamaan kelpoisen ihmisen toimesta. Kelpoisuutta vailla olevan henkilön Korttilan käyttö tässä opetustehtävässä on oppilaiden edun vastaista ja koulun edun vastaista ja kaupungin edun vastaista.

Ainoat joille tämä on edullista, ovat Korttilan suosijat ja Korttila itse. Tässä tapahtuu rikollista hyötymistä.
Toikalla ja valmistelija Oksalalla on suosikkijärjestelmä. Se on rikollista. Se on korruptoitunutta.

Tämä virkaan nimitys on vastoin lakia.

Tämä virkaan nimitys on syntynyt virheellisessä järjestyksessä.

Tämän virkaan nimityksen tehnyt viranhaltija Toikka on ylittänyt toimivaltansa, käyttämällä toimivaltaa oikeudenvastaisiin tarkoituksiin.

Korttilan ottaminen tähän virkasuhteeseen yli kuuden kuukauden ajaksi on vastoin

kelpoisuusasetuksen 23 § säännöksiä, joita on velvoittavina noudatettava.

Tähän virkasuhteeseen on käytettävissä siihen kelpoinen henkilö. Kyseistä kelpoista hakijaa ovat Toikka ja Osala tahallisesti syrjineet jo pitkään.

Liberaalisen Kansanpuolueen Kotkan Osasto ry

OIKAISUVAATIMUSOHJEET**Muutoksenhakukielto**

Seuraavista päätöksistä ei kuntalain 136 §:n mukaan saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa.

Pykälät: 77 – 84

Seuraavista päätöksistä ei julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 146 §:n nojalla saa hakea muutosta kuntalain eikä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain nojalla, koska kyse on markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluvista asioista

Pykälät: –

Koska seuraavista päätöksistä voidaan tehdä kuntalain 134 §:n mukaan oikaisuvaatimus, niistä ei saa hakea muutosta valittamalla.

Pykälät: –

Seuraaviin päätöksiin ei hallintolainkäyttölain 5 §:n 1 momentin tai muun lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta valittamalla.

Pykälät ja valituskieltojen perusteet

Oikaisuvaatimusohjeet

Asiat – §

Oikaisuvaatimusviranomainen ja oikaisuvaatimus-oikeus Yllä mainittuihin päätöksiin voi hakea muutosta oikaisuvaatimuksena **kasvatuksen ja koulutuksen lautakunnalle**.

Oikaisuvaatimuksen saa tehdä:

- se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen), sekä
- kunnan jäsen.

Oikaisuvaatimuksen maksu Oikaisuvaatimuksen käsittely on maksutonta.

Oikaisuvaatimusaika Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän (7) päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä tai erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana. Käytettäessä tavallista sähköistä tiedoksiantoa, katsotaan asianosaisen saaneen tiedon päätöksestä kolmantena (3) päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on asetettu nähtäväksi yleiseen tietoverkkoon. Pöytäkirja on asetettu nähtäväksi **24.10.2025**.

Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Jos oikaisuvaatimusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulukuun- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa oikaisuvaatimuksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Oikaisuvaatimuksen muoto, sisältö ja liitteet

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisena. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava:

- päätös, johon haetaan muutosta;
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi;
- muutosvaatimuksen perusteet.

Oikaisuvaatimukseen on liitettävä asiakirjat, joihin sen tekijä vetoaa vaatimuksensa tueksi, ellei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Oikaisuvaatimus on sen tekijän, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitettava. Kirjelmässä on mainittava oikaisuvaatimuksen tekijän, ja jos hän ei ole allekirjoittaja, myös allekirjoittajan nimi, asuin- tai postiosoite ja puhelinnumero, johon asiaa koskevat ilmoitukset voidaan toimittaa. Jos oikaisuvaatimusta koskevia ilmoituksia tai päätös voidaan antaa tiedoksi sähköisenä viestinä, yhteystietona pyydetään ilmoittamaan myös sähköpostiosoite.

Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjältä eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä.

Oikaisuvaatimuksen toimittaminen viranomaiselle

Oikaisuvaatimus on muutoksenhakijan tai hänen valtuuttamansa asiamiehen toimitettava kaupunginhallitukselle virka-aikana ennen oikaisuvaatimusajan päättymistä.

Oikaisuvaatimuksen voi toimittaa myös faksina tai sähköpostitse.

Sähköisen viestin katsotaan saapuneen viranomaiselle silloin, kun se on viranomaisen käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä siten, että viestiä voidaan käsitellä.

Oikaisuvaatimus lähetetään aina omalla vastuulla.

Oikaisuvaatimusviranomaisen yhteystiedot

Kotkan kaupunki
Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunta
Kustaankatu 2, 48100 Kotka
(PL 205, 48101 Kotka)
Puhelin: 05 234 50 (kirjaamo)
Sähköposti: kirjaamo@kotka.fi
Virka-aika: ma—pe klo 8.00—12.00 ja 13.00 - 16.00
Erikseen ilmoitettavana kesäaikana:
ma—pe klo 8.00—12.00 ja 13.00 - 15.00

VALITUSOSOITUS

Asiat

§ 85

Valitusviranomainen
ja valitusoikeus

Päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **Itä-Suomen hallinto-oikeuteen**.

Valituksen saa tehdä

- asianosainen eli se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa;
- kunnan jäsen.

Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta kunnallisvalituksin vain se, joka on tehnyt oikaisuvaatimuksen. Mikäli päätös on oikaisuvaatimuksen johdosta muuttunut, saa päätökseen hakea muutosta kunnallisvalituksin myös asianosainen sekä kunnan jäsen.

Oikeudenkäyntimaksu

Muutoksenhakuasian vireille panijalta peritään oikeudenkäyntimaksu sen mukaan kuin tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) säädetään. Ajantasainen tieto oikeudenkäyntimaksuista löytyy Tuomioistuinlaitoksen sivustolta.

[Oikeudenkäyntimaksut hallinto-oikeudessa - Tuomioistuinlaitos \(oikeus.fi\)](https://www.oikeus.fi/fi/ajantasainen-tieto-oikeudenkayntimaksuista)

Lain 9 §:n mukaan maksua ei peritä, jos hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi.

Valitusperusteet

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä;
- päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa; tai
- päätös on muuten lainvastainen.

Valitusaika

Valitus on jätettävä hallinto-oikeudelle 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Valitusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei lueta määräaikaan.

Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän (7) päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana. Käytettäessä sähköistä tiedoksiantoa katsotaan asianosaisen saaneen tiedon päätöksestä kolmantena (3) päivänä viestin lähettämisestä.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on asetettu nähtäväksi yleiseen tietoverkkoon. Pöytäkirja on asetettu nähtäväksi **24.10.2025**.

Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valituksen tehdä valitusviranomaiselle ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä.

Valituksen muoto,
sisältö ja liitteet

Valitus on tehtävä kirjallisena. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Valituksessa on **ilmoitettava**:

- päätös, johon haetaan muutosta;
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi;
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan;
- valittajan nimi ja kotikunta;
- postiosoite, puhelinnumero tai sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa.

Valitukseen on **liitettävä**:

- päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä;
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisesta;
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä taikka jos valituksen laatijana on muu henkilö, on valituskirjelmässä ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Sähköistä asiakirjaa ei kuitenkaan tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjistä eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä.

Asiamiehen, jollei hän ole asianajaja tai yleinen oikeusavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja, jollei valittaja ole valtuuttanut häntä suullisesti valitusviranomaisessa.

Valituksen toimittaminen

Valitus on valittajan tai hänen valtuuttamansa asiamiehen toimitettava valitusviranomaiselle viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen valitusviranomaisen aukioloajan päättymistä.

Valituksen voi toimittaa myös faksina tai sähköpostitse. Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet> .

Sähköisen viestin katsotaan saapuneen viranomaiselle silloin, kun se on viranomaisen käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä siten, että viestiä voidaan käsitellä.

Valitus lähetetään aina omalla vastuulla.

Valitusviranomaisen yhteystiedot

Itä-Suomen hallinto-oikeus

Minna Canthin Katu 64
70100 KUOPIO

(PL 1744, 70101 KUOPIO)

Puh. 029 564 2500

Sähköposti: ita-suomi.hao@oikeus.fi

Faksi: 029 564 2501

Virka-aika: arkisin klo 8.00—16.15